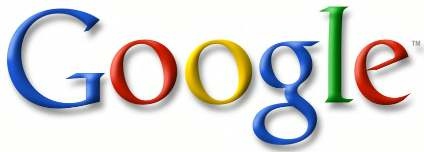
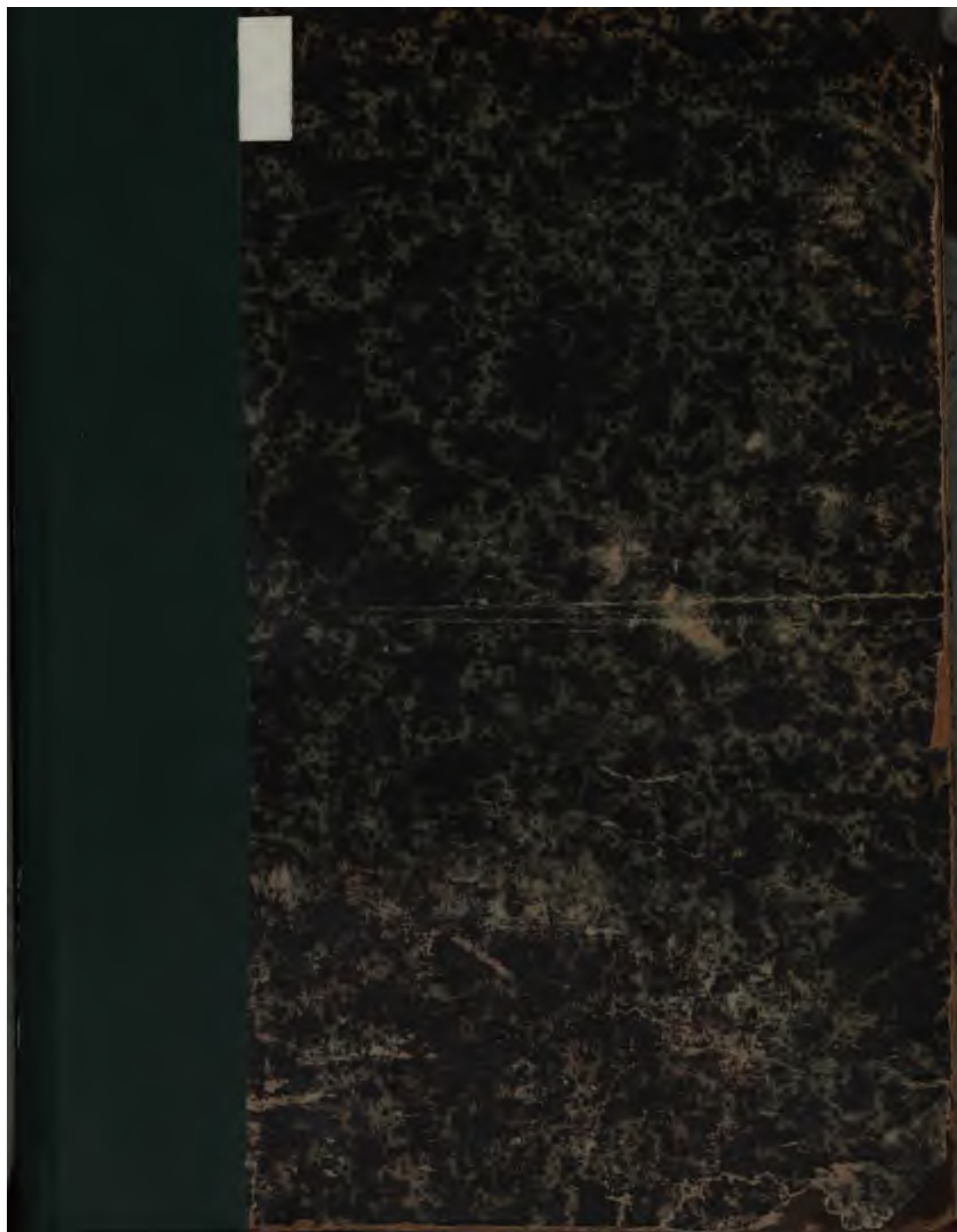

434

Pavičić

HRVATSKI PRAVOPIS.

Po određenju

kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu,

napisao

DR. IVAN BROZ,

PROF. U KR. GIMN. ZAGREBAČKOJ.

Cijena je knjizi 1 kr. 28 fil.

U Zagrebu.

Troškom i nakladom kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade.

1893

Ova se knjiga ne smije prodavati skuplje nego za cijenu naznačenu na prednjoj strani.

Tisak Ign. Granitza u Zagrebu.

Koliko je meni poznato, školska je vlast god. 1862. (naredbama dvorske kancelarije od 29./X. br. 3180. i od 19./XI. br. 4108.) prvi put odredila, da valja u hrvatskim školama pišući latinskim slovima upotrebljavati jedan pravopis, i to pravopis, koji se onamo od god. 1836. držao u glavnome za književni (*věra*, *děte*; *pèrst*; *bratja; ladja*; *otacah*; *sladko, sbor; razčistiti; bezzakonik; svetčanost* . . .). Ali zaludu: osnova, na kojoj je mislila vlast da će se moći doći do jedinstva u školskom pravopisu hrvatskom, bila je preslaba te je ni najoštrija naredba dvorske kancelarije od g. 1864. (19./VII. br. 1997.) nije bila vrsna utvrditi. Jedinstvo u pravopisu, koje i onako nije bilo čvrsto, sve je više popuštalo, pa je po vremenu izišao pravopis za čudo šaren. A drukčije nije ni moglo biti: pravopis treba da je građen na valjanoj osnovi, a pravila da su mu određena, prosta, jasna. Takova pravila namisli postaviti g. 1877. odbor, koji se sastavio od članova školskoga vijeća i drugih priznatih strukovnjaka. Zaključci*

* Vidi u „Viencu" od g. 1877. u br. 11., 13. i 14. osobit članak od L. Mrazovića pod natpisom: Ob ustanovi hrvatskoga pravopisa.

toga odbora pokazuju prema spominjanim naredbama od g. 1862. i 1864. napredak; tako je između ostaloga određeno, da valja unaprijed pisati *vjera, diete; prst; brała...* Znatno je što se prema ćirilovskomu ђ, љ i њ postavljaju osobiti znaci *dj*, *lj* i *nj* (bez točke nad slovom *j*) i što se priznaje „da je stvar glede pitanja etimologijskoga i fonetičkoga premalo još iztražena". Da bi se pouzdano znalo, kako treba pisati, predloži odbor, da se štampa osobita knjiga za pravopis, u kojoj će biti pored pravila još i pravopisni rječnik. Zaključci toga vijećanja od g. 1877. nijesu se nigda izvršili, pa je tako pravopis na veliku štetu ostao u školama kao što je i bio: bez pravila, nikakav. G. 1889. prihvatila se vlast trećom da riješi pitanje o jedinstvenom pravopisu školskom*. Osobiti odbor, u koji su bili pozvani strukovni učitelji, raspravio je u nekolike sjednice to pitanje i izrekao svoje uvjerenje, **da je od prijeke potrebe za škole jedan pravopis, a taj treba da je osnovan na načelima fonetičkoga pisanja.** Visoka kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu prihvati to mišljenje za svoje pa želeći, da bi se što prije postiglo jedinstvo pravopisa u svjema školama, postavila je u početku g. 1892. kr. sveučilišnoga profesora za hrvatskú filologiju, g. Armina Pavića, revizorom svih knjiga, što će se o njezinu trošku i u njezinoj nakladi štampati, a meni je naložila da izradim ne samo pravila za

* Vidi Izvješće o. stanju školstva u Hrvatskoj i Slavoniji svršetkom školske godine 1889./90. na str. 207.—208.

pravopis nego i pravopisni rječnik. Tako je postala ova knjiga, koju je u svemu odobrio g. prof. A. Pavić.

Kad se govori o pravopisu, onda se ponajviše misle samo onaka pravila, kao što su u I. dijelu ove knjižice (na str. 4.—32.), ali potpuna nauka o pravopisu opseže i druga dva dijela: kako se pišu riječi (na str. 33.—53.) i rečenice (na str. 54.—69.)

Što se prvoga dijela tiče, ja sam izradio pravila u glavnome prema načelima, kojih se držao Vuk i Daničić, a samo gdješto odstupio sam od njihova pisanja (vidi pod 110. 111. 112. 120, 135). Prâvîlâ nijesam nigdje izrijekom potkrjepljivao, ali sam gledao koliko sam više mogao da pokažem onako mimogred, kako je ovaj pravopis skladniji mimo svaki drugi pravopis, koji je ikad bio u hrvatskim školama, a uvjeren sam, da će svaki misaoni čitalac ove knjižice u tome pristati sa mnom.

Znam, da gdjekomu ne će biti po volji, što nijesam još i napose govorio, zašto treba da se što ovako ili onako piše. U „Ogledu rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika“ piše Đ. Daničić g. 1878. za pravopis: „Ne ću pominjati, šta bi značilo, kad bi još jednom trebalo pisati sve ono, što se pedeset godina dana o njemu pisalo, i kad bi u jednoj polovini naroda trebalo iz nova počinjati što je u drugoj poslije velike borbe svršeno.“ K tima riječima nemam što da dodam, a budućnost, i to skora budućnost pokazat će, na čijoj je strani pravo. Istina, naći će se ljudi, koji će se dizati i na ovo pisanje

i opirati mu se, ali to njihovo opiranje bit će kod mlađega naraštaja hrvatskoga zaludno. Nije dovoljno samo rušiti, nego treba i graditi. *Tko se prihvati da razgrađuje pravila za ovo pisanje*, nek se prihvati i drugoga posla: *nek izradi zakone za dojakošnje pisanje, koji će biti barem toliko određeni, prosti, jasni i dosljedni, koliko su u ovoj knjizi, a k tomu neka postavi pouzdana pravila, kako će moći svatko valjano hrvatski čitati one riječi, koje će se drukčije pisati nego što se izgovaraju.*

Ali ja ne vjerujem, da će se naći tko bi napregao svoje sile, da svede u pouzdana pravila pravopis, kojim pišu u nas protivnici fonetičkoga pisanja; a tkogod pregne da bi to uradio, držim pouzdano, da će ga u poslu smesti i narav jezika samoga i povjest svega pisanja hrvatskoga i srpskog, kako se ono razvijalo od prvoga početka pa do danas . . .

Ako se komu čini, da je preopsežan I. dio, a ono neka znade, da bi, istina, mnoga između pravila u I. dijelu pristala upravo u gramatiku jezika hrvatskoga, ali kako ih nema u školskim gramatikama, trebalo je već i zato da se nađu u ovoj knjižici.

Pravila u prvom dijelu vrijede za hrvatske riječi i za one tuđe riječi, koje su već postale kao hrvatske bilo u narodu samome ili u književnosti; *za pisanje* ostalih *tuđih* riječi, a napose za pisanje *imena vlastitih* (osim grčkih i rimskih, koje su promijenile oblik svoj na

hrvatsku) pridržalo se pravilo: da se pišu u opće onako, kako se pišu u svome jeziku.

Novo je u ovoj knjižici *Đ đ*. Dojakošnjim slovima *dj* bilježilo se u nas ćirilovsko дј i ђ, koje se jedno od drugoga u velike razlikuje. Da je po tome naše *dj* na veliku smetnju u valjanom izgovaranju premnogih riječi hrvatskih, to mislim, da će svatko dopustiti, pa upravo zato predložili su eno strukovnjaci g. 1877., da se prema ćirilovskomu ђ piše *dj* a prema дј nasuprot *dj*. Znak *Đ đ* uzeo je prvi upotrebljavati Đ. Daničić (god. 1878.) u akademičkom rječniku jezika hrvatskoga, pa danas nije *đ* neobično slovo u naučnim radnjama iz područja književnosti i jezika hrvatskoga. Ne ću reći, da je slovo *Đ đ*, kakovo izlazi iz štampe, ne znam kako zgodno, ali je građeno prema naumu organizatora naše grafike g. 1836., koji su želeći da se jedan glas bilježi i jednim znakom smislili *č*, *ć*, *š*, *ž*, a lako će oni, što režu slova, iznaći, kako bi se ona crta preko *D d* zgodnije udesila.

II. i III. dio ove knjižice nije tako potpun kao što je I. dio, niti su pravila u njima tako oštro određena, koje zato što se u našoj književnosti o tome prilično slabo raspravljalo, a koje opet i zato što u pisanju riječi, a još i više u pisanju rečenica prečesto odlučuje i sámo subjektivno shvatanje. I tako sam gledao poglavito da postavim općenita pravila, a je li sve prema njima izvedeno, i bi li trebalo još koje pravilo odrediti, to će sve pokazati praktična upotreba ove knjižice.

K pravilima dodao sam i rječnik (na str. 73.—133.), koji sam sastavio prema onomu, što spominjem na strani 72. Znam i sam, da rječnik nije potpun, a dopustit ću, da bi se mogao i drukčije udesiti. Što kritika i praksa pokaže da je nedostatno, to ću ja u drugom izdanju poboljšati. Rađeći oko rječnika bili su mi jednako pred očima najveći uglednici u jeziku hrvatskome, a kad su me oni ostavili, onda sam se posegao za teorijom.

Dužan sam spomenuti na ovome mjestu, da sam se u velike koristovao Naukom o pravopisu, koju je štampao u Dubrovniku vrstan znalac jezika hrvatskoga, g. M. Kušar: priznajem, da bez njegove knjige ne bi u koječemu bila moja knjiga onakova kao što jest.

Želim, da bi se ovaj moj trud prokušao u dvojakoj vatri: u vatri prakse i kritike. Napose preporučam svoje djelce kritici ne tražeči ni od koga blagohotne kritike: meni je stalo såmo do ozbiljne kritike, pa bila ona i najoštrija.

* *
*

Visoka kr. zem. vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, naredila je naredbom od 20. listopada 1892. br. 13.863., da valja u hrvatskim školama pišući latinskim slovima, upotrebljavati pravopis, kako se određuje u ovoj knjizi. Nema sumnje, da će naredba naše visoke vlade najpovoljnije uspjeti. Za to mi je ponajtvrđe jamstvo, što se ova knjiga u nas prijatno primila i ocijenila. Koliko sam razabrao iz javnih listova i privatnih pisama i drukčije, mogu pouzdano reći,

da od onih, što su pozvani da sude u ovakom poslu, ne prigovara u nas nitko osnovi, na kojoj su izgrađena pravila u ovoj knjizi. Što se iznosi prigovora, oni se svi tiču sporednih strana „Hrvatskoga pravopisa“. Ja ću se po osobitom zahtijevanju visoke vlade na ponajglavnije ovdje onako mimogred osvrnuti.

Prigovara mi se, što samo određujem a ne dokazujem. A zašto ne dokazujem? Jer držim, da dokazivanje ne pristaje u ovaku knjigu. A što bi i dokazivao? Sve? To mislim da ne može nitko s razlogom zahtijevati. Ali opet, vele, trebalo bi barem po gdjekoju odredbu potkrijepiti dokazima. Kad bi to doista bilo od potrebe, onda bi napokon trebalo sve potkrjepljivati dokazima, jer što je jednomu jasno, to je drugomu tamno; tako n. p. jedan ne će znati, zašto ne valja pisati *ćuvstvo* nego *čuvstvo*; drugi ne će razumjeti, zašto je bolje *rvati se* nego *hrvati se*, kad se i po samoj knjizi govori sasvim dobro *Hrvat*; treći ne može pojmiti, zašto je u gen. mn. bolje *mjêrâ* nego *mijera* . . . i t. d. I tako bi najzad da se svima udovolji trebalo sve dokazivati. Pa kad bi se još moglo sve svakomu dokazati! Ali tko će pretežnjoj množini onih, koji će u praksi upotrebljavati ovu knjigu, dokazati da je n. p. *rzati* bolje nego *hrzati*, ili da ne valja pisati *ždrijebati* nego *ždrebati*, ili da se pored *svih* ne smije pisati *svijuh* . . i t. d.? Za pojedine takve sitnice trebalo bi kadšto napisati po čitavu raspravicu, u kojoj bi za odlučnim dokazima valjalo često posegnuti ne samo u prošlost jezika hrvatskoga, nego čak i

u komparativnu gramatiku. A koliko ima u nas ljudi spremljenih za shvatanje takova dokazivanja? Među onima, koji ne vjeruju odredbama ove knjige, jamačno veoma malo!

Prigovara mi se, da ima u rječniku koješta suvišnje, pa bi trebalo izostaviti riječi, koje se veoma rijetko upotrebljavaju, i riječi kajkavske. Sastavljajuć rječnik držao sam se pravila: za potrebe, kojima je namijenjen rječnik, bolje je i previše riječi nego premalo. Što se napose tiče riječi prve vrste, mislim da nije lako odrediti, koje se upravo riječi rijetko upotrebljavaju. Netko će reći, da se n. p. riječ *pogonič* rijetko upotrebljava, a ja znam, da ona u našim zakonima i u lijepoj knjizi nije nipošto rijetka i da se prečesto (rekao bih, gotovo redovno) piše *pogonić.* Zato je uzeto u rječnik riječi, koje se doista u svakidašnjem pisanju nađu rijetko ili nikako, ali ih opet ima podosta u različnim strukama naučnim. — I što se riječi druge vrste tiče, ja ne znam, je li lako svaki put pouzdano odrediti, koja je riječ upravo samo kajkavska, jer za takav posao nije nam dovoljno poznato leksikalno blago živoga govora narodnoga. Ako i nema ove ili one riječi ni u Vuka ni u drugih priznatih spisatelja, a ono je zato netreba naprečac odsuditi kao kajkavsku. Pa ako je dopušteno stvarati nove riječi i uzimati gotove iz tuđih jezika (n. p. iz češkoga ili iz ruskoga), onda ne znam, za što ne bi mogle do potrebe naći mjesta u književnom jeziku hrvatskom i riječi kajkavske? Zašto nebi n. p. za određenu vrstu vodenih ptica valjalo upotre-

biti, kajkavske riječi *ribič* (koja ima i u našim školskim knjigama), dok je ta ptica u štokavskim krajevima možda nepoznata ili se zove tuđim imenom?... Pa i sam Vuk zabilježio je u svom rječniku riječi kajkavskih ili koje se drže za kajkavske, kao n. p. što je riječ *rubača*? Ni Daničiću (n. p. u osnovama) nijesu bile na odmet riječi kajkavske. Ali ako i priznajem kajkavskim riječima u opće pravo da postanu književne, a ono ne priznajem svakoj, napose ne priznajem toga prava onim riječima, za koje se pouzdano znade, da imadu u štokavskom narječju sasvijem drugo značenje.

Ponajviše se zabavlja slovu *đ*, da nije spretno pa sam dobio i nacrte za novo slovo, ali koliko mogu suditi ne mislim, da su bili u čemu spretniji nego što je *đ*. Za druge prigovore slovu *đ* nijesam doznao. Da bih kazao čitavu istinu, reći ću, da sam čuo od ljudi, kojima se ne može odricati vještina u takim poslovima, da to slovo nije tako neugodno te bi mu valjalo odricati budućnost. A što se neki sumnjaju, da će *đ* prodrijeti u hrvatsku književnost, jer ljudi nova slova primaju tako nerado kao i nove poreze, to mislim da ne će biti sasvijem tako. Iskustvo uči nas Hrvate drukčije i pokazuje nam, da su naši stari nova slova *č, ć, š, ž* i rado i lako primili, jer su im bila od prijeke potrebe, a od takve je potrebe i slovo *đ*, koje je i u sadašnjem obliku svojem grafićki jamačno toliko zgodno koliko i slova *č, ć, š, ž*. U ostalome, ako se priznaje valjanost slovu *đ* u nauci i u školi, onda ne znam zašto ne bi ono po vremenu osvojilo sebi

mjesta i u književnosti. I tuj nas uči iskustvo, da je i u nas koješta sȁmo iz škole prodrlo u književnost.

Ostale sitnije prigovore, koji se tiču gotovo samo pojedinih riječi, ja sam sve savjesno ogledao, pa što sam našao da je opravdano, ono sam (koliko se moglo) upotrebio u ovome II. izdanju, i zato ovdje evo izričem zahvalu svjema, napose g. T. Mareticu i svojim drugovima u kr. gimnaziji zagrebačkoj, koji su mi pokazali pogrješke i nedostatke u I. izdanju. Gdjekoje bilješke g. T. Maretića (u Nastavnom vjesniku I. na str. 172 i dr.) dobro će mi doći kad knjiga uđe po treći put u štampu. Htio sam ȉ sâm da koješta u pravilima stegnem i potpunim, ali budući da je visoka vlada odredila, da se pravila „Hrvatskoga pravopisa“ preštampaju nepromjenito, tako sam popunio samo rječnik.

Ova je knjiga prvi ozbiljni korak na putu k željenomu jedinstvu u pravopisu, a ima pouzdane nade, da će se s vremenom i doći do njega: najprije u školi a poslije i u književnosti.

U Zagrebu, 8. ožujka 1893.

I. B.

PRAVILA.

U ovoj se knjizi pokazuju poglavita pravila za hrvatski jezik, kako se pišu latinskim slovima I. glasovi, II. riječi i III. rečenice.

Glasovi u jeziku hrvatskome pišu se ovim slovima latinskim: ***A a, B b, C c, Č č, Ć ć, D d, Dž dž, Đ đ, E e, F f, G g, H h, I i, J j, K k, L l, Lj lj, m m, N n, Nj nj, O o, P p, R r, S s, Š š, T t, U u, V v, Z z, Ž ž.*** 1

Pored glasova, koji se pišu spomenutim slovima, ima u gdjekojim krajevima još i drugih glasova, koji se u književnom govoru ne bilježe.

Glasovi ***a, e, i, o, u*** zovu se samoglasni, a svi ostali suglasni. 2

Glas r bude kadšto nalik na samoglasno po tome, što može činiti kao i svako samoglasno slog; vidi pod 17—19.

Sastavljenim slovima ***lj, nj*** bilježi se po jedno suglasno (u ćirilovskom pismu љ, њ), pa tako i slovom ***dž*** (n. p. *hodža* хоџа, *sodžbina* соџбина), već ako u složenim riječima (n. p. *nadžeti* наджети, *podžinjati* подживьати), u kojima ***d*** pripada jednoj a ***ž*** drugoj poli. 3

Glasovi u riječima hrvatskim i u riječima, koje se govore za hrvatske, pišu se u glavnome onako, kako ih uho čuje da se izgovaraju. 4

Dio prvi.

A.

Kako se pišu pojedini glasovi.

I.

Za dojakošnje *ie* određuje se ovako:

5 Mjesto dojakošnjega *ie* u riječima, kao n. p. što je *bieda*, *diete*, *vrieme*, *sviet*, *prosieč*, *sied*, *miesiti*, *uviek*.., treba pisati *ije*, dakle: *bijeda*, *dijete*, *vrijeme*, *svijet*, *prosiječ*, *sijed*, *mijesiti*, *uvijek*...

6 U narječju štokavskome razlikuju se tri glavna govora: istočni, zapadni i južni. Ta se tri govora razlikuju između sebe po tome, što ima u određenim riječima po istočnom* govoru *e*, po zapadnom *i*, a po južnome *ije*, *je*; tako se n. p. po istočnom govoru kaže *mléko*, *lêvak*, *vȅra*, *svèdok*, *ȕvêk*..., po zapadnom *mlíko*, *lȉvak*, *vȉra*, *svìdok*, *ȕvîk*.., a po južnome *mlijèko*, *lȉjevak*, *vjȅra*, *svjèdok*, *uvijek*...

Prema tomu

7 I. 1. kad je u istoj rieči u istočnom govoru (ili u narječju kajkavskome) dugo *e*, a u zapadnom govoru (ili u narječju čakavskome) dugo *i*, onda je u južnom

* U tome se podudara u glavnome narječje kajkavsko s govorom istočnim, a narječje čakavsko s govorom zapadnim.

govoru redovno *ije*; tako n. p. istočno *smêh*, *déte*, *prȉ-povêst*.., zapadno *smîh*, *díte*, *prȉpovîst* . . , glasi u južnom govoru *smȉjeh*, *dijète*, *prȉpovijest*...

2. Kad je u istoj riječi u istočnom govoru (ili u 8
narječju kajkavskome) kratko *e*, a u zapadnom govoru (ili u narječju čakavskome) kratko *i*, onda je u južnom govoru redovno *je*; tako n. p. istočno *mȅsto*, *bȅžati*, *vetròvit*, *zàsesti*.., zapadno *mȉsto*, *bȉžati*, *vitròvit*, *zà-sisti*.., glasi u južnom govoru *mjȅsto*, *bjȅžati*, *vje-tròvit*, *zàsjesti*...

U takim događajima, kad bi se u južnom govoru 9
našlo *je* za glasom *r*, gubi se redovno glas *j*, te ostaje samo *e*; tako je n. p. istočno *vrȅmena*, *zápreka* . . , zapadno *vrȉmena*, *záprika*... i u južnom govoru *vrè-mena*, *zápreka*...

3. Kad se u istoj riječi nađe u istočnom govoru 10
e a u zapadnome *i* pred samoglasnim *o* ili pred suglasnim *j*, onda je i u južnome redovno *i*; tako n. p. istočno *cȅo*, *Beògrad*, *vȅjati*, *grȅjati*.., zapadno *cȉo*, *Biògrad*, *vȉjati*, *grȉjati*.., glasi i u južnom govoru *cȉo*, *Biògrad*, *vȉjati*, *grȉjati*...

Koje riječi prema istočnome (ili kajkavskom) e i zapadnome (ili čakavskom) i imaju u južnom govoru ije, je, e ili i, to je naznačeno ostrag u rječniku.

II. Prema dugomu istočnom *e* i zapadnomu *i* nije u južnome *ije* nego samo dugo *je*.

1. u genetivu množine onih imenica, koje u 11
nominativu jednine imaju kratko *je* (sa akcentom ili bez njega); tako n. p. *vjȅra*, *mjȅsto*, *ljȅto*, *ùvjet*... imaju u genetivu množine *vjêrâ*, *mjêstâ*, *ljêtâ*, *ùvjêtâ*.., ako se i govori taj padež u istočnom govoru *vêrâ*, *mêstâ*, *lêtâ*, *ùvêtâ*..., a u zapadnome *vîrâ*, *mîstâ*, *lîtâ*, *ùvîtâ*...

12 2. u **participu preterita aktivnome** I. od glagola III. vrste i od nekoliko glagola, koji se stavljaju u 7. razdio I. vrste; tako n. p. prema istočnome *ùmêvši*, *vìdêvši*, *zàdêvši* . . , ili prema zapadnome *ùmîvši*, *vìdîvši*, *zàdîvši* . . . nema u južnome *ije* nego dugo *je*, dakle: *ùmjêvši*, *vìdjêvši*, *zàdjêvši* . .;

13 3. u **nekoliko riječi**, kao n. p. što je istočno *déva* (djevojka), *nedéljak*. . , a zapadno *díva*, *nedíljak* . . , u južnome je dugo *je*, dakle: *djéva*, *nedjéljak* . .

Koje riječi prema istočnomu dugom **e** ili zapadnomu dugom **i** imaju u južnome dugo **je**, to je naznačeno ostrag u rječniku.

III. Prema **ije** i **je** u jednim oblicima i riječima bude u drugim oblicima i izvedenim riječima kadšto **ije** a kadšto opet **je** (ili **e** po 9, ili **i** po 10). Za takove se promjene ne mogu izbliže odrediti pravila, ali u opće bit će dobro, da se (u govoru i) u pisanju ima na umu:

14 1. kad prema dugomu *e* u istočnom govoru bude kratko *e*, a prema dugomu *i* u zapadnom govoru bude kratko *i*, onda (po 6) treba u istoj riječi u južnom govoru da bude prema *ije* kratko (sa akcentom ili bez njega) *je*, mjesto kojega (po 9) može biti i samo *e*; tako je n. p. *djèteta* prema *dijete* (*dèteta*, *dìteta* prema *déte*, *díte*), *vrèmena* prema *vrijeme* (*vrèmena*, *vrìmena* prema *vréme*, *vríme*), *ljèpši* prema *lijep* (*lèpši*, *lìpši* prema *lêp*, *lîp*), *rjèđi* prema *rijedak* (*rèđi*, *rìđi* prema *rédak*, *rídak*), *prèčî* prema *prijekî* (*prèčî*, *prìčî* prema *prêkî*, *prîkî*), *nâjbjedniji* prema *bijedan* (*nâjbedniji*, *nâjbidniji* prema *bêdan*, *bîdan*) . . . I tako

15 2. kad bi slogovi *ije* trebalo da se nađu ispred akcentovana sloga, onda se *ije* mijenja u *je* (ili po 9 u *e*); tako je n. p. *bjesnòća* prema *bijesan*, *ljepòta* prema *lijep*, *osvjetljívati* prema *osvijetliti*, *sjenòkoša* prema *sijeno*, *crevááâ* (gen. mn.) prema *crijevce*, *potkrepljívati* prema *potkrijepiti* . . .

U takovim riječima ostaje *je* (ili *e*) nepromijenjeno, ako se akcenat u drugim oblicima i pomjeri, te ne bude *je* (ili *e*) više ispred akcentovana sloga; tako je n. p. *navjèšćujêm* prema *navješćívati navijestiti*, *potkrèpljujêm* prema *potkrepljívati potkrijepiti* . ., a prema oblicima, kao n. p. što su *mljekára*, *mjenjáča* . ., glasi i nominativ jednine *mljèkâr*, *mjènjâč* . . . pored *mlijeko*, *mijenjati* . . .

16 3. Kad prema kratkomu *e* u istočnom govoru bude dugo *e*, a prema kratkomu *i* u zapadnom govoru bude dugo *i*, onda se u istoj riječi u južnom govoru kratko *je* (sa akcentom ili bez njega) rascijepi u *ije*, ali može i ostati *je*, već što *e* postane dugo (11—13); tako je n. p. *zapijèvati* prema *zàpjevati*, *ponèdijeljka* prema *ponèdjeljak*, *pògrjevâkâ* prema *pògrijevci* . ., a nasuprot (11—13) *vjêrâ* (gen. mn.) prema *vjȅra*, *vȉdjêvši* prema *vȉdjeti*, *djédo* prema *djȅd*, *rázmjêrka rázmjêrku* . . . prema *rázmjerak* . . .

II.

Za glas *r* određuje se ovo:

17 Glas *r* kad čini slog a stoji pred samoglasnim ili za njim, bilježi se sa znakom ’, da se ne bi čitalo kao suglasno; n. p. *gr’oce*, *navr’o*, *satr’o*, *su’ržica*, *po’rvati* se, *za’rzati* . . .

18 Prema tomu piše se takovo *r* sámo, kad se ne može nikako čitati kao suglasno, a ne može se tako čitati

a. kad je obilježeno akcentom; tako se n. p. *po’rđati* . . . obilježeno akcentom piše *pòrđati* . .;

b. kad se riječ rastavi u slogove, pa *r* izide na svršetku sloga za suglasnim (19*c*) ili na početku pred

suglasnim (19*b*); tako se n. p. riječi *gr'oce*, *umr'o*, *su'ržica*... u rastavljanju pišu *gr-oce*, *umr-o*, *su-ržica*; ispor. pod 218.

19 Glas ***r*** (pored onoga, što je spomenuto pod 18) čini slog

a. kadgod stoji između dva suglasna; n. p. ***krv***, *satrven*, *crkva*, *skrbnik*..;

b. kad stoji na početku riječi pa za njim ima suglasno; n. p. *rvanje*, *Rčanin*, *rtnik*.., i

c. kad stoji na svršetku riječi a pred njim je suglasno; n. p. *utr*, *satr*...

20 Gdjekoje se riječi krivo pišu s takovim glasom ***r***; tako n. p. ne valja pisati *drviš*, *srdar*.. mjesto *derviš*, *serdar*...

III.

Za pisanje slova ***č*** i ***ć***, koliko ne bi dostajao dodani rječnik, evo još napose glavnih pravila.

21 Glas ***č*** govori se a prema tomu i piše u oblicima i riječima, u kojima je postao prema glasovima ***c*** i ***k***.

Kad se prema glasovima **c** i **k** nalazi **ć**, o tome isporedi pod 33—34. — Za **šč** prema **št** vidi pod 35.

Prema tomu piše se ***č***:

I. u oblicima, i to

22 A. u imeničnim oblicima:

1. pred završetkom -*e* u vokativu jednine imenica muških, kao n. p. što je *junače*, *starče*... prema *junak*, *starac*..;

2. pred završetkom -*evi* u nominativu množine (a prema njemu i u ostalim padežima) imenica muških: *jarčevi*, *stričevi*, *zečevi* prema *jarac*, *stric*, *zec*;

23 B. u pridjevnim oblicima za komparativ i superlativ onih pridjeva, koji se u nominativu jednine

za pozitiv završuju na *k*; tako je n. p. *jači*, *najkrepčiji* prema *jak, krepak*..; vidi još napose pod 30; 24

C. u glagolskim oblicima:

1. u prezentu

a. od glagola I. vrste (4. razdjela); tako je n. p. *pečem, rečeš, siječe, tečemo, tučete* ... prema *peku, rekavši, sjekao, teci, tucijah* ... (a u infinitivu *ć*: *peći, reći* .., koje vidi pod 31*b*);

b. od glagola V. vrste (2. razdjela), koji imaju ispred vrsnoga umetka *a* suglasno *c* ili *k*; tako je n. p. *jaučem, plačeš, viče, mičemo, naričete, niču* ... prema *jaukati, plakati, vikati, micati, naricati, nicati* ..;

2. u imperfektu od glagola I. vrste (4 razdjela); n. p. *pečah* ... prema *pecijah, peku* ... (ispor. naprijed pod 1*a*);

3. u aoristu od glagola I. vrste (4. razdjela) i II. vrste; n. p. *pȅče* ... prema *pekoh* ... (ispor. naprijed pod 1*a*), *kliče* . . . prema *klikoh kliknuti*..;

4. u participu prezentskome od glagola V. vrste (2. razdjela), koji ispred vrsnoga umetka *a* imaju suglasno *c* ili *k*; tako je n. p. *mičući, jaučući* . . . prema *micati mičem, jaukati jaučem* . . . (ispor. naprijed pod 1*b*);

5. u participu pasivnome od glagola I. vrste (4. razdjela); n. p. *tučen* ... prema *tucijah, tukoh* .. (ispor. naprijed pod 1*a*).

II. U riječima izvedenim stoji *č* (a *č* može 25 biti po 119 i mjesto ***dč, tč***) prema glasovima ***k, c, č*** osnovnih oblika i riječi; n. p. *mliječ* prema *mlijeko*, *plač* prema *plakati*, *poklič* prema *pokliknuti*, *nejač* prema *nejak*, *Grče Grčići Grčad* prema *Grk*, *obličje* prema *oblik*, *junačina* prema *junak*, *opančar* prema

opanak, *daščara* prema *daska*, *slačica* (mj. *sladčica*) prema *sladak*; *glavničar* prema *glavnica*, *vrančina* prema *vranac, zečić* prema *zec*, *očuh* (mj. *otčuh*) prema *otac; tučenik* prema *tučen*, *pečenka* prema *pečen* (24, 5); *vučji* prema *vuk*, *puščani* prema *puška*, *stričev* prema *stric*, *oračke* prema *orač*, *trčkati* prema *trčati*, a *trčati* prema *trka*, *poručiti* prema *poruka*, *vračati* prema *vrač* . . .

26 Glas *ć* govori se a prema tomu i piše u oblicima i riječima, u kojima je postao prema glasu *t*.

Za ć prema glasovima c i k vidi pod 33—34. — Za šč prema št vidi pod 35.

Prema tomu piše se *ć*:

27 I. u oblicima, i to

A. u instrumentalu jednine imenica ženskoga roda, koje se u nominativu jednine svršuju na *t*; tako je n. p. *smrću* prema *smrt*, *košću* prema *kost* . . .

28 Dok se imenice te vrste sa završetkom na *č* (u nominativu jednine) završuju u instrumentalu jednine na *-čju*, završuju se imenice sa završetkom na *ć* u istom padežu na samo *-ću*; tako je n. p. *riječju*, *žučju* . . . prema *riječ*, *žuč* . ., ali nasuprot *noću*, *pomoću* . . prema *noć*, *pomoć* . . . (132).

29 B. u pridjevnim oblicima za komparativ i superlativ onih pridjeva, koji se u nominativu jednine za pozitiv završuju na *t*; tako je n. p *ljući* prema *ljut*, *najgušći* prema *gust* . . .

30 Tako je *ć* prema *t* i u oblicima, kao n. p. što su *kraći* prema *kratak*, *najplići* prema *plitak* . ., a postaju ti oblici od osnova, kakova se razbira u obliku *kratak*, *plitak* . . . bez krajnjega *-ak*; isporedi n. p. *tanji* sa *tanak*, *najuži* sa *uzak* . . .

C. u glagolskim oblicima, i to 31

1. u prezentu od glagola V. vrste (II. razdjela), koji ispred vrsnoga umetka *a* imaju suglasno *t*; tako je n. p. *mećem*, *klikćeš*, *bašću* . . . prema *metati, kliktati*, *bahtati* . .;

2. u imperfektu od glagola III. vrste (2. razdjela) i IV. vrste, koji ispred vrsnih umetaka *je* i *i* imaju suglasno *t*; tako je n. p. *plamćah*, *bukćaše*, *praćasmo*, *kršćaste* . . . prema *plamtjeti*, *buktjeti*, *pratiti, krstiti* . .;

3. u participu prezentskome ima *ć*

a. u završetku *-ći* (mjesto kojega se nađe kadšto i samo *ć*); n p *pletući*, *hodeć* . .;

b. u osnovi glagola V. vrste (2. razdjela), koji ispred vrsnoga umetka *a* imaju suglasno *t*; n. p. *klikćući*, *bašćući* . . prema *kliktati klikćem*, *bahtati bašćem* . . (ispor. naprijed pod 31, 1);

4. u participu pasivnome od glagola III vrste (2. razdjela) i IV. vrste, koji ispred vrsnih umetaka *je* i *i* imaju suglasno *t*; n. p. *provrćen* prema *provrtjeti*, *mlaćen* prema *mlatiti* . . . (ispor. naprijed pod 31, 2);

5. u infinitivu glagola I. vrste (4 razdjela) ima završetak *-ći*; n. p. *reći*, *strići*, *vrijeći* . . .

II. U riječima izvedenim stoji *ć* prema glasovima *t* i *ć* osnovnih riječi i oblika; n. p. *braća* prema *brat*, *plaća* prema *plata platiti*, *gošća* prema *gost*, *pruće* prema *prut*, *lišće* prema *list*, *Dobroćanin* prema *Dobrota*, *kršćanin* prema *krst*, *vraćati* prema *vratiti; pećar* prema *peć*, *noćnik* prema *noć*, *domaćin* prema *domaći*, *pokućstvo* prema *kuća*, *pamćenje* prema *pamćen pamtiti*, *mlaćenica* prema *mlaćen mlatiti*, *brijaćica* (britva) prema *brijaći*, *vrućica* prema *vruć*, *mogućnost* prema *moguć*, *moćan* prema *moć*, *plemićki* prema *plemić* . . 32

33 U gdjekojim krajevima postaje ć i prema c; tako se n. p. čuje ćevčica mjesto cjevčica, Ćetko mjesto Cvjetko, ćetonja mjesto cvjetonja (kao n. p. śedok mjesto svjedok) . . , ali u književnom se jeziku te riječi sa glasom ć redovno ne upotrebljavaju.

34 U riječima iz tuđih jezika, ponajviše iz turskoga i grčkoga, postalo je *ć* (preko *kj*) prema glasu *k*; tako je n. p. *Ćirilo* prema Κύριλλος, *Maćedonija* prema Μακεδονία, *bećar* prema tur. *bekjar*, *berićet* prema tur. *bereket, ćitab* prema tur. *kitab*, *ćôšak*, prema tur *kjöšk*, *ćurak* prema tur. *kürk* . . ; tako se jedna ista riječ govori i na dva načina, kao n. p. *ćesa* i *kesa, šećer* i *šeker* . .

35 Mjesto *šć* nađe se u književnom govoru počesto *št*; tako se n. p. mjesto *kršćen* (prema *krstiti* 31, 4) govori pravilno *kršten* a nasuprot samo *kršćanin*. I mjesto *šč* nađe se, ali rjeđe, *št*; tako se n. p. mjesto *piršče* (prema *prskoh* po 24, 3) govori pravilno samo *pršte*.

Po tome može biti *št* ili prema *šć* ili prema *šč*, i zato se griješi pišući prema *št* naprečac samo *šć*; tako se n. p. prema *koštica* pogrješno piše *košćica*, dok je *koštica* postalo upravo prema *koščica* (po 109 mjesto *kostčica*), koje se obično i govori. Kako se koja riječ govori i piše sa *šč* ili sa *šć*, to se određuje i prema glavnim pravilima pod 21 i 26.

Što se u nekim krajevima prema svakome št čuje šć, to je pojava mlađa i nije uzeta u književni jezik.

Riječi, za koje se po 21—35 ne da doznati, dali se (govore i) pišu sa č ili sa ć, zabilježene su ostrag u rječniku, a suviše još može se odrediti nekoliko završetaka, od kojih imaju jedni sämo č a drugi opet sämo ć. Tako je

36 1. završetak *-ač* u imenica muškoga roda, koje su postale prema osnovama, kakve su u glagola (ponajviše V. i VI. vrste); n. p. *brijač* prema *brijati*, *davač* prema *davati, kovač* prema *kovati*, *mjenjač* prema *mijenjati*,

nabavljač prema *nabavljati*, *otimač* prema *otimati*, *prostirač* prema *prostirati*, *rezač* prema *rezati*, *spavač* prema *spavati*, *tresač* prema *tresti*, *uvijač* prema *uvijati*, *vezač* prema *vezati*, *zapinjač* prema *zapinjati*...

Riječi, kao n. p. što su B i h a ć, s r n d a ć . ., ne obaraju spomenutoga pravila, a za h r k a ć (tako zovu pravoslavnoga katolici u Dalmaciji i u Bosni) ne može se pouzdano odrediti, je li postalo prema glagolu h r k a t i. 37

2. završetak *-ača* u imenica ženskoga roda, koje su postale prema osnovama, kakve su ponajviše u imenica i pridjeva, a rjeđe u glagola (V. i III. vrste na *-ati*); n. p. *bodljača* prema *bodlja, rudača* prema *ruda*, *sjemenjača* prema *sjeme* (sjemena); *cerovača* prema *cerov*, *ilovača* prema *ilov*, *jabukovača* prema *jabukov*, *vatrenjača* prema *vatren*, *večernjača* prema *večernji*; *cjepača* prema *cijepati*, *drljača* prema *drljati, udavača* prema *udavati*; *zujača* prema *zujati*... 38

Riječi, kao n. p. što su d a ć a (i složene: n e d a ć a, z a d a ć a), p l a ć a, p r a ć a, s v a ć a.., ne obaraju spomenutoga pravila, već ako riječ m o k r a ć a, koje je postalo prema osnovi, kakva je u pridjeva m o k a r. 39

3. završetak *-ačak* u pridjeva; n. p. *dugačak* prema *dug*, *slabačak* prema *slab*... 40

Takovi su pridjevi postali povodeći se za pridjevima, kao n. p. što su n e j a č a k, u z a č a k.., u kojima je č prema **k** (21) u n e j a **k**, u z a k...

4. završetak *-ačan* u pridjeva; n. p. *mladačan*, *ubitačan*..; 41

Takovi su pridjevi postali povodeći se za pridjevima, kao n. p. što su p r o b i t a č a n, s r d a č a n.., u kojima je č prema **k**, c (21) u p r o b i t a **k**, s r c e...

5. završetak *-aći* u pridjeva, koji su postali prema osnovama, kakve su u glagola (V. i III. vrste na *-ati*); 42

n. p. *brijaći* prema *brijati*, *jahaći* prema *jahati*, *orući* prema *orati*, *stajaći* prema *stajati*..;

6. završetak **-čad**, koji vidi dalje pod 44—46;

43 7. završetak *-če* u imenica srednjega roda, koje ponajviše znače mlado čeljade ili živinče, a rjeđe kakovu stvar; n. p. *akovče* prema *akov*, *bedevijče* prema *bedevija*, *konjče* prema *konj*, *milče* prema *mio* (mj. *mil)*, *paunče* prema *paun, pramče* prema *pram*, *srnče* prema *srna*, *stražarče* prema *stražar*...

44 Prema jednini takovih imenica uzimaju se redovno mjesto množine zbirne imenice na *-čad*; n. p. *majmunčad* prema *majmunče majmun*, *paščad* prema *pašče pas*, *paunčad* prema *paunče paun*, *somčad* prema *somče som* . . .

45 I u onih imenica, koje su izvedene prema riječima, u kojima je **t**, ima **č** a nipošto **ć**; tako su n. p. prema riječi sirota imenice siroče, siročad.., a č je po 119 mjesto tč: siroče mjesto sirotče;

46 8. završetak *-čić* u imenica, kojima se kazuje umanjeno ono, što riječi, prema kojima su izvedene, same sobom znače; n. p. *kamenčić* prema *kamen*, *plamenčić* prema *plamen*, *roščić* prema *rog* (*roščić* mjesto *rožčić* po 90); tako su postala i imena vlastita, kao n. p. što je *Ivančić* prema *Ivan*, *Todorčić* prema *Todor* . .;

Takove su imenice postale povodeći se za imenicama, kao n. p. što su iverčić, klinčić.., u kojima je č prema **k**, **c** (21) u iverak, klinac... Za -ić vidi dalje pod 54—63.

47 Za č u riječima, kao n. pr. što su doračić prema dorat, preklečić prema prijeklet (mjesto doratčić, prekletčić), vidi pod 45.

48 Imenice kućić, sićić (prema kuća, sić)... ne obaraju spomenutoga pravila.

49 9. završetak *-čija* n. p. *ašikčija*, *poreščija*, *topčija* . . .

Mjesto završetka -**čija** redovno se govori -**džija** (prema turskome -**dži**, od kojega je i postalo); n. p. ašigdžija, tobdžija..

10. završetak -*ći* u paticipu prezentskome; vidi naprijed pod 31, 3. 50

11. završetak -*ečak* u imenica, kao što su n. p. 51
kamečak prema *kamen*, *kremečak* prema *kremen*..;

Spomenute se riječi govore i sa završetkom na -**ičak**, koje vidi dalje pod 62.

U lećak, telećak... završetak je samo **ak**, a **ć** pripada 52
k osnovi, koja se nalazi u riječima leća, teleći...

12. završetak -*eći* u pridjeva, koji su postali prema 53
osnovama imeničnim; n. p. *ovneći* prema *ovan, srneći* prema *srna, svinjeći* prema *svinja* . . .

Takovi su pridjevi postali povodeći se za pridjevima, kao n. p. što su pseći, teleći..., u kojima je **ć** prema **t** (26) u pseto, tele teleta . . .

13. završetak -**ević**, koji vidi dalje pod 66;

14. završetak -**ič**, koji vidi dalje pod 58—63;

15. završetak -*ić*:

a. u imenica muškoga roda, kojima se kazuje što 54
mlado, i to

α. mlado čeljade ili upravo sin onome, što riječi, prema kojima su postale, same sobom znače; n. p. *bratić* sin *bratov*, *sestrić* sin *sestrin*, *Hrvatići* mladi *Hrvati*..;

β. mlado živinče; n. p. *čavčić* mlada *čavka, golubić* mladi *golub, lavić* mladi *lav*, *šarančić* mladi *šaranac šaran*..;

γ. mlada biljka; n. p. *brezić* mlada *breza, bukvić* mlada *bukva*, *jasičić* mlada *jasika*, *tikvić* mlada *tikva*..;

b. u imenica, kojima se kazuje samo umanjeno 55
ono, što riječi, prema kojima su postale, same sobom znače; n. p. *badnjić* mali *badanj*, *dukatić* mali *dukat*, *gradić* mali *grad, grozdić* mali *grozd*..;

56 *c.* u imenica, koje znače drugo što, ali se opet u značenju izjednačuju s riječima pod 54 i pod 55; n. p. *kućić* čovjek od dobre *kuće*, *Mlečić* čovjek iz *Mletaka*, *čvrčić* nekakva mala ptica, *lulić* kazanska *lula* ...

57 *d.* u imena mjesta, krajeva i planina, koja će ponajviše biti samo prenesena s ljudi; n. p. *Bunić* (selo), *Korjenići* (kao kneževina), *Kupić* (planina) . .

Između imenica pod 54aα postala su prezimena, n. p. Nedić, Ružić, Smiljanić, Višnjić.., koja znače upravo sin Nedin, Ružin, Smiljanin, Višnjin... I druge se takve imenice upotrebljavaju za prezimena; n. p. Čavčić, Rotkvić...

58 Od imenica na *-ić* treba razlikovati imenice izvedene na *-ič*, kao n. p. što su *branič*, *gonič*, *vodič* . . , a mogu se u glavnome razlikovati po značenju, budući da imenicama na *-ič* ne pripada redovno nijedno od značenja, što su spomenuta naprijed pod 54—57; tako je n. p. *branič*, *gonič*, *vodič* ... čovjek, koji brani, goni, vodi . . , a *ribič* je čovjek, koji ribu hvata, dok je *ribić* ili mala riba ili (u prenesenom značenju) mišica.

59 Tako imade i vlastitih imena na *-ič*, n. p. *Radič* . . a ima ih prema imenima na *-ić* veoma malo. Nešto se više takovih imena nalazi u izvedenim prezimenima na *-ević*, kao n. p. *Boričević*, *Dobričević*, *Radičević* ...

60 Kadšto se nađe isto prezime sa *-ič* i sa *ić*, n. p. *Dobrič* ... i *Dobrić* . . , a razlika je između njih, što *Dobrič* ... znači kao Dobroslav . . , a *Dobrić* ... (vidi pod 54aα) sin Dobrin ...

61 Ako se ne može pouzdano doznati ni na koji način (a najpouzdanije se doznaje iz narodnoga govora, koji tanko razlikuje *č* i *ć*), bi li se određeno vlastito ime pisalo sa *-ič* ili sa *-ić*, a ono nek se piše sa *-ić*, jer je svakako manje prilike, da će se pogriješiti, nego ako se napiše sa *-ič*.

Od spomenutih naprijed imenica na *-ič* i na *-ić* mogu se opet izvoditi imena, kao n. p. što je *Radičev* prema *Radič*, *plemićki* prema *plemić* . ., u kojima ostaje (po 21 i 26) *č* i *ć* nepromijenjeno. Napose može se pripomenuti

a. da valja razlikovati imenice, kao n. p. što je *djetićak* prema *djetić* (takovih će biti imenica malo), od imenica, kao n. p. što je *plamičak*, a lako se razlikuju jedne od drugih, dok su imenice na *-ičak* postale od imenica na *-ic*, *-ik*, kao n. p. što su *stričak* prema *stric*, *jezičak* prema *jezik* . ., ili od imenica, koje se u naše vrijeme završuju na *-en*, kao n. p. što su *kamičak* prema *kamen*, *ugljičak* prema *ugljen* . . . Za potonjima povela se i riječ *krajičak* prema *kraj*. 62

b. Od navedenih imenica na *-ić* ne mogu postati imenice izvedene opet s nastavkom *-ić*, te dvojako izvedenih imenica na *-ićić* nema u jeziku hrvatskome nego samo na *-ičić*; tako n. p. od *Anić*, *sestrić* . . . ne može postati *Anić-ić*, *sestrić-ić* . ., pa ako se i nađe tako zapisano, a ono je pogrješno zapisano mjesto *Aničić*, *sestričić* . . ., koje znači (vidi naprijed pod 54aα) sin *Aničin*, *sestričin* . ., kao i *Daničić*, *Kumičić*, *Peruničić* . ., koje je postalo prema *Danica*, *kumica*, *Perunika* . ., a nikako prema *Danić*, *Kumić*, *Perunić* . . . Po tome ne može biti dobro n. p. ni *Mohorovićić*, nego samo *Mohorovičić* (sin *Mohorovičin*). 63

16. završetak *-oća* u imenica, koje su postale prema osnovama, kakve su u pridjeva ili (veoma rijetko) u imenica; n. p. *bljedoća* prema *blijed*, *gluhoća* prema *gluh*, *strahoća* prema *strah*, *tjesnoća* prema *tijesan* . . . 64

Imenice, kao n. p. što su moča, ploča . ., ne obaraju spomenutoga pravila. 65

66 17. završetak *-ović*, mjesto kojega ima u određenim događajima i *-ević*; n. p. *banović*, *duždević*, *Obrenović*, *Radivojević* . . .

IV

Za *dj gj* određuje se ovo:

67 Mjesto dojakošnjega *dj* u riječima, kao n. p. što su *ladja*, *vodjenina*, *tudji*, *vodjo*, *medjudnevnica* . ., i mjesto *gj* u riječima, kao n. p. što su *angjeo*, *evangjelje*, *kalugjer* . ., treba pisati *đ*, dakle: *lađa*, *vođevina*, *tuđi*, *vođo*, *međudnevnica*, *anđeo*, *evanđelje*, *kaluđer* . . .

Kao što se doslije pisalo, tako će se i u napredak pisati *dj* samo onda, kad se u izgovoru razbiraju odjelito oba glasa *d* i *j*, a to je

68 *a.* u južnom govoru, koji je uzet za književni jezik, u skupu *dje*, koje se (po 6—16) govori u istočnom govoru (ili u narječju kajkavskome) *de*, a u zapadnom govoru (ili u narječju čakavskome) *di*; tako će se pisati n. p. *djeteta* (ist. *deteta*, zap. *diteta*), *djevojka* (ist. *devojka*, zap. *divojka*), *gdje*, *negdje*, *svagdje* (ist. *gde*, *negde*, *svagde*, zap. *gdi*, *negdi*, *svagdi*), *ondje*, *ovdje* (ist. *onde*, *ovde*, zap. *ondi*, *ovdi*), *vidjeti* (ist. *videti*, zap. *viditi*) . . .

69 Što se u južnom govoru čuje i đ e v o j k a, v i đ e t i . ., to nije uzeto u književni jezik, kao što nije uzeto ni ć e r a t i, l e ć e t i . ., koje se govori mjesto t j e r a t i, l e t j e t i . .

70 *b.* u složenim riječima, u kojima pripada *d* prvoj, a *j* drugoj poli; n. p. *nadjačati*, *odjezditi*, *odjuriti*, *podjariti* . . ;

71 *c.* u gdjekojoj tuđoj riječi književničkoj, kao n. p. što je *adjektiv* . . .

Po tome se ne piše *dje* nego *đe*

1. u tuđim riječima (već ako u kojoj pod 71); n. p. *anđeo*, *evanđelje*, *kaluđer* . . ; 72

2. u prezentu od glagola V. vrste (2. razdjela), koji ispred osnovnoga umetka *a* imaju suglasno *d*; n. p. *glođem* . . . prema *glodati* . . ; 73

3. u participu pasivnome od glagola III. i IV. vrste; n. p. *viđen* prema *vidjeti*, *rođen* prema *roditi* . . ; 74

4. u izvedenim riječima, i to 75

a. u završetku imenica srednjega roda; n. p. *grožđe* prema *grozd*, *pobrđe* prema *brdo*, *suđe* prema *sud*, *zapruđe* prema *prud* . . ;

b. u izvedenim riječima prema *đ* osnovnih riječi i oblika; n. p. *smuđev* prema *smuđ*, *viđenje* prema *viđen* *vidjeti* (ispor. naprijed pod 74), *Rađevina* prema *Rađev* *Rađ* . . ; tako je n. p. i gen. jedn. *lađe* prema *lađa*, instr. jedn. *Srđem* prema *Srđ*, nom. množ. *vođe*, *smuđevi* prema *vođa*, *smuđ*, *slađe* prema *slađi*, *mlađega* prema *mlađi* . . .

U svjema ostalim događajima mjesto dojakošnjega *dj* (bilo da dolazi samo na kraju riječi, bilo da ima za sobom suglasno ili samoglasno *a, i, o, u*, osim primjera pod 70—71) piše se *đ*; n. p. *tuđ*, *glođva*, *viđah* (prema *vidjeti*), *rađati*, *rjeđi*, *rođo*, *među* . . . 76

V.

Slovo *h* treba da se piše

I. u oblicima, i to

1. u završetku *-ih* (*-ijeh*) za genetiv množine pridjeva (brojeva) i zamjenica; n. p. *velikih*, *dobrijeh*, *dvojih*, *svih*, *njih*, *kojih* . . . 77

78 Mjesto *svih* ili *svijeh* govori se i *sviju*, koje ne valja nikako pisati *svijuh*.

79 2. u završetku *-ah*, *-ih* (*-ijeh*) za stariji lokativ množine imenica, pridjeva (brojeva) i zamjenica; n. p. na *svih stranah*, po *svilenih njedrih*, pri *ljudih*, *u gradovijeh*, u *onih selih* . . .

80 U lokativu množine sa završetkom na *-u* nije nikako pristalo slovo *h*, te ne valja pisati n. p. nositi na *rukuh*, stajati na *noguh* . . . nego: . . . na *ruku*, . . na *nogu* . . .

81 3. u završetku za 1. lice jednine u imperfektu i aoristu; n. p. *moljah*, *dah*, *vidjeh*, *skočih*, *rekoh*, *čuh* . .

82 U složenom obliku za kondicional treba da glasi oblik od pomoćnoga glagola za 1. lice jednine *bih*, pa ne valja pisati n. p. *ja bi* rekao, nego: *ja bih* rekao.

Ne valja pisati *h*

83 1. u završetku za genetiv množine imenica i brojeva: *dva*, *tri*, *četiri*; treba dakle pisati: *otaca*, *vesala*, *sabalja*, mnogo *ljudi*, od više *ruku*, dosta *slugu*, *kostiju*; *dviju* (*dvaju*), *triju*, *četiriju* . ., a prema potonjim oblicima treba da se piše i *sviju* (78); n. p. sa *sviju* strana, koje se govori pored: sa *svijeh* (*svih*) strana.

84 2. u završetku *-u* za lokativ množine, koje vidi pod 80.

II. Što se pojedinih riječi tiče, ne može se odrediti pravilo, kad se *h* piše, a kad se opet ne piše, ali napose treba zabilježiti:

85 1. *h* se piše i prema latinskomu i njemačkomu *h* i prema grčkomu znaku ʽ; n. p. *Horacije*, *humor*, *herceg*, *Holandija*, *Hera*, *Homer*, *historija* . . .

Prema grčkomu ῥ piše se samo *r*; n. p. *rapsod* ῥαψωδὸς, *katar* κατάῤῥους (mjesto *rr* ima samo jedno *r* po 116; tako i) *Pir* Πύῤῥος . . . 86

2. *h* se pogrješno piše

a u početku nekih riječi,

α. što se počinju sa samoglasnim (ponajviše riječi tuđe, upravo turske); tako ne valja pisati *hametom*, *hametice*, *huditi (nahuditi)*, *hustiti* (*nahustiti*) . ., nego; *ametom*, *ametice, uditi* (*nauditi*), *ustiti* (*naustiti*) . .; 87

β. što se počinju s glasom *r*, koji čini slog (19*b*); tako n. p. ne valja pisati *hrđa* (*zahrđati*), *hrvati* (*pohrvati*) se, *hrzati* . . , nego *rđa* (*za'rđati*), *rvati* (*po'rvati*) se, *rzati* . .; 88

b. u sredini nekih riječi; tako n. p. nije dobro što se piše *lahko*, *mehko* . ., koje treba pisati *lako, meko* po 118) . . , a nije dobro ni *uhvati* se, *uhvanje* . . , nego *ufati* se, *ufanje* . . . 89

Riječi, za koje bi se moglo sumnjati, kako ih treba pisati, naznačene su ostrag u rječniku.

B.

Kako se pišu skupovi (suglasnih) glasova.

I.

Kad bi u jednoj istoj riječi trebalo da dođu neposredno jedno do drugoga dva suglasna od različite vrste, onda se (u govoru a po tome i) u pismu izjednačuju između sebe po ovim pravilima:

I. ako je prvo suglasno zvučno a drugo bezvučno, onda se zvučno mijenja u bezvučno, koje je prema njemu. 90

A zvučna su suglasna i prema njima bezvučna evo ova:

Zvučna:	*b*	—	*d*	*dž*	*đ*	*g*	—	*v*	*z*	*ž*
Bezvučna:	*p*	*c*	*t*	*č*	*ć*	*k*	*h*	*f*	*s*	*š*

Tako se (izgovara a po tome i) piše n. p. ***Bošković*** mj. ***Božković***, ***Drašković*** mj. ***Dražković***, ***ljestve*** mj. ***ljeztve***, ***mast*** mj. ***mazt***, ***nokti*** mj. ***nogti***, ***pčela*** mj. ***bčela***, ***rotkva*** mj. ***rodkva*** . . , pa tako treba unaprijed da se pišu i ostale riječi, daklem: ***vrapci*** mj. ***vrabci***, ***šipčina*** mj. ***sibčina***, ***općina*** mj. ***obćina***, ***otfrknuti*** mj. ***odfrknuti***, ***ophoditi*** mj. ***obhoditi***, ***gipkost*** mj. ***gibkost***, ***zepsti*** mjesto ***zebsti***, ***grapša*** mj. ***grabša***, ***droptina*** mj. ***drobtina***, ***othi-titi*** mj. ***odhititi***, ***britko*** mj. ***bridko***, ***otpasti*** mj. ***odpasti***, ***bokci*** mj. ***bogci***, ***bokčarija*** mj. ***bogčarija***, ***Drakša*** mj. ***Dragša***, ***uscvasti*** mj. ***uzcvasti***, ***rasfrkati*** mj. ***razfrkati***, ***rashladiti*** mj. ***razhladiti***, ***nisko*** mj. ***nizko***, ***ispit*** mj. ***izpit***, ***gristi*** mj. ***grizti***, ***neznabošci*** mj. ***neznabožci***, ***teško*** mj. ***težko***, ***društvo*** mj. ***družtvo***, ***lupeštvo*** mj. ***lupežtvo*** . . .

91 Spomenuto pravilo vrijedi samo za suglasna u istoj riječi a ne vrijedi za suglasna, od kojih je jedno na svršetku pređašnje riječi, a drugo u početku potonje riječi (ispor. 99); tako se n. p. pored r o p č e (mj. r o b č e) . . . piše r o b č e k a . . ; tako se pišu i one sastavljene riječi, u kojima su sastavljeni dijelovi rastavljeni znakom -; n. p. k n e z-K a r a p a n d ž i ć e v i ljudi . . , koje se nikako ne može zapisati k n e s-K a r a p a n d ž i ć e v i ljudi . . .

92 2. Od ***dc dč*** bude (po 119) smo ***c č*** te se piše n. .p ***srce***, ***srčan*** . . , a nikako ***srtce, srtčan*** (mj. ***srdce***, ***srdčan***) . . .

93 3. ***ds*** i ***dš*** ostaje nepromijenjeno te se piše n. p. ***gradski***, ***srodstvo***, ***odsjeći***, ***podšiti***, ***kadšto*** . . , a nikako ***gratski***, ***srotstvo***, ***otsjeći***, ***potšiti***, ***kadšto*** . . .

4. Za dž nema potvrde, da bi dolazilo u kojoj riječi neposredno ispred bezvučnoga.

5. *đ* bude veoma rijetko ispred bezvučnoga i ne zamjenjuje se glasom *ć*; prema tomu piše se n. p. *bogovađski*, *žeđca* . . . 94

6. *v* ostaje nepromijeneno ispred bezvučnih, te se po tome piše *ovca*, *jevtin* . ., a nikako *ofca*, *jeftin* . .; ispor. 100. 95

7. *z* ostaje nepromijenjeno, a mijenja se bezvučno *k*, koje je za njim, u zvučno *g* u ove dvije riječi: *drozak: drozga*, *drozgovi* . .; *mozak: mozga* . . . 96

Pišući te dvie riječi po postanju njihovu trebalo bi ih upravo pisati: d r o z a g, m o z a g . . .

8. Ako se nađu zajedno zvučno i bezvučno, koja su oba po glasu nalik jedno na drugo, kao n. p. što su *dt gk zs*, onda se po spomenutom pravilu zvučno mijenja u bezvučno, a postavši tako dva jednaka suglasna jednoga od njih (po 116) nestaje; tako n. p. *odtočiti*, *lagko*, *izsušiti* . . . trebalo bi po 90 da bude *ottočiti*, *lakko*, *issušiti* . . , koje (u govoru i pismu po 116) bude *otočiti*, *lako*, *isušiti* . . . 97

II. A k o j e p r v o s u g l a s n o b e z v u č n o a d r u g o z v u č n o, o n d a s e b e z v u č n o m i j e n j a u z v u č n o, k o j e j e p r e m a n j e m u. 98

A bezvučna su suglasna i prema njima zvučna evo ova;

Bezvučna:	c	č	ć	f	h	k	p	s	š	t
Zvučna:	—	dž	đ	v	—	g	b	z	ž	d

Tako se (izgovara a po tome i) piše n. p. *gdje* mj. *kdje*, *nozdrve* mj. *nosdrve*, *ozdo* mj. *osdo*, *svagda* mj. *svakda*, *Varaždin* mj. *Varašdin*, *vazda* mj. *vasda*, *zbilja* mj. *sbilja*, *zdjela* mj. *sdjela*, *zdrav* mj. *sdrav* . . . pa tako treba unaprijed da se pišu i ostale riječi, dakle

srdžba mj. *srčba*, *sarugdžija* mj. *sarukdžija*, *tobdžija* mj. *topdžija*, *zbor* mj. *sbor*, *zadužbina* mj. *zadušbina*, *prosidba* mj. *prositba* . . .

99 Spomenuto pravilo vrijedi samo za suglasna u istoj riječi a ne vrijedi za suglasna, od kojih je jedno na svršetku predašnje a drugo u početku potonje riječi (ispor. 91); tako se n. p. pored svadba (mj. svatba)... piše: svat bijaše..; tako se pišu i one sastavljene riječi, u kojima su sastavljeni dijelovi rastavljeni znakom -; n. p. remek-djelo.., a nikako: remeg-djelo...

100 2. Bezvučna sva ispred zvučnoga *v* ostaju bezvučna; n. p. *crkva*, *tvoj* . . .; ispor. 95.

101 3. Za ć ne će biti potvrde, da bi dolazilo u kojoj riječi ispred zvučnoga (već ako ispred v, n. p. naćve, koje se tako i piše).

102 4. Za f nema potvrde, da bi dolazilo u riječi ispred zvučnoga (već ako u kojoj tuđoj riječi, kao n. p. što je mutavdžija prema mutaf, koje se govori i mutav).

103 5. Ako se nađu zajedno bezvučno i zvučno, koja su oba po glasu nalik jedno na drugo, kao n. p. što su *td kg*, onda se po spomenutom pravilu bezvučno mijenja u zvučno, a postavši tako dva jednaka suglasna jednoga od njih (po 116) nestaje; tako n. p. *petdeset*, *dokgod* . . . trebalo bi po 98. da bude *peddeset*, *doggod* . ., koje (u govoru i u pismu po 116) bude *pedeset*, *dogod* . .; tako n. p. i mjesto *šestdeset* (*šesddeset*, *šezddeset* po 98) bude *šezdeset* . . .

II.

104 Skup suglasnih *čt* mijenja se u *št*, pa kao n. p. što se (govori i) piše *mašta* mj. *mačta*, *pošten* mj. *počten*, *poštovati* mj. *počtovati*, *što* mj. *čto* . ., tako unaprijed treba da se piše i *junaštvo* mj. *junačtvo*, *moštvo*, *maštvo* mj. *moma proroštvo* mj. *proročtvo*, *uredništvo* mj. *uredničtvo* . . .

Kako spomenuto pravilo vrijedi samo za suglasna **čt** u istoj riječi, to treba da se piše n. p. **uč-tuglija**.., a nikako **uš-tuglija**...; ispor. pod 91. i 99. 105

III.

Skup suglasnih ***čc*** u završetku ***-čce*** imenica srednjega roda mijenja se (u govoru) u ***šc*** pa se po tome i piše n. p. ***lišce*** mj. ***lične***, ***ošce*** mj. ***očce***, ***srdašce*** mj. ***srdačce***, ***sunašce*** mj. ***sunačce***.., a kako je u nominativu jednine, tako je i u ostalim padežima; n. p. ***lišca***, ***srdašcu***, ***sunašcem*** . . . 106

U svakome drugom događaju, kad se nađu ***čc*** zajedno, ostaje ***č*** nepromijenjeno; n. p. ***riječca***, iz ***Otočca***, u ***plovučcu*** . . .

IV.

Zubna suglasna ***s z*** ispred ***č ć dž đ š ž***, koja su nepčana, postaju u govoru nepčana ***š***, ***ž***, a poimence postaje 107

sč	. . . .	*šč*
sć	. . . .	*šć*
sdž	(koje bude po 98 najprije zdž a onda)	*ždž*
sđ	. . . .	—
sš	. . . .	—
sž	. . . .	—
zč	(koje bude po 90 najprije sč a onda)	*šč*
zć	(koje bude po 90 najprije sć a onda)	*šć*
zdž	. . . .	*ždž*
zđ	. . . .	*žđ*
zš	(po 90 najprije sš, pa šš a onda po 116)	*š*
zž	(postaje najprije žž, koje bude po 116)	*ž**

---

* Mimo to pravilo bude **žž** u nekoliko riječi **žd**; tako se, n. p. pored **ražeći** (**ražžeći**, **razžeći**) govori i **raždeći** . .

Po tome treba da se piše n. p. *pašće* mj. *pasće*, *lišće* mj. *lisće*, *mašću* mj. *masću* (prema *mast*). *ušće* mj. *usće* (prema *usta*). *prkoždžija* mj. *prkosdžija*; *iščekivati* mj. *izčekivati*, *obraščić* mj. *obrazčić*, *raščupati* mj. *razčupati*, *slušče* mj. *služče*; *bešćutan* mj. *bezćutan*, *išćuškati* mj. *izćuškati*; *poreždžija* mj. *porezdžija*; *grožđe* mj. *grozđe*; *išarati* mj. *izšarati*, *raširiti* mj. *razširiti*; *ižimati* mj. *izžimati*, *ražariti* mj. *razžariti* . . .

108 Spomenuto pravilo ne vrijedi u pisanju, ako se s . z nađu na svršetku pređašnje a koji od naznačenih suglasa nepčanih u početku potonje riječi; tako n. p. pored kalaušče mj. kalauzče... treba pisati samo obraz čuvati..:

Za sđ, sš, sž nema potvrde, da bi se moglo u kojoj riječi u književnom govoru naći zajedno.

109 *sč* mijenja se u *šč*, ako je postalo (po 119) i od *stč*; tako se piše n. p. *koščica* mj. *kosčica*, *kostčica* . . .

V.

Zubna suglasna *s z* ispred *lj nj*, koja su nepčana, ili I. ostaju nepromijenjena ili se II. mijenjaju u *š ž*.

110 I. Ostaju *s z* nepromijenjena,

1. kad se nađu ispred *lje nje*, koja glase u istočnom govoru (i u narječju kajkavskome) *le ne* a u zapadnom govoru (i u narječju čakavskome) *li ni*; tako n. p. treba da se (izgovara a po tome i) piše *sljepota* (prema *slepota*, *slipota*), *snježanik* (prema *snèžanik*, *snižanik*); *ozljeda* (prema *ozleda*, *ozlida*), *opraznjeti* (prema *oprazneti*, *oprazniti*) . . ;

111 2. kad se nađu ispred *lj nj* u sastavljenim riječima te su *s z* na svršetku prve a *lj nj* u početku druge sastavine; tako n. p. treba da se piše *sljubiti* se, *iznjušiti* . . .

Što se čuje i **šljepica**, **ožljeđivati**, **opražnjeti**, **ižljubiti**.., to nije preteglo u narodnom govoru pa nije ni uzeto u književni jezik. 112

II. U svjema ostalim događajima **pretvora se** *s z* ispred *lj nj* redovno u *š ž* pa 113

slj	postaje	*šlj*
snj	"	*šnj*
zlj	"	*žlj*
znj	"	*žnj*.

Tako se (govori i) piše n. p. *mišlju* mj. *mislju* (prema *misao misli*), *pošljem* mj. *posljem* (prema *poslati*); *bješnji* mj. *bjesnji* (prema *bijesan*), *lašnje* mj. *lasnje* (prema *lasno*), *prošnja* mj. *prosnja*; *pažljiv* mj. *pazljiv*, *smržlju* mj. *smrzlju* (prema *smrzao smrzli*); *ispražnjen* mj. *isprasnjen* (prema *isprazniti*), *grožnja* mj. *groznja* . . .

To isto vrijedi, kad bi (po 127) trebalo da bude 114

slj	prema	*stlj*
snj	"	*stnj*
znj	"	*zdnj*;

tako se n. p. (govori a po tome i) piše *bolešljiv* prema *bolesljiv* (*bolestljiv* prema *bolest*), *plašnjača* mj. *plasnjača* (*plastnjača* prema *plast*), *požnjak* mj. *poznjak* (*pozdnjak*) . . ; za *žlj* mj. *zlj* prema *zdlj* ne će biti primjera.

Spomenuto pravilo pod 113 ne vrijedi u (književnom govoru a po tome ni u) pisanju, ako se **s z** nađu na svršetku pređašnje a **lj nj** u početku potonje riječi; tako n. p. pored **tješnji**, **vožnja** . . . ne valja (govoriti ni) pisati **š njime**, **bež nje**.., nego: **s njime**, **bez nje**... 115

VI.

116 Kad bi trebalo da se u jednoj riječi nađu dva jednaka suglasna neposredno jedno do drugoga, onda (u govoru a po tome i) u pismu jednoga od njih nestaje.

Po tome se piše *krezub* mj. *krezzub*, *mače mačeta* mj. *mačče* (prema *mačka*), *odan* mj. *oddan*, *podanik* mj. *poddanik*, *ruski* mj. *russki*, *sati* mj. *ssati*.., pa tako treba unaprijed da se pišu i ostale riječi, n. p. *bezakonje* mj. *bezzakonje*, *iza kuće* mj. *izza kuće*...

117 Spomenuto pravilo ne vrijedi u oblicima za superlativ onih pridjeva, koji se u pozitivu počinju sa *j*, pa se n. p. piše *najjači* prema *jak*, *najjedriji* prema *jedar*, *najjunačniji* prema *junačan*...

VII.

118 Kad bi trebalo da se u jednoj istoj riječi nađu dva nalična suglasna, od kojih je jedno zvučno a drugo bezvučno, onda se ona najprije (po 90 i 98) izjednačuju a izjednačivši se jednoga od njih (po 115) nestaje.

Tako se (govori i) piše n. p. *otrti* mj. *odtrti* (*ottrti*), *potaknuti* mj. *podtaknuti* (*pottaknuti*); *uspomena* mj. *uzspomena* (*usspomena*), *ustati* mj. *uzstati* (*usstati*)..., a tako treba unaprijed i sve ostale rieči da se pišu, daklem n. p. *besraman* mj. *bezsrăman* (*bessraman*), *iskupiti* mj. *izskupiti* (*isskupiti*), *lako* mj. *lagko* (*lakko*), *mekota* mj. *megkota* (*mekkota*), *rasipati* mj. *razsipati* (*rassipati*), *rastaviti* mj. *razstaviti* (*rasstaviti*), *pedeset* mj. *petdeset* (*peddeset*)..., a tako i *šezdeset* mj. *šestdeset* (*šesddeset*; *z* mj. *s* po 98).

VIII.

Kad bi trebalo da se u jednoj istoj riječi nađu ***d t*** ispred ***c č*** neposredno jedno do drugoga, onda se (u govoru a po tome i) u pismu gubi ***d t***. 119

Tako se (govori i) piše n. p. *kaca* mjesto ***kadca***, *ocvasti* mj. ***odcvasti***, *kačara* mj. ***kadčara***, *srčika* mj. ***srdčika***, *puceta* mj. ***putceta***, *koščica* mj. ***kostčica*** (*š* mj. *s* po 107), *očuh* mj. ***otčuh***, *poočim* mj. ***pootčim***, *priča* mj. ***pritča***, *svečanost* mj. ***svetčanost***, *zapučak* mj. ***zaputčak*** . ., a tako treba unapried i ostale riječi da se pišu, daklem n. p. *oboci* mj. ***obodci***, *srce* mj. ***srdce***, *suca* mj. ***sudca***, *očitati* mj. ***odčitati***, *srčan* mj. ***srdčan***, *sučev* mj. ***sudčev***, *djeca* mj. ***djetca***, *dlijece* mj. ***dlijetce***, *oca* mj. ***otca***, *pameca* mj. ***pametca***, *sveci* mj. ***svetci***, *oče* mj. ***otče***, *svečev* mj. ***svetčev*** . . .

Za **dć tć** nema potvrde, već ako među primjerima, koji se spominju niže pod 123.

Spomenuto pravilo (pod 119) ne vrijedi u pisanju, ako se **d t** nađu na svršetku pređašnje a **c č (ć)** u početku potonje riječi; tako se n. p. pored kaca mj. kadca, srčiti mj. srdčiti, priča mj. pritča . . . piše **mlad** car, **grad** čuvati, **brat** čeka, vidj**et** ćemo . . 120

3. Odstupa se od određenoga pravila

a. u pisanju riječi, kojima se ne bi nikako ili veoma teško razabralo značenje, kad bi se zapisale sasvijem po izgovoru (a takih će biti riječi neznatno malo); tako n. p. *mlaca mlače* . . . može biti i prema *mladac* i prema *mlatac*, pa se zato može pisati, kako kad zatreba, ili *mladca mladče* . . . ili *mlatca mlatče* . .; po tome se može odstupiti od pravila i 121

b. u pisanju vlastitih imena (koja se i onako pišu počesto mimo svaki pravopis); tako imaju n. p. u sta- 122

rijoj književnosti hrvatskoj dva spisatelja, od kojih se jedan piše *Kadčić*, a drugi *Kačić*, te se po tome može pisati n. p. prema *Zabrdac* . . . *Zabrdca*, *Zabrdčev* . . ;

123 *c.* u pisanju (ponajviše) književničkih riječi, koje su sastavljene s prijedlozima *nad*, *pod*, kao n. p. što su *nadcestar*, *nadčovječni*, *nadćutni*, *podcarinar*, *podčasnik*, *podčiniti* . . .

IX.

124 Kad bi trebalo da se u jednoj istoj riječi nađu *d t* ispred *št*, onda se (u govoru i) u pismu gubi *d t*.

Tako se govori i piše n. p. *gospoština* mj. *gospodština*, *hrvaština* mj. *hrvatština* . . .

125 Od toga pravila odstupaju sastavljene riječi (a bit će ih malo), kao n. p. *odštetiti*, *kadšto* . . .

X.

126 Suglasna *d t* ispred *st sk* ne izostavljaju se u pisanju, te se piše n. p. *gospodstvo*, *gradski* (za koje vidi još i pod 93), *hrvatstvo*, *bratski* . . .

XI.

127 Kad bi trebalo da se nađu *d t* između dva suglasna, onda ih (u govoru) nestaje, a postaje

stb	(najprije sb, koje bude po 98)	*zb*
stk	. . . .	*sk*
stl	. . . .	*sl*
stlj	(najprije slj, koje bude po 113)	*šlj*
stm	. . . .	*sm*
stn	. . . .	*sn*
stnj	(najprije snj, koje bude po 113)	*šnj*

štb	(najprije šb, koje bude po 98)	*žb*
štm	. . . .	*šm*
štn	. . . .	*šn*
štnj	. . . .	*šnj*
zdn	. . . .	*zn*
zdn	(najprije znj, koje bude po 113)	*žnj*
ždn	. . . .	*žn*
ždnj	. . . .	*žnj*

Po tome se (govori i) piše n. p. *izba* mj. *istba*, *čeljuska* mj. *čeljustka* (prema *čeljust*), *maslo* mj. *mastlo*, *košljiv* mj. *kostljiv*, *lasno* mj. *lastno*, *bliješnjak* mj. *bliještnjak*, *vježba* mj. *vještba*, *tišma* mj. *tištma*, *godišnji* mj. *godištnji*, *pozno* mj. *pozdno*, *prazno* mj. *prazdno*, *požnjak* mj. *pozdnjak* . . , pa tako treba da se unaprijed pišu i ostale riječi, daklem n. p. *gozba* mj. *gostba*, *trska* mj. *trstka*, *naprska* mj. *naprstka* (prema *naprstak*), *rasla* mj. *rastla* (prema *rastao*), *raslina* mj. *rastlina*, *usmeno* mj, *ustmeno*, *bolesnik* mj. *bolestnik*, *korisna* mj. *koristna*, *vlasnost* mj. *vlastnost*, *plašnjača* mj. *plastnjača*, *užba* mj. *uštba*, *pozorišni* mj. *pozorištni*, *središnji* mj. *središtnji*, *nužno* mj. *nuždno*, *dažnjak* mj. *daždnjak* . . .

Odstupaju od pravila

a. složene riječi, kao n. p. što su *istlačiti*, *rastlačiti*, *izdno* . . , i 128

b. po koja književnička riječ, kao n. p. što je *popustljiv* . . . 129

Potvrde za skupove *zdk ždk*, mjesto kojih treba da bude *sk šk* (n. p. *groska* mj. *grozdka*, prema *grozdak*; *daška* mjesto *daždka* prema *daždak*) bit će veoma malo. 130

XII.

181 Nikako nije pristalo suglasno *j* iza *č ć r š ž* u završecima za komparativ pridjeva i prislova; tako ne valja (ni govoriti ni) pisati n. p. *jačji, najvrućje, širje, višjega, težjemu* ... nego: *jači, najvrući, šire, višega, težemu* ...

182 Pored oblika za instrumental jednine: *riječju, lažju* prema *riječ, laž* ... vrijede samo oblici: *moću, noću* .. (a nikako: *moćju, noćju*) prema *moć, noć* ..; vidi pod 28.

XIII.

183 U govoru a po tome i u pismu treba da se umeće *l* između suglasnih *b m p v* i suglasnoga *j*, ako suglasno *j* nije od *-je-*, koje u istočnom govoru (i u narječju kajkavskome) glasi *e* a u zapadnom govoru (i u narječju čakavskome) *i*; tako treba da se piše n. p. *podneblje* mj. *podnebje*, *bezumlje* mj. *bezumje*, *koplje* mj. *kopje*, *bogoštovlje* mj. *bogoštovje*, *divljak* mj. *divjak*, *ljubavlju* mj. *ljubavju*, *poglavlje* mj. *poglavje* . ., ali nasuprot· *svrbjeti* (prema *svrbeti*, *svrbiti*), *grmjeti* (prema *grmeti*, *grmiti*), *trpjeti* (prema *trpeti*, *trpiti*), *življeti* (prema *živeti*, *živiti*) . . .

184 Od spomenutoga pravila odstupa po koja tuđinska riječ, kao n. p. što je *Damjan* Damianus, *tamjan* θυμίαμα . . .

185 Što se čuje i svrbljeti, grmljeti, trpljeti, življeti., to nije preteglo u narodnom govoru pa nije uzeto u književni jezik, kao n. p. što nije uzeto ni blječve mj. bječve (prema bečve, bičve) . . .

Dio drugi.

I.

Kad se pišu riječi s velikim slovom početnim.

S velikim slovom početnim

I. piše se svaka prva riječ, i to 136

1. prva riječ u natpisu i potpisu; n. p. *Putnik.* — *Jezik* roda moga. — *O* glasovima. — *Dragi* prijatelju! — *U* Zagrebu, dne . . . — *S* osobitim poštovanjem Vaš . . .

Tako se piše natpis kao ime knjizi, pjesmi, molitvi, raspravi . . , ako i nije prva riječ; n. p. Gundulićeva su djela izdana u IX. knjizi *Starih pisaca hrvatskih.* — Preradović je spjevao *Putnika* g. 1845. — Vilin san ili *Prošlost i budućnost.* — Djeca mole *Očenaš*, *Zdravu Mariju* i *Vjerovanje* . . . 137

Takav se natpis može pisati u rečenici i sa znacima „ “; n. p. Preradović je spjevao „*Putnika*“ g. 1845. — „*Suze sina razmetnoga*“ najljepša je pjesma Gundulićeva. Vidi još pod 292. i 293.

2. prva riječ u stihu; n. p. 138

Bože živi, blagoslovi
Srdaca nam plamenište,
To hrvatsko rvalište,
Milu zemlju, sveti dom,
Da se mladi, da se novi
Svakim miljem rodu svom!

139 3. **prva riječ u rečeničnoj cjelini**; n. p. *Slatke* riječi ne mijese kolača. — *Svakomu* je narodu, koji što vrijedi, do čistoće, do ljepote i do pravila svoga jezika stalo.

4. **prva riječ poslije točke** (.), koja je

140 *a.* na svršetku natpisa; n. p. Vladimir i Kosara. *Opera* u četiri čina. — Rodu o jeziku. *Od* Petra Preradovića.

141 *b.* na svršetku rečenice; n. p. Mudar sve od drugoga uči. *Tko* se iz tuđega zla čemu ne nauči, mudar nije.

142 5. **prva riječ** u (pravom ili direktnom) **govoru**, koji se spominje riječ po riječ a stoji **poslije dvije točke** (:) **i između znaka navođenja** („“); n. p. Reče Bog: „*Neka* bude svjetlost!“ I bi svjetlost.

143 Kad se poslije same dvije točke ne počinje pravi govor, ne valja pisati prvu riječ s početnim slovom velikim, već ako po drugom kojem pravilu (136—138); n. p. I ja ću vama učiniti ovo: *pustit* ću na vas strah, suhu bolest i vrućinu. — Najveći su pjesnici dubrovački ova trojica: *Gundulić*, Palmotić i Đorđić.

Oko njega na gomile
Leže znaci svake sile:
Stijezi, grbi, žezla, krune,
Mitre, štapi, čisla, krsti . . .

144 Ako je rečenica između znaka navođenja samo jedan dio rečenične cjeline te se nastavlja, onda se prva riječ u nastavku ne piše s velikim slovom početnim, već ako po drugom kojem pravilu; n. p. „Dat ću ja za tvoga sina djevojku,“ reče joj car, „*ako* načini most od moga dvora do svoga od bisera i dragoga kamenja.“

Tako je nastavak između znaka navođenja i u *primjerima, kao što* je ovaj: Kad bi u neko doba noći,

dođoše vile na izvor i stadoše govoriti, kako se izliječi careva kći, „*valja* da nas je,“ rekoše, „neko slušao, kad smo govorile, da bi se ovom vodom iza nas izliječila.“

Kad govor između znaka navođenja nije nastavak, 145
onda treba prva riječ u njemu da se piše s velikim slovom početnim, ako se i ne počinje s govorom rečenična cjelina; n. p. Kad je izišao pred narod, „*Nije*,“ rekoše mu, „od potrebe da govoriš.“

6. prva riječ poslije znaka pitanja (?), 146
koji je na svršetku rečenice (potpune ili krnje); n. p. Oj svatovi, draga braćo, jeste li zdravo? *Idete* li svi zajedno gorom zelenom? — Tko je došao? Brat? *A* gdje je?

Ako je rečenica, kojoj je na svršetku znak pitanja, 147
samo jedan dio rečenične cjeline te se nastavlja, onda se prva riječ u nastavku ne piše s velikim slovom početnim, već ako po drugom kojem pravilu; n. p. Jedan ga putnik zapita: „Čije je to žito?“ *a* on se prevari pa reče: „Moje.“

7. prva riječ poslije znaka uzvikivanja 148
(!), koji je na svršetku rečenice (potpune ili krnje); n. p. Ne uzdaj se u silu čovječju! *Uzdaj* se u jedinoga Boga i u životu i u čas smrti svoje! — Na noge se! *Pušku* u ruke pa sa mnom!

Ako je rečenica, kojoj je na svršetku znak uzvi- 149
kivanja, samo jedan dio rečenične cjeline te se nastavlja, onda se prva riječ u nastavku ne piše s velikim slovom početnim, već ako po drugom kojem pravilu; n. p. Domaćin mu prihvati: „Bog ti dobro dao!“ *pa* mu reče, da sjedne do njega.

Kadšto se poslije iste uzvične riječi (ili rečenice), 150
s kojom se počinje rečenična cjelina, piše prva riječ sad

s velikim sad opet s malim slovom početnim; n. p. Gospodo! *Jeste* li ga čuli, kako snuje? — koje se može napisati i ovako: Gospodo! *Jeste* li ga čuli, kako snuje? U potonjoj se rečenici upotrebljava uzvik *Gospodo!* samo zato, da bi oni, kojima se povikuje, imali pozor na ono, što će se govoriti, i zato se izgovara s osobitom snagom, a između *Gospodo!* i *Jeste li ga čuli* . . ima u govoru oveća stanka, pa bi se moglo i ovako napisati:

Gospodo!

Jeste li ga čuli, kako snuje? Nasuprot uzvik *Gospodo!* u prvoj rečenici nešto je uže vezan s rečenicom *Jeste li ga čuli* . . ? pa bi se čitava rečenica mogla i ovako udesiti: *Jeste li ga čuli, gospodo, kako snuje?*

Pored toga s velikim slovom početnim

II. pišu se svagdje

151 1. imenice vlastite od svake vrste; n. p. *Petar Preradović, Hrvat, Hercegovac, Bunjevka, Zagorče*, pleme *Ozrinići*, selo *Stubica*, grad *Zagreb*, zemlja *Italija*, kraljevina *Srbija*, istočna *Evropa*, rijeka *Sava*, planina *Velebit*, ostrvo *Krk* . . .

152 *a*. Jedna ista imenica može se pisati i s velikim i s malim slovom početnim prema tomu, dali je ime vlastito ili opće; n. p. Otišao je na *rijeku*. Otišao je na *Rijeku* (grad). — Nijesam vidio *galeba* (ptice). Nijesam vidio *Galeba* (broda). — Sjutra ćemo u *kolo*. Sjutra ćemo u *Kolo* (društvo) . . .

153 *b*. *Bog* je po našem mišljenju vlastita imenica i zato treba da se piše s velikim slovom početnim, a tako i Bog *Otac*, Bog *Sin, Gospod, Spasitelj, Stvoritelj* . .; presveta *Bogorodica*, blažena *Djevica* . . Nasuprot prema neznabožačkomu mišljenju treba pisati n. p. *bog* Neptun, *bogovi* grčki . ., a tako i u zakletvi *bogme*.

c. Imena za svetkovine pišu se s velikim slovom 154
početnim; n. p. *Blagovijest, Bogojavljenje, Božić, Duhovi, Uskrs* . . .

d. Imena za dane (u tjednu), mjesece i zvijezde 155
pišu se s malim slovom početnim: n, p. . . ove *srijede*, . . mjeseca *listopada* ili *oktobra*; zvijezda *danica* . . , a nasuprot latinska (i grčka) imena za zvijezde pišu se s velikim slovom početnim; n. p. . . . zvijezda *Saturno, Jupitar, Plejade* . . .

e. S početnim se velikim slovom pišu i pridjevi, 156
kad se upotrebljavaju kao vlastita imena; n. p. Ivan *Trnski*, selo *Visoko*, grad *Novi*, kraljevina *Hrvatska* . .

f. Ako je ime vlastito složeno od dvije riječi (ili 157
od više), onda se redovno samo prva riječ piše s velikim početnim slovom, već ako je i druga riječ ime vlastito; n. p. *Bijelo more, Dugo selo, Šara planina*, književno društvo *Matica hrvatska*, društvo *Crvenoga križa*, red *Zlatnoga runa* . . , ali nasuprot: *Donja Stubica, Gornja Rijeka, Nova Gradiška, Crna Gora* (država), *Žuta Lokva* (mjesto), *Pokupski Soko* (društvo) red *Marije Terezije* . . .

g. Kao pojedinačka imena (152) tako se mogu i 158
složena imena pisati različito; n. p. *Bijelo polje* (polje u Hercegovini), *Bijelo Polje* (varoš u Hercegovini); *gornja Rijeka* (dio grada Rijeke), *Gornja Rijeka* (osobito mjesto u Hrvatskoj, za razliku od drugoga mjesta, koje se zove *Donja Rijeka)*; *donja Dolina* (dio sela, koje se zove *Dolina)*, *Donja Dolina* (osobito mjesto u Bosni, za razliku od drugoga mjesta, koje se zove *Gornja Dolina*), *donja dolina* (dio polja okoljena gorama).

h. Takova složena imena valja redovno pisati svako 159
napose; n. p. *Dugo selo*, do *Dugoga sela*, u *Dugom selu* . , već ako se prvo od njih ne mijenja po oblicima; tako

n. p. prema *Banjaluke*, u *Banjaluci* . . . valja pisati i *Banjaluka* kao i *Slankamen*, *Šarengrad* . . , ali prema *Banje Luke*, u *Banjoj Luci* . . valja pisati *Banja Luka* . .

160 *i.* Ako je ime vlastito sastavljeno od dvije imenice, a prva se od njih ne mijenja po oblicima, onda se imenice sastavljaju između sebe znakom - (193); obje se imenice pišu s velikim početnim slovom, već ako je druga ime opće; n. p. ***H**adži-**O**sman*, sa *Hadži-Osmanom*, ***B**udim-**P**ešta*, u *Budim-Pešti* . . .; na ***O**kić-gradu*, od *Čengić-**a**ge* . . .

161 *j.* Pridjevi (i redni brojevi), koji stoje iza vlastitoga imena, pišu se s velikim početnim slovom; n. p. Aleksandar ***N**evski*, Dušan ***S**ilni*, Ludovik ***V**eliki*, Franjo Josip ***P**rvi.* — Kadšto se nađu takovi pridjevi i pred vlastitim imenom; n. p. ***C**rni* Đorđe, ***V**isoki* Stefan . . .

Od druge su vrste pridjevi: *blaženi*, *sveti* . ., koji se dodaju ispred imena svetačkih (ponajviše se pišu pokraćeno *bl. sv.* . .); n. p. *sv.* Ćirilo, *sv.* Sava . . . Kad su taki pridjevi apozitivni, stoje iza vlastitih imena i pišu se s velikim početnim slovom, pa n. p. pored *sv.* Ludovik . . . ima i Ludovik ***S**veti* . . .

Brojevi se pišu ponajviše rimskim brojnim znacima; n. p. Franjo Josip *I.*, Lav *XIII.* . .

S velikim početnim slovom pišu se

162 2. pridjevi, što su od ličnih imenica vlastitih ili od imenica, koje se upotrebljavaju kao vlastite, postali s nastavcima ***ev***, ***-j***, ***-nji***; n. p. . . pjesme *Mažuranićeve*, sinovi *Jakovljevi*, vladanje *Tomislavljevo*; o *Savinu* dne, hram *Bogorodičin*; na *Ivanj* dan, prije *Miholja* dne, milost *Gospodnja*; krštenje *Ivanovo*, djela *Vrazova* . . .

163 Jedan isti pridjev može se pisati i s velikim i s malim početnim slovom prema tomu, dali je postao od

imenice vlastite ili opće; n. p.... djeca ***Banova*** (djeca, što im je otac čovjek, koji se zove *Ban*), djeca ***banova*** (djeca, što im je otac *ban*); ***Bogorodičin*** cvijet (koji pripada *Bogorodici*), ***bogorodičin*** cvijet (tako je ime jednomu cvijetu)...

Ako je pridjev postao s kojim između spomenutih nastavaka prema imenu vlastitomu, koje je sastavljeno od dvije imenice a prva se od njih ne mijenja, onda se pridjev piše kao i ime vlastito (160); n. p... u ***Hadži-Prodanovoj*** kući, iz ***Čengić-agine*** kule... prema: ***Hadži-Prodan, Čengić-aga***... 164

Ako se nađe pridjev, što je postao s kojim između spomenutih nastavaka od imenice vlastite, koja nije lična, onda se piše s malim početnim slovom; n. p... o ***božitnjim*** i ***uskršnjim*** praznicima, ***uskrsova*** jaja.. prema: ***Božić***, ***Uskrs***... 165

Svi se ostali izvedeni pridjevi pišu s malim početnim slovom, već ako su sami ili vlastita imena (156) ili dijelovi vlastitih imena (161); n. p... jezik ***hrvatski***, književnost ***engleska***, ***mostarsko*** blato, manastir ***dečanski***.., ali nasuprot: kraljevina ***Hrvatska***, u ***Engleskoj***, ***Mostarsko blato*** (kao jezero u Hercegovini blizu Mostara), Stjepan ***Dečanski***... 166

Ako je pridjev postao prema imenu vlastitomu, koje je sastavljeno od dvije imenice a prva se od njih ne mijenja, onda se piše i prva imenica s malim početnim slovom; n. p.... u ***budim-peštanskim*** mlinovima... prema: ***Budim-Pešta***... 167

Napokon se pišu s velikim početnim slovom neke riječi

III. za znak poštovanja, i to

1. lične zamjenice ***Ti***.., ***Tvoj***.., ***Vi***.., ***Vaš***.. 168
u listovima, molbenicama, izvještajima i besjedama, a

nasuprot u razgovoru (u pripovijetkama i dramama) pišu se s malim početnim slovom;

169 2. imenice kao titule visokih lica; n. p. cesarsko i kraljevsko apostolsko *Veličanstvo* . ., Vaša *Uzoritosti!*

170 Tako se pišu i zamjenice za treće lice, koje se tiču najviših lica; n. p. . . vojska *Njegova* Veličanstva, dvor *Njezina* Visočanstva, s *Njihovim* Veličanstvima; pismo *Njegove* Svetosti pape Lava XIII., od *Njegove* Svetosti patrijarha Georgija . . .

II.

Kako se pišu sastavljene riječi.

I. Sastavljene se riječi pišu zajedno:

171 1. ako se jednomu od sastavnih dijelova ne osjeća značenje, jer nije živa riječ, pa se sam sobom nikako ne govori; tako treba da se piše zajedno n. p. *danaske*, *dokle*, *donekle*, *njojzi*, *odavle*, *ovamote*, *uzastopce* . ., budući da se sastavine *-ke*, *kle*, *-nekle*, *-zi*, *-vle*, *-te*, *-stopce* . . . same nikako ne govore;

172 2. ako se sastavnim dijelovima svakomu napose osjeća značenje, ali se jedan od njih sam sobom ne govori u onom obliku gramatičkom, u kojemu dolazi u sastavljenoj riječi; tako treba da se pišu zajedno n. p. *onomadne*, *valjda*, *možda* . . , budući da se *mož-*, *onoma-*, *valj-* . . . ne govori nego *može*, *onom*, *valja* . . ;

173 3. ako sastavni dijelovi, kojima se svakomu napose osjeća značenje te se i govore sami sobom, stoje samo u misli između sebe u svezi gramatičkoj, a inače nije sveza gramatički izrečena u sasta-

vljenoj riječi; tako treba da se piše zajedno n. p. *obadvjema*, *dovijek*, *iskraj*, *odmah*, *dvaput* . . , budući da bi po gramatičkoj svezi, u kojoj se između sebe sastavni dijelovi, trebalo da glase spomenute rieči upravo *objema dvjema*, *do vijeka*, *iz kraja*, *od maha*, *dva puta* . . ;

4. ako se sastavnim dijelovima svakomu napose osjeća značenje, ali se to pojedinačko i prvo značenje ne osjeća više u sastavljenoj riječi; tako treba da se piše zajedno n. p. Bilo je ondje preko *osamdeset* ljudi. Udario je *nase* (natrag). *Pošto* kupi, ode . . , ali nasuprot: Bilo je ondje neko *osam deset* ljudi. Udario je *na se* odielo. *Po što* kupio, po to i prodao . . . 174

II. Pored tih kao općih pravila može se još napose spomenuti, da se pišu zajedno

1. riječi, kojima je prva pola prijedlog ili druga riječca njegove vrste; takove su riječi n. p. *beskućanik*, *bezglasan*, *doručak*, *dovoljan*, *doteći*, *izvrstan*, *izvesti*, *nagluh*, *nakraj* (sela), *okratak*, *pomajka*, *prababa*, *prekrvnik*, *presvet*, *preispodnji*, *prilud*, *privezati*, *prosjed*, *sugluh*, *sunasljednik* . . ; 175

2. riječi, kojima je prva pola *i*; takove su riječi n. p. *igda*, *igdje*, *ikad*, *ikakav*, *ikako*, *ikoji*, *ikoliko*, *ili*, *iole*, *ipak*, *išta*, *išto*, *itko* . . ; 176

3. riječi, kojima je prva pola *ne*; a ima ih od dvije vrste: jedne su imena i prislovi, a druga glagoli.

a. U imena i prislova ne piše se odjelito riječca *ne*; n. p. *nebrat*, *nečovjek*, *nedjelo*, *neprijatelj*, *nevjera*, *nezgoda*, *nemio*, *neveseo*, *nezazoran*; *nehotice*, *nemalo* (Ja sam *nemalo* kao i ti velik), *nenadno* . . . 177

Samo po spoljašnjem obličju svojem pristaju ovamo zamjenice i prislovi, kao n. p. što su *netko*, *nešto*, *negda*, 178

negdje, *nekad*, *nekako* . ., za koje se govori u nekim krajevima (ali se u hrvatskom jeziku književnom ne upotrebljava) i *njetko*, *nješto*, *njegda* . . .

179 U primjerima, kao n. p. što su: Je li ti ono brat? „*Ne* brat, nego rođak." — Je li ono dijete milo? „*Ne* milo, ali veoma lijepo". — Čini mi se, da je to davno bilo. „*Ne* davno, ali bit će već dosta vremena". — Ti si uvriedio *ne* samo mene, nego i svu moju porodicu . ., piše se riječca *ne* odvojeno od riječi, koja je za njom, a i ne može se drukčije pisati, ali spomenuti primjeri mogli bi se prema duhu hrvatskoga jezika i bolje reći ovako: . . *Nije* brat, nego rođak . . . *Nije* milo, ali je . . *Nije* davno, ali . . Ti *nijesi* uvrijedio samo mene, nego . . I tako će slabo biti prilike, da se *ne* piše odjelito od imena (ili prislova), a piše se odjelito, kad prema *ne* stoje nasuprot riječi *ali* ili *nego*.

b. U g l a g o l a se piše riječca *ne* ili odjelito od glagola ili zajedno s njime.

180 *α.* Z a j e d n o s e p i š e u o n i m o b l i c i m a g l a g o l s k i m, k o j i s e o s j e ć a j u k a o p r i d j e v i i l i p r i s l o v i (po 177), a to je svagda particip pasivni a kadšto i particip preterita aktivni II. (za koje vidi niže pod 183), rjeđe particip prezentski; tako treba da se piše n. p. *nebrojeno* blago, čudo *nečuveno* i *neviđeno*, čovjek *neoprana* jezika, *nezvani* gosti, *neiskazano* lijepo . .; *nečuo* (kao gluh), *nevidio* (kao slijep; Tko čujaše, *nečuo* se čini, a tko vidje, čini s' *nevidio*), *nevaljao* (kao rđav) . .

181 U primjerima, kao n. p. što je: Kako je lijepo pokošeno! „*Ne* košeno, nego striženo!" . ., piše se riječca *ne* odvojeno od participa, koji je za njom, a i ne može se drukčije pisati, ali take primjere trebalo bi bolje prema duhu hrvatskoga jezika upravo reći: . . . *Nije* košeno, nego striženo! (Ispor 179.)

β. **Odjelito se piše u svjema ostalim oblicima**; tako treba da se piše n. p. *Ne pišem. Ne čitah. Ne čusmo. Ne gledajte!* Zlo je poći, a gore *ne poći!* Teško vuku *ne jedući* mesa. Od ruke ti ništa *ne rodilo!* Rastadosmo se *ne rekavši* jedan drugomu ni riječi . . . 182

Kad se particip preterita aktivni II. osjeća kao 183
pridjev, onda se riječca *ne* piše zajedno s glagolom a inače svagda odvojeno od glagola; tako treba da se piše n. p. Tko vidje, čini se *nevidio* (slijep) . ., a nasuprot: Bio u Rimu, a *ne vidio* pape. Ispor. 180.

γ. U ovo se nekoliko glagola ne piše riječca *ne* 184
nigda odjelito: *nedostajati*, *nestati*, *nemoći* (kao biti bolestan), *nenavidjeti*, *nestajati*, *nestati.* Odijelivši riječcu *ne* glagoli dobijaju drugo značenje; n. p. Oni se *nenavide* (Oni se mrze) Oni se *ne navide* (Oni se ne slažu, ne žive u ljubavi). — Ja *ne mogu* (Ja nijesam jak, podoban, vrstan . . .) Ja nešto *nemogu* (Ja sam nešto bolestan). — *Nestani* novaca, *nestani* prijatelja! *Ne stani* nogom onamo! . . .

Tako se svagda zajedno piše: *nemoj, nemojmo*, *nemojte.*

Nerazdijeljeno se pišu glagoli, u kojih riječca *ne* 185
nije prva sastavina; n. p. *iznenaditi*, *iznevjeriti*, *obnevidjeti*, *snebiti* se, *sneveseliti* se, *zanemariti* . . .

δ. U glagolskim oblicima: *nijesam* . . , *nijesu*, 186
nemam . ., *nemaju* (mjesto *ne jesam* . . , *ne jesu*, *ne imam* . ., *ne imaju*) sažela se riječca *ne* s glagolom tako te se ne može nikako odjelito pisati.

Glagol *imati* s riječcom *ne* govori se a po tome i 187
piše u prezentu, imperativu i participu prezentskome redovno *nemam* . ., *nemaj* . ., *nemajući* . ., a u ostalim oblicima *ne imah*, *ne imao*, *ne imati*, pa tako i u samom prezentu u oblicima *ne imadem* . ., *ne imadu.*

Napokon se pišu zajedno

188 4. riječi, kojima je prva pola riječi *ni*: to su zamjenice i prislovi; n. p. *nitko*, *ništa*, *nikakav*, *nigdje*, *nikad*, *nikoliko* . ., a sa zamjenicama izjednačio se u tome i broj *jedan*, te glasi *nijedan* . . .

189 Kad bi pred take zamjenice trebalo da dođe prijedlog, onda mu je mjesto između riječce *ni* i zamjenice, a sve troje piše se svako napose; n. p. *ni* od *koga*, *ni* u *čemu*, *ni* za *što*, *ni* u *kakvo* doba, *ni* na *koji* način, *ni* u *jednoga* cara . . . mjesto: *od nikoga*, *u ničemu*, *za ništo*, *u nikakvo* doba, *na nikoji* način, *u nijednoga* cara . .

190 Kadšto bude **ništa** po značenju kao imenica i u tom se događaju ne rastavlja riječca **ni** od zamjenice **šta**; tako se n. p. prema: Taj je čovjek **ništa** (kao **ništavac**) govori: Oni ga svi drže **za ništa** (kao **za ništavca**), mjesto kojega ne bi pristalo: . . . drže ga **ni za što**.

191 Prema 174 treba da se piše zajedno n. p. *nipošto* . ., kad znači što i prislov *nikako* (*Nipošto* da ne diraš u to!).

III. Što se pojedinih vrsta tiče, to se

192 1. imenice sastavljene pišu redovno (ponajviše prema 171—174) zajedno; n. p. *bratučed*, *danguba*, *domazet*, *doručak*, *kamivao*, *polubrat*, *prekorude*, *soihljebnik*, *svaštoznanac*, *svilengaća*, *svrzimantija*, *varimeso* . . ; tako se pišu i riječi, kao što su: *Biograd*, *crvenbrk*, *Šarengrad* . . (vidi 159), a (po 172) valja pisati: *sjeverozapad*, *jugoistok* . : .

193 2. Ako se dvije imenice zajedno sastavljaju nepromjenito te se svakoj napose osjeća značenje, a prva se od njih ne mijenja nikako po oblicima, onda se obje sastavljaju između sebe znakom -. Tako se sastavljaju

a. imenice, kojima se kazuje zajedinstvo; n. p. *Budim-Pešta* (grad, koji je sastavljen od *Budima* i od *Pešte*) . . . 194

Tako se pišu i one sastavljene imenice, od kojih prva znači početak a druga svršetak nečemu; n. p. . . . željeznička pruga *Zagreb-Rijeka* . . . 195

Mimo pravilo (172) piše se *Austro-Ugarska.* 196

b. imenice, od kojih je jedna drugoj dodatak; n. p. *Cengić-Aga*, *Hadži-Osman*, *Kačić-Miošić*, *nadžak-baba*, *remek-djelo*, *Rizvan-beg*, *Zagreb-grad* . . . 197

Tako treba da se pored: nećak *Sibinjanina Janka*, *cara Nemanje* blago . . . piše: nećak *Sibinjanin-Janka*, *car-Nemanje* blago . . , jer se prva imenica ne mijenja. Kad se u pjesmi nađe jedna imenica u vokativu, a trebalo bi da je u nominativu, kao i druga što je, onda se piše svaka napose bez znaka - ; n. p. Zemlji pade *starac Radivoje* (mjesto: starac Radivoj) . . . 198

c. imenice, u kojih u prvoj poli mjesto pridjeva, koji bi drugoj poli trebao, stoji imenica, od koje taki pridjev postaje; n. p. *ivan-cvijet*, *jelen-rog*, *ljiljan-gora*, *paun-pero*, *raj-bosilje*, *rim-papa*, *slavuj-grlo* . . . mjesto *ivanjski cvijet*, *rimski papa*, *slavujevo grlo* . . . 199

Imenice, koje su tako postale od turskih riječi, pišu se različito; n. p. *alaj-barjak* (barjak jednoga alaja), *alajbeg* (beg nad jednim alajem), *delibaša* (baša nad delijama), *demir-pendžer* (pendžer okovan demirom) . . . 200

2. Zamjenice i riječi njihove vrste pišu se redovno zajedno: n. p. *netko*, *ništa*, *kojigod*, *čijigod*, *njojzi*, *kojekakav*, *svakoji*, *svašta*, *štošta* . . . 201

Oblik *nj* piše se odjelito od prijedloga; n. p. *na nj*, *po nj*, *u nj*, *poda nj* . . , kao i oblik *mnom*, n. p. *sa mnom* . . . 202

Po 189 treba da se prema *nitko*, *ništo* . . . piše n. p. *ni* od *koga, ni* u *čemu* . . .

203 Tako treba i prema *kojigod*, *kojegagod*, *štagod*, *kakvimgod* . . . da se piše n. p. *koji* se *god* . . , *kojega* mu *god*, *šta* se *god*, *kakvim* te *god* . . .

Tako treba i prema *koješta*, *kojekaki* . . . da se piše n. p. dogovaraju se *koje* o *čemu* . . , svađaju se *koje* za *kake* sitnice . . , ali nasuprot: dogovaraju se *o koječemu* . . , svađaju se *za kojekake* sitnice . . .

204 3. Pridjevi se redovno pišu zajedno; n. p. *sebeznao*, *svagdašnji*, *samovlastan*, *nakriv*, *predobar*, *najbolji*, *nepravedan* . . .

205 Prema sastavljenim imenicama, kao što su n. p. *Budim-Pešta*, *Kačić-Miošić*, *Rizvan-beg* (194. 197) . . , pišu se i pridjevi; n. p. *budim-peštanski*, *Kačić-Miošićev*, *Rizvanbegov* . . a tako i *car-Lazareva* vojska (vidi 198) . . .

206 Prema 195 i 196 piše se *austro-ugarska* država, *riječko-karlovačka* željeznica . . , a tako se piše i *hrvatsko-slavonsko-dalmatinska* vlada . . .

207 Mimo pravilo piše se *veleučeni*, *visokorođeni* . .

208 Ne valja nikako pisati *sjevero-zapadni*, *jugo-istočni* (192), *južno-slovjenski* . . , nego treba da se piše *sjeverozapadni*, *jugoistočni*, *južnoslovjenski* . . , kao što se piše *crnogorski*, *svetogorski* . . .

209 4. Brojevi se redovno pišu zajedno; n. p. *dvadeset*, *dvjesta*, *trista*, *trideseti*, *samdrugi*, *samtreći*, *samotreći*, *obadva*, *obadvije*, *dvaput* . . , ali nasuprot: *dvadeset* i *pet*, *tri stotine*, *trideset* i *prvi* . .

210 5. Glagoli se složeni pišu nerastavljeno (vidi 175) n. p. *dotjerati*, *ispresti* . . .

Kako se pišu glagoli u poricanju (sa riječcom ne), vidi pod *180—187.*

Riječca *de* stojeći poslije oblika za 2. lice imperativa sastavlja se s njime u jednu riječ pa se tako zajedno i piše; n. p. *Dajde*! *Upitajde*! *Recidete*! . ., a nasuprot: *De upitaj*! *De recite*! . . .

6. Prijedlozi se složeni pišu nerastavljeno; n. p. *izdno*, *nakraj*, *posred*, *zaradi*, *uoči* . . . 211

Do i *po* u primjerima, kao n. p. što su: Ode Marko *do pod* kulu svoju . . . *Po s* tri koplja u visinu skače . ., nijesu dijelovi složenih prijedloga (kao n. p. što je *iz* u prijedlozima: *iznad*, *ispod* . . .) i zato se pišu napose. 212

7. Veznici se složeni pišu redovno nerastavljeno; n. p. *ali*, *ama*, *dali*, *eda*, *ili*, *ipak*, *premda* . . . 213

8. Prislovi se složeni pišu redovno nerastavljeno; n. p. *doslije*, *dovle*, *gdjegod*, *kadgod*, *kadno*, *obista*, *odmah*, *odnekud*, *ondan*, *naizust*, *nevidice*, *nigdje*, *zaludu* . . . 214

III.

Kako se rastavljaju rieči na slogove.

Kad u pisanju zatreba da se riječ rastavi, onda valja da se rastavi po ovom pravilu: prva pola od riječi treba da je sama potpun slog ili da se završuje s potpunim slogom, a po tome i druga pola treba da je sama potpun slog ili da se počinje s potpunim slogom; tako se n. p. riječ *učionica* (sastavljena od slogova *u-či-o-ni-ca*) može rastaviti u ove pole: *u-čionica*, *uči-onica*, *učio-nica*, *učioni-ca*. 215

U pisanju se rastavlja riječ, kad se ne može čitava ispisati u istoj vrsti, nego jedna pola od nje treba da se prenese u drugu vrstu. Raspolavljajući riječi nek se gleda, da se ne nađe u jednoj 216

poli samoglasno samo; tako nek se ne raspolavljaju riječi ovako: *u-čionica*, *razumi-o*.., nego n. p. ovako: *uči-onica*, *ra-zumio*... — Jedna se pola rastavlja od druge znakom „ (u štampanju znakom -), koji se svagda stavlja za prvom polom u istoj vrsti.

217 Po drugim se pravilima rastavlja riječ, kad se (za naučne poslove) hoće da pokaže, od kojih je dijelova postala; tako se n. p. riječi *plete*, *spasti*.. rastavljaju u pisanju ovako: *ple-te*, *spa-sti*.., a da bi se pokazali dijelovi, od kojih su postale, treba ih ovako rastaviti: *plet-e*, *s-pas-ti*..

Samoglasna, koja sama sobom ili s jednim ili sa više suglasnih čine slog, mogu biti razmještena u riječima ovako: I. samoglasna su sama jedno do drugoga; II. između samoglasnih ima jedno suglasno; III. između samoglasnih imaju dva suglasna; IV. između samoglasnih imaju tri, i V. između samoglasnih imaju četiri suglasna.

218 I. Ako su dva samoglasna jedno do drugoga, onda jedno pripada jednomu a drugo drugomu slogu; n. p. *ču-o*, *Da-ut*, *ka-urin*.., pa tako su i u riječima, kao što su *gr'oce*, *su'ržica*, *umr'o*.. slogovi: *gr-o-ce*, *su-r-ži-ca*, *u-mr-o*.., a u rastavljanju ne piše se znak ' (18*b*), ako se takovo *r* nađe na svršetku jedne pole za suglasnim ili u početku druge pole pred suglasnim; n. p. *gr-oce*, *su-ržica*...

219 II. 1. Ako je između samoglasnih jedno suglasno, onda pripada ono potonjemu slogu, a prednji slog izlazi otvoren (t. j. ili je samoglasno samo, ili se završuje na samoglasno); n. p. *mate-re*, *u-mo-va-ti*, *vi-je-nac*, *ko-vr-čast*, *kr-vav*, *sa-tr-ven*...

220 2. Složene se riječi rastavljaju na slogove jedne *a*. po spomenutom pravilu kao i proste riječi, a druge *b*. mimo spomenuto pravilo a prema sasta-

vinama, od kojih su složene; n. p. *a*) *be-za-ko-nje*, *i-si-sa-ti*, *i-zu-ti*, *i-že-ti*, *o-bi-jest*, *o-bu-ći*, *o-bu-ti*, *o-te-ti*, *o-ti-ma-ti*, *pri-ći*, *ra-sad*, *ra-su-lo* . . ; *b*) *naj-i-sti-ni-ti-ji*, *raz-vrz-i-gra* (razvrzigra), *Ha-san-a-ga* (Ha-san-aga) . . .

III. 1. Ako su između samoglasnih dva suglasna, a

a. oba se suglasna zajedno mogu sa samoglasnim, koje je za njima, izgovoriti odjelito od samoglasnoga, koje je pred njima, onda oba suglasna pripadaju potonjemu slogu, a prednji slog izlazi otvoren (ispor. 219); n. p. *do-bro*, *i-ska-ti*, *ju-tro*, *po-sti-ti*, *pr-ste-nak* . . . 221

Slova *lj*, *nj* vrijede vazda kao jedno suglasno; po ome riječi, kao n. p. što su *polje*, *znanje*, *uljez*, *dunja* . . . treba da se rastavljaju (po 219) ovako: *po-lje*, *zna-nje*, *u-ljez*, *du-nja* . . . To vrijedi i za *dž* (n. p. *ha-dži-ja*, *ho-dža*), već ako se nađe u složenim riječima (n. p. *nad-ži-vje-ti*, *pod-že-ti*), koje vidi pod 225. 222

Suglasno *j* sa suglasnim, koje je pred njime, pripada vazda potonjemu slogu, već ako u složenim riječima (za koje vidi pod 225); n. p. *sla-bje-ti*, *gr-mje-ti*, *vi-dje-ti*, *tr-pje-ti*, *le-tje-ti*, *po-du-šje* *na-ru-čje* . . . 223

b. Ako se oba suglasna zajedno ne mogu, sa samoglasnim, što je za njima, izgovoriti odjelito od samoglasnoga, koje je pred njima, onda prvo suglasno prianja uz prednje samoglasno i čini s njime slog zatvoren (a slova *lj*, *nj* vrijede vazda kao jedno suglasno); n. p. *sjaj-no*, *mal-ko*, *bum-bar*, *man-ti-ja*, *Mar-ko*, *jev-tin*, *vrn-da-ti*, *mrv-ke*, *žeđ-ca* . . . 224

2. Složene se riječi rastavjaju na slogove

225 *a.* prema sastavinama, od kojih su složene; n. p. *Ra-do-slav*, *na-dmem*, *po-čnem*, *pri-pnem*; *iš-či-sti-ti*, *nad-vi-ka-ti*, *na-dvor-ni*, *ob-ja-vi-ti*, *o-bje-lo-da-ni-ti*, *o-dje-li-to*, *od-je-sti*, *po-dla-ni-ca*, *pod-lo-ži-ti*, *po-dvo-ri-ti*, *pod-voz*, *pod-že-ti*, *raš-či-ni-ti*, *u-svo-ji-ti*, *us-ta-ći* . . .

226 *b.* Suglasno, što je postalo od dva suglasna, pristaje k potonjemu slogu; n. p. *i-šte-ti-ti*, (mj. *izštetiti*), *i-stu-pi-ti* (mj. *izstupiti*) pored *is-tu-pi-ti* (n. p. nož), *ra-sje-ći* (mj. *razsjeći*) pored *ras-tu-riti*, *ra-sta-vi-ti* (mj. *razstaviti)* pored *ras-ta-li-ti* . . , a tako se rastavljaju i riječi, kao n. p. što su *o-bje-si-ti*, (mj. *obvjesiti*) pored *ob-je-sti* se, *o-blak* (mj. *obvlak*) pored *ob-la-ma-ti* . . .

227 IV. 1. Ako su između samoglasnih tri suglasna, a

a. sva se tri suglasna zajedno mogu sa samoglasnim, što je za njima, izgovoriti odjelito od samoglasnoga, koje je pred njim a, onda sva tri suglasna pripadaju potonjemu slogu, a prednji slog izlazi otvoren (ispor. 219); n. p. *čo-vje-štvo*, *se-stra* . . .

228 *b.* Ako se sva tri suglasna zajedno ne mogu sa samoglasnim, što je za njima, izgovoriti odjelito od samoglasnoga, koje je pred njima, onda prvo suglasno prianja uz prednje samoglasno i čini s njime slog zatvoren (a slova *lj*, *nj* vrijede vazda kao jedno suglasno); n. p. *ban-ski*, *car-ski*, *crp-sti*, *Hr-vat-ska*, *ljud-ski*, *rot-kva*; *su-žanj-ski*, *ni-kolj-ski* . . .

2. Složene se riječi rastavljaju na slogove 229
prema sastavinama, od kojih su nastale; n. p. *is-tla-či-ti*, *iz-dno*, *ob-štri-je-ti*, *ras-tvo-ri-ti* . . .

Složenih riječi prema 226 ne će biti.

V. 1. Ako su između samoglasnih četiri 230
suglasna, onda k potonjemu slogu pripada onoliko suglasnih, koliko se zajedno mogu sa samoglasnim, što je za njima, izgovoriti, a prednji slog izlazi zatvoren; n. p. *car-stvo*, *la-kom-stvo*, *po-kuć-stvo*, *rop-stvo*, *ta-jan-stven* . . ; riječi, koje bi trebalo tako odijeliti te bi po dva suglasna pristajala uz prednji slog (kao n. p. *pont-ski*), ne će biti u hrvatskom jeziku.

2. Složene se riječi rastavljaju na slogove 231
prema sastavinama, od kojih su složene; n. p. *nad-stri-je-li-ti* . . .

IV.

Kakvi se znaci upotrebljavaju u pisanju riječi.

I. Četiri su znaka za akcente (′ ″ ` ^), a 232
u svakidašnjem se pisanju ne bilježe, već kad zatreba, da se pokaže razlika između riječi i oblika, kojim se značenje ne može ni po čemu razabrati nego samo po akcentu; tako se obilježuju akcentima riječi n. p. *grâd* i *gràd*, *pâs* i *pàs*, *sámo* i *sȁmo* . . , i oblici, n. p. *prímjêrâ* i *prímjera*, *junákâ* i *junáka* . . , kad se ne bi moglo drukčije znati, misli li se n. p. *grâd* ili *gràd* . . , je li *junaka* . . . genitiv jednine (*junáka*) ili je genetiv množine (*junákâ*) . . .

Ponajviše se bilježi akcenat u oblicima za genetiv 233
množine, i to redovno samo znakom ^ na posljednjem slogu, te je n. p. *junakâ* genetiv množine a bez akcenta

(*junaka*) genetiv jednine. Sasvijem je nepotrebno bilježiti akcenat, kad oblik sam sobom ili u svezi s drugim riječima ne dopušta nikakve sumnje; tako n. p. ne treba bilježiti akcenta u oblicima: *otaca*, mnogo *žena*, velikih *junaka*, od *junaka*, koji su se proslavili.., jer je jasno, da su to oblici za genetiv množine.

II. Vezica - se upotrebljava

234 1. u pisanju sastavljenih riječi (kao n. p. što su *remek-djelo*, *slavuj-grlo*, *Šar-planina*...), za koje vidi pod 160. 193—200. 205—206;

235 2. u rastavljanju riječi na slogove (n. p. *ov-či-ca*) i u prenošenju riječi iz jedne vrste u drugu, za koje vidi pod 218—231.

236 III. Zagrada ( ) se upotrebljava pokazujući, da se ono u riječi, što je zagrađeno, može po volji i izostaviti; n. p. Riječ iguman glasi u genetivu jednine *igum(a)na*.., koje znači, da se *igum(a)na* može čitati i *igumana* i *igumna*.

IV. Apostrof ’

237 1. stavlja se na ono mjesto u riječi, na kojemu je izostavljeno samoglasno (rjeđe suglasno); n. p. *Pomoz’* Bog! *Stan’de! Mož’* li znati? (mj. *Pomozi* Bog! *Stanide! Možeš* li znati?).

238 Sasvijem se krivo bilježi apostrof

a. za prijedlozima *k* i *s* u primjerima, kao n. p. što su: *k’ tebi*, *s’ tobom*, jer ti prijedlozi s dodanim samoglasnim *a* glase samo ispred nekih suglasnih *ka*, *sa* (n. p. *ka* gradu, *sa* sobom) a drukčije redovno *k*, *s*;

b. za imeničnim oblikom *nj*, n. p. na *nj’*.., jer je oblik *nj* (mjesto kojega se govori i *njega*) sam sobom potpun oblik.

239 2. Znak ’ bilježi se i uz *r* u riječima *gr’oce*, *po’rvati* se.. (17), da bi se razlikovalo od drugoga glasa

r (u riječima: *grom*, *survati*...), koje je suglasno kao i ostala suglasna.

V. Točka . bilježi se

1. poslije rednih brojeva za razliku od glavnih brojeva; n. p. Josip II. umrije 20. veljače 1790. u Beču..; 240

2. poslije pokraćenih riječi. 241

Koje se riječi u pisanju pokraćuju i kako se pokraćuju, to određuje običaj, a pokraćuju se riječi ponajviše tako, da im se piše ili samo prvo slovo, n. p. *P. P.* (Petar Preradović), *g.* (gospodin), *o. g.* (ove godine), *o. m.* (ovoga mjeseca), *i t. d.* (i tako dalje), *t. j.* (to jest).., ili prvo i posljednje slovo, n. p. *dr.* (doktor).., a može se pisati i više početnih slova, ali ne smije da bude potpuni slog i da se završuje na samoglasno, već ako se pored prvoga slova uzme još i posljednji slog; n. p. *kr.* (kraljevski), *pl.* (plemić). *a. vr.* (austrijska vrijednost), *zem.* (zemaljski), *vel. gimn.* (velika gimnazija), *razr.* (ili *r.*, razred); *gdčna.* (gospodična) . . .

Pokraćene riječi don, fra, prilj.., koje se tako i govore, ne pripadaju ovamo.

Pokraćenice za metričke mjere pišu se bez točke; n. p. *l* (litra), *m* (metar), *mm* (milimetar), *g* (gram), *kg* (kilogram) . . . 242

Dio treći.

Kakvi se znaci bilježe u pisanju rečenica.

(Interpunkcije).

I.

Točka.

Točka . treba da se bilježi

244 1. **na svršetku rečenične cjeline**; n. p. *Krv nije voda.* — *Veresija gola šija.* — *Božić prođe, zima dođe,* — *Tko te pre? Turčin.*

Na svršetku rečenične cjeline može biti i znak pitanja i znak uzvikivanja, za koje vidi pod 245. 249.

Prva riječ poslije točke piše se s velikim slovom početnim za koje vidi pod 141.

2. **Na svršetku pojedinih riječi**, i to

a. u natpisima (140); n. p. Prvi ljudi. Od P. Preradovića.

Prva riječ' poslije točke piše se s velikim slovom početnim, za koje vidi 134.

b. za riječima, koje su pokraćeno zapisane, kao n. p. — i t. d., i za rednim brojevima; vidi pod 240 i 241.

II.

Znak pitanja.

245 Znak pitanja ? treba da se bilježi **mjesto točke na svršetku pitanja** (pravoga ili direktnoga), **koje se spominje riječ po riječ**; n. p. *Koja ti je go-*

lema nevolja? — Kome ću se privoljeti carstvu? — Komu pišeš? Bratu? — A za što te imam, kad mi ne ćeš u nevolji pomoći?

Na završetku pitanja (nepravoga ili indirektnoga), 245
koje se ne spominje riječ po riječ, ne bilježi se znak?; n. p. Pitali Kraljevića Marka, *kako je postao onaki junak*, a on odgovori, da je naučio od djece i od pasa.

Ako ima više pitanja a nijesu između sebe u misli 246
tješnje vezana, onda se na završetku svakoga pitanja bilježi znak?; n. p. *Gdje si bio? Šta si radio? — Što se srdiš? Što ti se lice promijenilo?*

Ako ima više pitanja pa su između sebe u misli 247
tješnje vezana, a osobito veznicima, onda se samo na završetku posljednjega pitanja stavlja znak?, a do potrebe rastavljaju se pitanja jedno od drugoga zarezom; n. p. *Zar hajduci da nam sude i knezove i braću našu da biju? — Tko nije zgriješio, tko li ne će?*

Kadšto se može jedna ista rečenica prema različi- 248
tomu pomišljanju bilježiti i sa znakom pitanja i sa znakom uzvikivanja; n. p. *Kako je dugačak taj most? — Kako je dugačak taj most!*

Kad se poslije znaka ? piše veliko a kad opet malo početno slovo, vidi pod 145 i 147.

III.

Znak uzvikivanja.

Znak uzvikivanja ! bilježi se poslije uz- 248
vika (a uzvik može biti i čitava rečenica ili dio rečenice), kojim se izriče silnije čuđenje, željenje, proklinjanje, zaklinjanje, zapovijest, pozivanje, pozdravljanje . . ; n. p. *Aoh čuda! — Gle ti njega! — Kud se to dijeva rod s naše jabuke! — Dobra gvožđa u loša junaka!*

S vama došla svaku sreća i sam Gospod Bog! — Tako mi očinjeg vida! — Da si brzo k vodi Drini! — Gospodo poslanici! — Visoka vlado!

Kako se može jedna ista rečenica prema različitomu pomišljanju bilježiti i sa znakom uzvikivanja i sa znakom pitanja, vidi pod 248.

250 Ako ima više uzvika a nijesu između sebe u misli tješnje vezani, onda se na završetku svakoga uzvika bilježi znak *!*; n. p. *Ovamote! Evo suhote! — Kćerko! Bog ti dao svaku sreću! — U zao čas! Ja tebe izbavih, a sebe pogubih! — Drži! Ne daj!*

251 Ako ima više uzvika pa su između sebe u misli tješnje vezani, a osobito veznicima, onda se samo na završetku posljednjega pitanja stavlja znak uzvikivanja, a do potrebe rastavljaju se uzvici jedan od drugoga zarezom; n. p. *Svako drvo urodilo, a jasika ne rodila, već jasika trepetala usred ljeta i bez vjetra! — Umukni, pukao! — Prođi me se, Bog s tobom! — Toči vino, Radoslave slugo! — Pomagaj, brate, za Boga! — Bogom braćo, hrabri Crnogorci! — Vlasi odasvud! Puške, nože! — Konja, konja, Haso, konja!*

252 Kad bi u istoj rečenici trebalo bilježiti prema jednomu dijelu znak pitanja, a prema drugomu znak uzvikivanja, onda se bilježi samo jedan znak (jer je i onako pitanje i uzvik blizu jedno drugomu; vidi pod 248), i to ponajviše kakav treba da bude prema potonjemu dijelu; n. p. *Šta je, brate, za Boga! — Za Boga, brate, šta je to?* . . . Ako je u pitanju posljednja riječ vokativ sam, bilježi se znak pitanja; n. p. *Šta je to, djeco?*

253 Vokativ se nalazi u početku rečenice gotovo samo u onoj službi, kakva se spominje pod 150, pa se po tome bilježi ponajviše sa znakom uzvikivanja (a osobito, ako se nađe više vokativa); n. p. *Kćerko!*

Iz ovoga doma izljegla u dobri čas, a u drugi dom uljegla u bolji čas! — Ljudi Atenjani! Po svemu vas vidim, da ste vrlo pobožni. — O aždajo, o aždajo! Iziđi mi na mejdan, da se još ogledamo! . . . Ako je vokativ u tješnjoj svezi s ostalom rečenicom te se ne izgovara s osobitom snagom, onda se bilježi za njim samo zarez; n. p. (*Je si l' koga vidio?*). *Brate, nijesam vidio nikoga.*

Na kraju rečenice bilježi se vokativ sa znakom 254
uzvikivanja, a od ostale se rečenice rastavlja zarezom; n. p. Skin' oružje, *neznana delijo!* Vidi još pod 252.

U rečenici samoj ne bilježi se vokativ sa znakom 255
uzvikivanja, a rastavlja se od ostale rečenice zarezima; n. p. Vidio sam, *brate*, sve selo veselo.

Kad se poslije znaka ! piše veliko a kad opet malo početno slovo, vidi pod 148—150.

IV.

Zarez.

Zarez , bilježi se u samoj rečeničnoj cje- 256
lini i rastavlja njezine dijelove. Prema tomu bilježi se zarez ponajviše

I. između rečenica, od kojih je sasta- 257
vljena rečenična cjelina, a rečenice su ili *a*) jedna do druge ili *b*) jedna u drugoj; n. p. *a*) *Tko brzo sudi, brzo se kaje. — Što visoko leti, na nisko pada. — Vidjet ćemo, tko je vjera i nevjera. — Zna, što je car večerao. — Blago majci, koja ga rodila! — Gdje koga boli, ondje se i pipa. — Našao je crkvu, gdje se Bog moli. — Kad mačka kod kuće nije, onda se miši vesele. — Dokle prosi, zlatna usta nosi. — Više um zamisli, nego more ponese. — Dođe zapovijest od cara, da se ide na vojsku. — Učaše ih po zbornicama njihovim tako,*

da mu se divljahu. — Bježi, ne bi li utekao. — Ako je i crn, nije đavo. — Žao mi ga je, ako je i crno. — Kad dođe kući svojoj, dođe mu stari sluga njegov, da ga upita, šta mu je donio za onaj novčić.

Nesta blaga, nesta prijatelja. — I djecu mi brani, i hranu mi štedi. — Ni gudi, ni gudala vadi. — Niti smo se zajedno rodili, niti ćemo zajedno umrijeti. — Dođite sjutra, i mi ćemo doći. — Veselo srce veseli lice, a žalost u srcu obara duh. — Mnogi su zvani, ali je malo izabranih. — Srce se moje razveseli, pa još i tijelo moje počivat će u nadu. — Bratac braca poznat ne mogaše, kamo li će Turčin kaurina! — Oni me tuže, da platim dvjesta dukata globe.

b) Djeca, dok su mala, ne znaju ništa. — Kraljeva kći, koja je bila djevojka na udaju, uzme ključeve. — Od krvi, vele stari, ne može biti voda. — „Vidio sam,“ odgovori šura, „dva brava, gdje se kose.“

Zarez se ne bilježi

258 1. poslije znaka pitanja i uzvikivanja; n. p. *Jedan ga putnik zapita: „Čije je to žito?“ a on se prevari pa reče: „Moje.“ — Domaćin mu prihvati: „Bog ti dobro dao!“ pa mu reče, da sjedne do njega.*

2. ako je sveza među rečenicama jača, a to je napose

259 *a.* kad mjesto infinitiva ima rečenica sa veznikom *da*; n. p. *U ravni na vodi Eufratu naumiše ljudi da grade grad. — Hoće da vraguje. — U tom poče on da govori. — Nemoj da se plašiš. — Nemojte da ne dođete . . .*

260 *b.* u imperativu u primjerima, kao n. p. što su: *Daj sakupi vojske nekoliko! — Dajte pomozite meni! — Hodi pođi onamo! — Idi pošlji Pavla po tazbinu! — Daj*

da se sakrijemo! — *Deder kažite mi, gdje je zmajev dvor?* — *De da ronimo!*

c. kad je u rečenicama jedan isti subjekat; n. p. *Prihvati punicu za ruku, i pusti je groznica, i usta i služaše mu.* 261

d. u skraćenim rečenicama; n. p. *Putujući tako naprijed, udari na jednu vodu* (mjesto: *Kad je putovao tako naprijed, udari na jednu vodu*). — *Teško vuku ne jedući mesa.* — *To rekavši baci novčić u potok* (mjesto: *Kad to rekne, baci novčić u potok*). — *Sve ovo obišavši i vidjevši vrati se natrag.* — *Udare preko livade skoro pokošene* (mjesto: *Udare preko livade, koja je skoro pokošena*). — *Imaše car sina dorasla do oružja* (mjesto: *Imaše car sina, koji je dorastao do oružja*). 262

e. kad se nađu dva veznika, od kojih svaki pripada drugoj rečenici; n. p. *Kad obasja sunce, zrno uvenu i kako nemaše korijena, usahnu* (mjesto: *i usahnu, kako nemaše korijena*, ili po 257*b*: *i, kako nemaše korijena, usahnu*). 263

II. U rečenici, koja nije sastavljena od više rečenica, rastavljaju se zarezom rečenični dijelovi između sebe, i to 264

1. rečenični dijelovi, koji su od iste vrste a nijesu između sebe vezani veznicima; n. p. *Gundulić, Palmotić i Đorđić najznatniji su pjesnici dubrovački.* — *Svijet vara, izdaje, laže i hini.* — *Smrt upored meće i valja stara i mlada, roba i kralja.* — *Leti soko visoko, visoko.* — *Bio sam na Rijeci, u Karlovcu i u Zagrebu.* — *Mi smo djeca blagoga, dobroga i milosnoga oca.* 265

Kadšto se prema različitomu pomišljanju može u jednoj istoj rečenici između pojedinih dijelova i bilježiti i izostaviti zarez; tako se n. p. pored: Čitaj *dobre hr-* 266

vatske knjige (koje znači: Čitaj *dobre knjige hrvatske, a ne čitaj zlih knjiga hrvatskih*)... može napisati i ovako: Čitaj *dobre, hrvatske* knjige (koje znači: Čitaj *dobre knjige, i to hrvatske knjige, a ne čitaj knjiga na tuđem jeziku).*

267 Tako se odvaja od ostale rečenice

2. apozicija, kad je sastavljena od dijelova, koji nijesu između sebe jednake vrijednosti; n. p. *Marko Marulić, najstariji pjesnik hrvatski, umrije g. 1524....* pored: *Petar Prvi Sveti zavlada Crnom Gorom g. 1782.*

3. Za vokativ, koji se također odvaja od ostale rečenice zarezima, vidi pod 252—255.

V.

Točka sa zarezom.

Točka sa zarezom ; odvaja

268 1. omanje rečenične cjeline, koje nijesu između sebe vezane veznicima a opet sve zajedno sastavljaju jednu oveću rečeničnu cjelinu; n. p. *Kućni starješina vlada i upravlja kućom i svim imanjem; on naređuje djetiće i momčad, kuda će koji ići i šta će raditi; on prodaje što je za prodaju, i kupuje što treba kupiti on drži kesu od novaca i brine se, kako će platiti harač. — U koga je stara majka, zastarat će se; u koga je muško čedo, uplakat će se; u koga je mladi vojno, pokazat će ga.*

369 Tako odvaja točka sa zarezom i one rečenice, među kojih svaka pojedince istom u svezi s drugom rečenicom čine omanju rečeničnu cjelinu; n. p. *Kao da je sam Bog htio, da drugi stvaraju misli, a Ti da stvorenim mislima tijelo stvoriš; da drugi izjavljuju volju narodnu, a Ti da izjavljenoj volji život dadeš; da drug*

žele sreću narodnu, a Ti da želju tu ispuniš; da drugijeh bude glas budućnosti, a Tvoje da bude djelo budućnosti; da druge poznaje potomstvo po mislima, osjećajima i željama, a Tebe po čistim velikim djelima!

Tako se bilježi točka sa zarezom i u polovini 270
perioda i odvaja prvu polovinu od druge; n. p. *I kao što se nadamo, da se do svršetka ovoga stoljeća u hramovima našim ništa ne će nalaziti ni spolja ni iznutra, što nije iz života narodnoga izašlo, što nije vrsna ruka stvorila, po vjeri, ljubavi, nadi i pobožnosti svojoj; tako se isto uzdamo, da će sve to biti mnogo ljepše i mnogo krasnije, mnogo veličanstvenije, mnogo savršenije i mnogo ugodnije Bogu od onoga, što su doslije na hramovima našim tuđe ruke radile.*

Kad u periodu mjesto točke sa zarezom treba bilježiti dvije točke, vidi pod 274.

Točka sa zarezom odvaja

2. u nabrajanju pojedine vrste jednu od 271
druge; n. p. *Oko starca na gomile leže sredstva svake muke, leže znaci svake sile: pluzi, brane, srpi, grablje; topi, puške, koplja, sablje; dlijeta, pile i šestari; vesla, sidra i kormila; kisti, pera, kolobari; stijezi, grbi, žezla, krune; mitre, štapi, čisla, krsti.*

VI.

Dvije točke.

Dvije se točke : bilježe

1. ispred govora (pravoga ili direktnoga), koji 272
se spominje riječ po riječ a ne stoji u početku rečenične cjeline; n. p. *Jednom se stane car razgovarati sa svojim sinovima: „Kud se dijeva rod s naše jabuke!“ Na to će reći najstariji sin: „Ja ću noćas čuvati jabuku, da vidim, tko je bere.“*

273 2. **između rečenica**, koje nijesu među sobom vezane veznicima, a potonjom se ponajviše kao objašnjuje pređašnja ili joj se kazuje posljedak; n. p. *I rešeto srce ima: stani mu na jedan kraj, ono će te drugim po golijeni. — Tada se ponudi drugi sin da čuva jabuku, ali i on prođe kao i onaj: zaspi pod jabukom. — Oni svi na to pristanu: djevojka posadi tri loze u bašči i svakome namijeni po jednu.*

274 3. **u polovini perioda**, kad je jedna ili druga polovina sastavljena od dijelova, koji su između sebe odijeljeni točkom i zarezom; n. p. *Ako je sunce visoko, ako je zemlja široka, ako je more duboko, ako je sve puno božjega stvora i po zraku i po vodi i po kopnu: čovjek, u koga nauke nema, za to se ne stara, za to ne pita; njega niti je briga koliko je toga, ni kako je; ni zašto je, ni otkad je, ni od koga je, ni komu je.*

Kad u periodu mjesto dvije točke treba da se bilježi točka sa zarezom, vidi pod 270.

Tako se bilježe dvije točke

275 4. **u nabrajanju ispred dijelova, koji se nabrajaju**, a izriču se ili pojedinim riječima ili pojedinim rečenicama; n. p. *Kosovo se zove sav onaj kraj, gdje su varoši: Priština, Vučitrn, Mitrovica i Banjska. — Okladi se s njima: ako ne pojede sve jelo, da im da svoju kijaču; ako li pojede, da oni njemu dadu sve, što je gvozdeno na njihovim plugovima. — Znate li šta? Ovako da uradimo: neka djevojka uzme tri loze, pa neka posadi u bašči namjenjujući koju kome hoće, pa na čijoj sjutra bude grožđe, za onoga neka pođe djevojka.*

Poslije pokraćenoga *n. p.* (na primjer) ne treba bilježiti dvije točke.

276 Tako se bilježe dvije točke i **u navođenju**, kad ono, što se navodi, nije upravo sastavljeno od više odje-

litih dijelova; n. p. *Nadjenut će sinu ime Emanuilo, koje će reći: s nama Bog.* — *U toj izbi čudno čudo kažu: bijesno Ture, gdje se krstu klanja.* — *Otac i mati i drugi dvorani stanu ga odvraćati, da se prođe te sramote: kako bi on, carski sin, uzeo govedarsku kćer kod tolikih carskih i kraljevskih kćeri!*

VI.

Crtica.

Crtica — treba da se bilježi

1. na mjestu, gdje se govor prekida, a započeta misao ne dovršuje; n. p. *To nije lijepo, što vi — ali je najbolje šutjeti.* — *Ali Sefer Marku govoraše: „Ja ti ništa kazat ne umijem, nego sinoć, kad mi udarismo —" Još hoćaše Sefer kazivati, no se Gašo namjerio blizu pa opali sjajna džeferdara i pogodi Sefera Pipera.* 277

Mjesto crtice u takom događaju bilježe i po više točaka, ali točkama se redovno prekida rečenica, koju može čitalac lako (a kadšto i po volji) popuniti; n. p. *Trla baba lan* . . . — *Zvučna ispred bezvučnih postaju bezvučna: Bošković, pčela, rotkva* . . . 278

Tako se bilježe točke i u isprekidanom govoru, u kome se samo pojedine riječi spominju; n. p. *Ne dajte!* . . . *Pade!* . . . *Bože!* . . . *Avaj, avaj! mili* . . . *oče!*

2. u pripovijedanju, da bi se riječi jednoga lica odvojile od riječi drugoga lica; n. p. *Kad dođe dijete u jednu vodenicu, a to u njoj sjedi ćoso: „Pomoz' Bog, ćoso!" — „Bog ti pomogao, sinko!" — „Bih li ja mogao tu malo samljeti?" — „Bi, zašto ne bi! Evo će se moje sad izamljeti, pa onda melji koliko ti drago!"* 279

Ne treba bilježiti crtice

280 *a.* kad je izrijekom kazano, tko šta govori; n. p. *Anđeo zapita najstarijega brata: „Šta bi ti želio?“ A on odgovori: „Da je sve vino od ove vode, pa da je moje“. Onda zapita najmlađega brata: „A šta bi ti htio?“ „Ja ne bih ništa drugo,“ odgovori mu najmlađi brat, „već da mi Bog da ženu od prave krvi hrišćanske.“*

281 *b.* Kad se riječi svakoga lica, koje govori, pišu odvojeno jedne ispod drugih; n. p.

„Tebe hvale, da si dobar junak;
Al' da udre miši iz planina,
Kaž', Bauče, koliko bi miša
Ti jedinac junak posjekao?“
„Daj šestinu, dobri gospodaru!“
„Rđo, kučko, vojvodo Bauče!
Mislio sam, da si junak bolji.“

Crtica se bilježi

282 2. kad za njom dolazi što neočekivano ili upravo suprotno onomu, što se očekuje; n. p. *Pošao Saul da potraži oslice svoga oca, a našao — kraljevsku krunu. — I go i bos, i još mu je — zima.*

283 3. ispred umetnute rečenice i za njom; n. p. *Dobro, što čovjek čini — a nikad ga ne može dovoljno činiti — jedino je blago, koje mu ostaje poslije smrti. — Moja majka — Bog da joj dušu prosti! — imala tri sina i kćer jedinicu.*

284 Crtice u toj službi odvajaju umetnutu rečenicu od ostale rečenice jače nego zarezi (vidi pod 257*b* i 288), koji se pored crtica i bilježe. — Mjesto crtica bilježe se kadšto i zagrade; vidi pod 294.

Napokon se bilježi crtica

285 4. na prekretu, gdje se rečenica drukčije nastavlja, nego što se počela; n. p. *Ponosimo li se lje-*

potom? Tu cvijet i metulj ljepši su od nas! Ako li pak snagom, to je lav i slon i bik i konj i noj i kit — svi su jači od nas.

VIII.

Znak navođenja.

Između znaka navođenja „ “ stavlja se

1. tuđi govor (pravi ili direktni), kad se spominje riječ po riječ, da bi se odvojio od ostaloga u rečeničnoj cjelini; n. p. *Kad se navrši godina, reče Bog anđelu: „Idi vidi, kako one sirote žive. Ako teško žive, podaj im bolju hranu.“ — „Kako ne će biti žalosno, kad nas tuča tuče svake godine, pa nemamo ništa!“ potuži se seljak. — „Šta veli usud?“ upita ga domaćin. — „Uzmi ovaj orah,“ reče mu žena, „i čuvaj ga do potrebe.“* 286

Ako se tuđi govor može od ostaloga lako razabrati i bez tih znaka, onda nije od potrebe da se pišu; n. p. *Narodna poslovica uči: Tko se ne muči u mladosti, kuku mu u starosti! — Za zlato rđa ne prianja, veli narod.* 287

Ako se u takom događaju prekida govor umetnutom rečenicom, onda se ona odvaja od ostaloga crticama; n. p. *Tko visoko leti — kaže narod — nisko pada.* 288

Kad se u pripovijedanju naizmjence nižu tuđe riječi (kao u primjeru pod 279), onda se mogu riječi jednoga lica pisati i bez znaka navođenja; n. p. *Kad dođe dijete u jednu vodenicu, a to u njoj sjedi ćoso: „Pomoz' Bog, ćoso!“ — Bog ti pomogao, sinko! — „Bih li ja mogao tu malo samljeti?“ — Bi, zašto ne bi! Evo će se moje sad izamljeti, pa onda melji koliko ti drago!* 289

290 Ako se u primjerima, kao što je pod 281, ne bilježe znaci navođenja, onda valja u početku svakoga govora staviti crticu; n. p. *Nazvavši sunce materi dobar veče reče joj:*

— Majko! tu miriše rajska dušica.

— Nema tu, sinko, nikoga; ta ne može ovamo ni ptica doletjeti, a kako bi rajska dušica došla!

— Ima, ima, majko; nego neka iziđe slobodno, ne ću joj ništa.

291 2. Ako su tuđe riječi tako svezane s rečenicom te se ni po čemu ne mogu u misli razabrati kao tuđe, a pisac hoće da ih naznači za tuđe, onda se odvajaju od ostaloga znakom navođenja; n p. *Ne razmeći se svojim znanjem, jer „pametan čovjek pokriva znanje."*

Tako se odvajaju od ostaloga

292 3. i pojedine riječi, koje imadu svoje osobito značenje (kao što su natpisi), ili da bi se pokazalo, da nijesu piščeve; n. p. *Pročitao sam „Gorski vijenac". — Dva pjevanja u „Osmanu", koja su po svjedodžbi nekih rukopisa ostala u peru Gundulićevu, spjevao je I. Mažuranić. — Poznaješ li „Suze sina razmetnoga"? — Kako su ljupke „Đulabije"! — To je bilo u ono „zlatno" doba.*

293 4. Kad se u rečenici, koja je između znaka navođenja, nađe riječ (ili rečenica, koje je rjeđe) te bi je prema spomenutim pravilima trebalo bilježiti sa znakom navođenja, onda se mjesto znaka „ " upotrebljava ponajviše znak ‚ '; n. p. *Za Preradovićeva „Kraljevića Marka" piše Marković: „Ideja ‚Kraljevića Marka' najuzvišenija je i najnarodnija od svih, što ih je Preradović spjevao".*

IX.

Zagrada.

Zagrada ( ) bilježi se ponajviše, da se pokaže, kako **riječi**, koje se upotrebljavaju samo za objašnjenje ili popunjenje, nijesu u najtješnjoj svezi sa rečenicom samom **pa se mogu u čitanju po volji i izostaviti**; n. p. *Sinko! ja ti ne umijem ništa kazati, nego idi Premudrome (t. j. Solomunu). — Oko gdjekojih gazdinskih kuća stoje vajati i ostale zgrade (n. p. žitnice, kačare) kao malo seoce. — Oko varoši je iz Save u Dunavo iskopan veliki šanac (ali nije ozidan), pored koga su iznutra udareni palisati. — Zna kao (i) pop. — Stjepan Dušan Silni (1331—1355) najslavniji je vladalac srpski.* 294

Umetnute rečenice odvajaju se od ostaloga i crticama; vidi pod 283.

X.

Dodatak.

Pored spomenutih pravila za znake, koji se bilježe u pisanju rečenica, treba još i ovo dodati.

I. Kad se čitava rečenica ne može ispisati u istoj vrsti, nego se jedna pola od nje prenosi u drugu vrstu, onda se do potrebe bilježe.

1. na **završetku prećašnje vrste** samo oni 295
znaci, koji mogu biti na završetku rečenične cjeline ili na završetku njezinih dijelova: točka, znak uzvikivanja i pitanja, zarez (i crtica, kad se upotrebljava mjesto zareza; vidi pod 283), točka sa zarezom, dvije točke (pa i crtica, već ako u primjerima pod 279), a od znaka navođenja i zagrade samo drugi njihov dio;

296 2. u početku potonje vrste samo oni znaci, koji mogu biti u početku rečenične cjeline ili početku njezinih dijelova: znak navođenja i zagrada, i to samo prvi njihov dio (a crtica redovno samo u primjerima pod 279).

II. Što se pojedinih znaka tiče, to se

297 1. točka

a. uza znake uzvikivanja i pitanja i uz crticu (osim u primjerima, koji su nalik na primjer pod 279) ne bilježi;

b. na završetku rečenice stavlja se pred drugi dio znaka navođenja (primjere vidi pod 286), a u primjerima pod 292 (koje vidi) iza njega;

c. bilježi se svagda iza zagrade; primjere vidi pod 294.

298 2. Za znak pitanja vrijedi pored pravila pod 297 *b c.* još i ovo: uza nj se ne bilježi ni točka ni zarez.

299 3. Za znak uzvikivanja vrijede pored pravila pod 297 *b. c.* još i ova:

a. uza nj se ne bilježi ni točka ni zarez;

b. u umetnutoj rečenici bilježi se ispred crtice; primjer vidi pod 283.

300 4. Za zarez vrijede pored pravila pod 297 *b. c.* još i ova:

a. uz crtice, kojima se označuje umetnuta rečenica, ne bilježi se zarez; primjere vidi pod 283;

b. Zarez se piše vazda ispred znaka navođenja (primjere vidi dod 286), a u primjerima pod 292 kao i točka (koje vidi pod 297) iza njega.

301 5. Za točku sa zarezom vrijede pravila kao i *za točku* ili za zarez (koje vidi pod 297 i 300), a do-

lazi redovno samo za zagradom pa se bilježi iza nje.

6. Dvije točke dolaze redovno zajedno samo sa 302
znakom navođenja i sa zagradom, a bilježe se ispred znaka navođenja i za zagradom.

7. Za crticu vidi poviše pod 297 *a*; ako se pre- 303
kida rečenica, koja je između znaka navođenja, onda se crtica bilježi pred drugim dijelom znaka navođenja, za koje vidi primjer pod 277.

8. Za znak navođenja vrijedi pravilo: svi se 304
ostali znaci pišu ispred pojedinih dijelova njegovih (vidi pod 297 *b*., 298, 299, 300 *a*, 302, 304), samo u primjerima pod 292 pišu se iza drugoga dijela njegova.

9. Za zagradu vrijedi pravilo: svi se ostali 305
znaci bilježe iza zagrade.

RJEČNIK.

Izvedene (i sastavljene) riječi, koje se pišu kao i osnovne, od kojih su postale, redovno nijesu bilježene u ovom rječniku; tako n. p. nijesu zabilježene izvedene riječi *dječakov*, *dječački*, jer se pišu kao i osnovna riječ *dječak* (sa *je* i sa *č*), a nema u rječniku n. p. ni izvedenih riječi *dodjeti*, *dodijevati*, *nemoć*, jer se pisu kao i proste *djeti*, *dijevati*, *moć*.

č je prema *c* i *k*, a *ć* prema *t*; zato se u ovom rječniku redovno ne bilježe riječi, za koje se može lako znati, dali se po spomenutom pravilu pišu sa *č* ili sa *ć*; tako nema u rječniku riječi, kao n. p. što su *plač*, *stričev*, *braća*, jer se za njih lako znade, dali se pišu sa *č* (*plač: plakati*; *stričev: stric*) ili sa *ć* (*braća*: *brat*). — Tako nijesu redovno bilježene ni one riječi, koje imadu u završetku *č* ili *ć*, a može se po pravilima 36—66 bez ikake sumnje odrediti, dali se pišu sa *č* ili sa *ć*.

Što je obilježeno zvjezdicom *, nek se ne upotrebljava u književnom govoru.

Brojevi pokazuju §§ u ovoj knjizi.

Pokraćenice znače:

augm.	=	*augmentativno.*	*impf.*	=	*imperfektivno.*
dem.	=	*deminutivno.*	*komp.*	=	*komparativ.*
dijal.	=	*dijalektično.*	*mn.*	=	*množina.*
hip.	=	*hipokoristično.*	*pf.*	=	*perfektivno.*

A.*

-ač, *završetak* 36.
-ača, *završetak* 38.
-ačak, *završetak* 40.
-ačan, *završetak* 41.
-ać, *završetak* 37.
-aća, *završetak* 39.
-aći, *završetak* 42.
ametice, ametom; *dijal.* *hametice . . .
akcenat 232—233.
apostrof 237—238.
apozicija 267.
at; *dijal.* *hat.

B

bačenka, *igla.*
Bačka.
bačva.
Bačvanin.
baća, *brat.*
bahnuti, *mjesto kojega se (govori i) piše i* banuti.
Bakač.
bakalać.
balčak.
baljezgati, *govoriti koješta.*
bandijera.
banuti; *vidi* bahnuti.
bašča, *koje se govori po* 35 *i* bašta.
bdjénje.
bdjeti: bdim . . ; bdio, bdjela . . .
Beč.
bečati.
bečiti.
bećar.
berićet.
besavjesnost.
besavjestan; besavjesno.
bescjen.
bescjenje.
besjeda; *gen. mn.* bȅsjêdâ.
besprimjeran.
besprijekoran.
besvijesnost.
besvijestan; besvijesno.
bešćutan.
bezgrješan.
bezuvjetan
bȅzvjerac: bȅzvjêrca.
bȅzvjêrka.
bič.
Bić, *rječica u Slavoniji.*
biglisati; *griješkom* *biljisati.
Bihać: Bišća.
bihaćki.
bijeda.
bijedan; *komp.* bjedniji.
bijediti.
bijednica.
bijednik.
bijednost.

*) *Riječi, za koje bi se moglo sumnjati, dali se pišu u početku sa* h *ili bez njega, vidi pod* **h.**

bijeg.
bijel *mjesto* bio: bijela . .; *komp* bjelji.
bijela *na oku*, *biona.*
bijelac: bijelca . ., *konj*; bijelac: bioca . ., *što i* bioce.
bijeliti, *činiti da bude što bijelo; drugo je* bijeljeti.
bijelj, *gunj.*
bijeljeti, *biti bijelu; drugo je* bijeliti.
Bijeljina, *varoš.*
bijelka, *ime kokoši.*
bijelonja, *ime volu.*
bijelost.
Bijenik, *selo.*
bijes; *mn.* bjesovi.
bijesan; *komp.* bješnji.
bijesnica.
bijesnik.
bijesnost.
bijest.
biljeg(a); *gen. mn.* bìljêgâ.
bilježiti.
*biljisati *griješkom mjesto* biglisati.
bio: bijela . . ; *kompar.* bjelji.
Bišćanin.
Bišće *mjesto* Bihać.
bječva.
bjegac, *bjegunac.*
bjegati.
bjegunac.
bjel, *vrsta hrasta.*
bjelača, *vrsta haljine.*
bjelaica, *bijela čarapa.*
bjelance.
bjelanjak.
bjelasati se.
Bjelasica, *planina.*
bjelaš, *ime konju.*
Bjelašnica, *planina.*
bjelica.
bjeličast.
bjelidba.
bjelija, *pogača.*
bjelijanka, *vrsta kruške.*
bjelika.
bjelilo.
bjelilja.
bjelina.
bjeljar.
bjeljina, *augm. prema* bijelj.
bjelkast.
bjelo-; *tako se pišu sve sastavljene riječi, kojima je prva pola prema* bio, bijel; *n. p.* bjelodan, bjelolik, Bjelopavlić *i dr.*
bjeloća.
Bjelòstjenac: Bjelòstijenca; Bjelòstijenčev; *spisatelj hrvatski.*
Bjeloš, *ime muško.*
bjelov, *ime psu.*
Bjelovar.
bjelovina, *vrsta drva.*
bjelug, *svinjče.*

Bjeluš, *ime muško.*
bjeluša, *nekaka loza.*
bjelušast.
bjelušina, *nekaka trava.*
bjelutak.
bjesnilo.
bjesnjeti.
bjesnoća.
bjesomučan.
bjesovski.
bježalac.
bježan.
bježati.
bježunar, *bjegunac.*
blag; *komp.* blaži.
blagodjet: blagodjeti.
blagorječiv.
Blagovijest, *blagdan.*
blagovjesnik.
Blagovještenje, *blagdan.*
blijed; *komp.* bljeđi.
blijedjeti; blijeđah ..; blijedjeh ..; blijèdjêv(ši); blijedio, blijedjela ...
blijedost.
blijesak.
blijèska, *svjetlica ispred očiju, bliješnjak.*
blijeskati.
bliješnjak, *blijeska.*
blijeÅ¡titi.
bliz; *komp.* bliži.
bljeÄkati se, *gacati po blatu.*
bljedast.
bljedilo.
bljedo-; *tako se pišu sve sastavljene riječi, kojima je prva pola prema* blijed; *n. p.* bljedolik ...
bljedoća.
bljedovit.
bljeđahan
blještilo.
bočka, *igla.*
bogovetni; *griješkom* *bogovjetni.
bolećica, *boljetica.*
*Boleslav *nije dobro, nego* Boljeslav.
bolešljiv je *prema* bolest, *a* bolježljiv *prema* boljezan.
*boležljiv *je ist., juž.* bolježljiv.
boljeti
boljetica.
boljezan.
bolježljiv *je prema* boljezan, *a* bolešljiv *prema* bolest.
Brač, *otok.*
branič.
Braničevo.
brätjenac: brätijenca .. *gen. mn.* brätjenâcâ.
bratučed.
bregovit.
breme (*zap.* brime).
breskva (*zap.* briskvà).
brestov (*prema* brijest).
breza (*zap.* briza).
brežuljak.

brežuljast.
bričiti.
bridjeti; briđah..; bridjeh..; brídjêv(ši); bridio, bridjela...
brijačica, *ženska koja brije* (*prema* brijač); *drugo je* brijaćica.
brijaći, *n. p.* brijaći *sapun.*
brijaćica, *zamjena pridjevu* brijaći; *n. p. britva* brijaćica *kao* brijaća *britva*; *drugo je* brijačica.
brijeg; *mn.* bregovi.
brijest; *mn.* brijestovi.
briješće.
briježak, *dem. prema* brijeg; *gen. mn.* brȉježâkâ.
briježni; *n. p.* briježno *pravo.*
briježnjača, *vrsta peći.*
broć.
brz; *komp.* brži
buča.
bučiti, *činiti buku; drugo je* bućiti (se).
bučka, *sud, u kome se razbija mlijeko, da se odvoji maslo; prema tomu ima i glagol*
bučkati.
bučok, *sova.*
buć, *kosa na glavi uzdignuta i zamršena kao klupko*; *prema tomu ima i pridjev*
bućav, *i glagol*
bućiti se, *kao nadimati se*; *drugo je* bučiti.
bućkati, *lupati po vodi.*
bućkuriš, *rđavo piće.*
bućnuti *perf. prema impf.* bućkati.
bućoglav, *u koga je buć na glavi.*
budući; budućnost.
budža, *batina; drugo je* buđa.
buđ *ili* buđa, *plijesan*; *drugo je* budža.
bugačica.
buhač, *vrsta bube.*
bulješ, *nekaka riba*; *gen. mn.* büljêšâ.
bumbača, *igla.*
Bunjevac: Bùnjêvca..; Bùnjêvci: Bunjevaca...
Bùnjêvka.
burača, *kao čutura.*

C.

cič(a), *zima.*
cijediti.
cijeđ, *lug.*
cijel, *mjesto* cio: cijela...
cijelac: cijelca.
cijelit.
cijelost.
cijena.
cijenac; *gen. mn.* cȉjenâcâ.
cijene, *jevtino*; *komp.* cjenje.
cijeniti.

cijep; *mn.* **cjepovi.**
cijepac; *gen. mn.* **cȉjepâcâ.**
cijepati.
cijepiti.
cijetka (*gen. mn.* **cȉjedâkâ**), *cjedilo.*
cijev.
cio: **cijela** . . .
cjedilo.
cjediljka.
cjedina.
cjeđenik, *n. p. med.*
cjelcat
cjelica, *zemlja.*
cjelina.
cjeliti, *kao* **cjelivati.**
cjeliv, *cjelov.*
cjelivaći.
cjelivati.
cjelo-; *tako se pišu sve sastavljene riječi, kojima je prva pola prema* **cio**: **cijela**..; *n. p.* **cjelokup**..;
cjelov, *cjeliv.*
cjelovit.
cjelunuti.
cjenik.
cjenjkati se.
cjepač.
ćjepača, *vrsta šljive.*
cjepački.
cjepalo, *mjesto gdje se drva cijepaju.*
cjepanica.
cjepanik.
cjepčica, *dem. prema* **cjepka.**
cjepidlaka.
cjepika, *n. p. trešnja.*
cjepivo.
cjepka, *cjepanica.*
cjepkati.
cjepnuti.
cjepotak.
cjepotina.
cjepotka.
cjevanica, *golijen.*
cjevast.
cjevčica.
cjevčina.
cjevnjak.
crepar.
crepara.
crepić.
crepulja.
crevlja.
crijep; *mn.* **crepovi.**
crijeplje.
crijepnja: *gen. množ.* **crepánjâ.**
crijevce; *gen. mn.* **crevácâ.**
crijevo.
crljen, *crven.*
crtica u pisanju rečenica 277. *do* 285; 303.
crvendać.
cvijeće.
cvijećice.
cvijeliti.
cvijet; *mn.* **cvjetovi.**
Cvijeta, *ime žensko.*
cvijetak; *gen. mn.* **cvjetákâ.**

Cvijeti, *blagdan.*
cviljeti.
cvjetača.
Cvjetan, *muško ime.*
cvjetan, cvjetni . . .
Cvjetana, *žensko ime.*
cvjetar.
cvjetast.
cvjetati.
cvjetić.
cvjetište.
Cvjetko.
Cvjetnica, *blagdan.*
cvjetnjak.
cvjetonja, *ime volu.*
Cvjetoš, *muško ime.*
cvjetoša, *ime kozi.*
cvjetulja, *ime kravi.*
cvrenje.
cvrijeti: cvrem . .; cvr'o: cvrla . . .

Č.

ča, *čiča.*
čabar.
Čačak, *varoš.*
čačak, *grude po putu.*
čačkati.
-čad, *završetak* 44—45.
čaditi, *čađiti.*
čador.
čađ(a).
čágalj, *čačak;* čägalj, *zvjerka.*
čagrljati.
čagrtati, *čegrtati.*
čahura.
čak, *ća*; čak *je turski.*
čakanac, *čekić.*
čakavac, *koji govori* ča *mjesto* što.
čaklja, *kuka.*
čakšire.
čalabrcati, čalabrknuti.
čalakati *i* čalekati, *bučati.*
čalma.
čam, *jela, lađa.*
čamac.
čamati *i* čamiti.
čamunjati, *čamiti.*
čanak.
čangrizati.
čandrljiv.
čapci.
čaplja.
čaponjak, *papak.*
čapur, *kao panjić.*
čar, *prema kojemu je i* čarati . . ; *drugo je* ćar.
čarapa.
čaratan.
čarati.
čardak.
čarkati, *dirati u vatru*; čarkati se, *mali boj biti; drugo je* ćarkati.
čarobija, čarolije.
čaršija.
čas.
čast.
čaša.
čatati *ili* čatiti, *čitati.*

čatrnja.
čauš.
čavao.
čavka.
čavrljati.
-če, *završetak* 43—45.
čečati, *čučnuvši paziti.*
čedan.
čedo.
čegrst, *mala svađa.*
čegrtati.
Čeh.
čehulja.
čekati.
čekić.
čekinja.
čekijun, *kuka.*
čekrk.
*****čela** *dijal. mj.* pčela.
čelebija.
čelenka.
čelik.
čèlo; *drugo je* ćélo.
čeljad(e).
čeljust.
čemer, *otrov*, *jed*; *drugo je* ćemer.
čemin.
čempres.
čengel, *kuka.*
čep.
čepati.
čeperak, *pedalj.*
čeprkati, čeprljati.
čepukati, *dem. prema* čepati.
čereg.
čerga.
čerjen, *svod nad ognjištem; gen. mn.* čȅrjênâ.
čerupati, *čupati.*
česati.
česma, *vrelo; drugo je* ćesma.
česno.
česov, *kakav.*
čest.
česvina.
češagija.
češalj.
češljuga.
češnjak.
četa.
četka.
četrnaest; *dijal.* *četrnajst.
četruna.
čevrljati.
čeznuti.
čibuk.
čič, *cič(a).*
čiča, *stric.*
čičak.
čičkati.
-čić, *završetak* 46—47.
čigov, *čiji.*
čigra.
-čija, *završetak* (*mjesto kojega ima i* -džija) 49.
čiji.
čika *ili* čiko, *stric.*
čikov, *piškor.*
čil *mjesto* čio.
čiljeti, *ginuti.*

čin.
čio: čila.
čipka.
čir.
čirak, *svijetnjak.*
čist; *komp.* čistiji.
čitati.
čitav.
čiti, *isti, puki.*
čitluk, *poljsko dobro, imanje.*
čitula, *popis, spisak.*
čivija, *klin.*
čivit, *boja (indigo).*
Čivut(in).
čizma.
čkalj, *čičak.*
član.
čmavati, *spavati dugo lijeneći.*
čoban(in).
čoha.
čokot.
čopor.
čorba.
čorda, *krdo*; *drugo je* ćorda.
čot, *brijeg.*
čovjek.
čubar, *nekako bilje.*
čučati; *drugo je* ćućati, *koje se govori sàmo složeno; n. p.* išćućati.
čudo
čukalj, *kuka.*
čùla (čulav), *u koga su malene uši*; čúla, *vrsta igre; drugo je* ćula.
čuma, *kugu.*
čun(ak); *drugo je (n. p. u geometriji)* čunj.
čupa, *pramen kose.*
čupati.
čuperak, *čupa.*
čuti.
čutura.
čuvati.
čuvida.
čuvstvo (*dijal.* *čustvo), *griješkom* *ćuvstvo.
čvalikati.
čvarak.
čvor.
čvorak.
čvrčak.
čvrknuti.
čvrst; *komp.* čvršći.

Ć.

ća; čak *je turski.*
ćaba.
ćablast, *suludast.*
ćaća, *otac.*
ćaćko, *otac.*
ćaknut, *suludast.*
ćako, *otac.*
ćale, *otac.*
ćalov, *budala.*
ćanut, *ćaknut.*
ćapiti, *ugrabiti.*
ćaporak, *čuperak.*
ćar, *trgovina; riječ je turska; drugo je* čar.

Izvedenih riječi, koje se pišu kao i osnovne, nema u rječniku.

ćariti (*prema* ćar), *trgovati.*
ćarkati 1) *ćariti*, 2) *ćarlijati; drugo je* čarkati.
ćarlijati, *lahoriti.*
ćata *ili* ćato, *pisar.*
ćebe, *bijelj.*
ćef, *volja.*
ćela.
ćelav.
ćelija.
ćélo, *ćelavac*; *drugo je* čèlo.
ćemer, *svod*, *pojas*; *drugo je* čemer.
ćenar, *vrsta platna.*
ćepurkati, *brbljati.*
ćesa, *kesa.*
ćesar, *car.*
ćesma, *šupljika; drugo je* česma.
ćevap, *vrsta pečenja.*
ćevkati, *lajati.*
-ći, *završetak u participu prezentskome i u infinitivu* 31.
ćikavac, *ime ovnu.*
ćilaš, *ime konju.*
ćiler, *kiljer*, *kućerak.*
ćilibar.
ćilim, *sag.*
ćilit, *katanac*, *lokot.*
Ćirilo.
ćiriti, *ćarlijati.*
Ćiro.
ćitap.
ćivot.
ćor(av).
ćorda, *sablja; drugo je* čorda.
ćosa, *golobrad.*
ćošak.
ćuba, *kukma.*
ćućenje.
ćud.
ćudati se, *plašiti se (o konju).*
ćudljiv.
ćudovit, *ćudljiv.*
ćuh, *lahor.*
ćuhnuti, *polahoriti.*
ćuk.
ćukati se, *govorkati se.*
ćúla, *kijača; drugo je* čȕla.
ćulati se, *igrati se ćule.*
ćuliti *uši.*
ćup, *zemljani sud.*
ćuprija, *most.*
ćura (ćurad), *pura.*
ćȕrak, *kožuh.*
ćúrak, ćuran, *puran.*
ćurdija, *kožuh.*
ćuriti, *duhati.*
ćurka, *pura.*
ćurlika, *vrsta svirale.*
ćurlikati.
ćurliti, *ćurlikati.*
ćuskija, *poluga.*
ćuša, *surla.*
ćušati, *ćuškati.*
ćúšiti, *lahoriti*; ćȕšiti, *zaušiti.*
ćuška.
ćuškati.

č se piše prema **c** i **k**, a **ć** prema **t**.

ćušnut, *ćanut*.
ćušnuti.
ćut.
ćutak, *šuljak*.
ćutati, *šutjeti*.
ćutilo.
ćutjeti, *osjećati*, *šutjeti*.
ćutkati.
ćutke, *šuteći*.
ćutljiv, *osjetljiv*, *mučaljiv*.
*ćuvstvo *griješkom mjesto* čuvstvo.

D.

daća.
daljni: daljnoga . . ; *komp.* daljniji . . .
dapače.
daščak, *ime konju*.
daščan.
daščara.
daščica, *koje glasi po* 35 *i* daštica.
daščurina.
daštica, *koje glasi po* 35 i daščica.
daždjeti; daždah . . ; daždjeh . . ; dàždjêv(ši); daždio, daždjela . .
Dečani, *manastir*.
dečko.
dernuti, *udariti*, *gruhnuti*.
dernjava, *plač*.
Derventa, *ime mjestu*.
derviš; *griješkom* *drviš.
Dervo, *ime hip. prema* derviš.
deva, *kamila; drugo je* djeva.
devetnaest; *dijal.* *devetnajst.
dijel *mjesto* dio: dijela . . ; *mn.* dijelovi.
dijelac, *koji dijeli, djelilac*.
dijelak.
dijeliti.
dijete: djeteta . . ; *množ.* djeca.
dijevati *impf. prema perf.* djeti.
dio: dijela . . ; *mn.* dijelovi.
djeca.
dječak.
dječinji *prema* djeca; djetinji *prema* dijete.
dječji.
dječurlija.
djed.
djédo, *hip. prema* djed.
djéko, *djédo*.
djeladžija, *djelilac*.
djelatan.
djelati; *u štokavaca neobična riječ, a po tome i ostale izvedene riječi*.
djelatnik.
djelatnost.
djélce, *dem. prema* djelo.

djèlić, *dem. prema* dio: dijela.
djelilac.
djelilo.
djelimice.
djelište.
djeliv.
djelo: *gen. mn.* djêlâ
djelo-; *tako se pišu sve sastavljene riječi, kojima je prva pola prema* djelo; *n. p.* djelotvoran . . .
djelomice.
djelovati.
djeljati, *obrađivati drvo.*
djenuti.
djesti; *vidi* djeti.
djetao.
djetelina.
djetence.
djetešce.
djetetina.
djeti (djesti): djenem, djedem . .; djeh, djedoh, djenuh . . ; djêvši, djenuv(ši); dio, djela . . ; djeven.
djetić.
djetićak.
djetinarija.
djetinjast.
djetinji *prema* dijete; dječinji *prema* djeca.
djetinjiti
djetinjski.
djetinjstvo.
djetlić, *dem. prema* djetao.
djȅva, djevica; *gen. mn.* djêvâ; djéva, *hip. prema* djevojka; *drugo je* deva.
djevenica.
djever.
djevica.
djevojče.
djevojka.
dlijece, *hip. prema* dlijeto.
dlijeto.
dobjeći, dobjegnuti.
dobjegalac.
docijepiti.
docjepljivati.
doći.
dogrdjeti; dogrdjeh . . ; dogŕdjêv(ši); dogrdio, dogrdjela . . ,
doimati se; *griješkom* *dojimati se.
*dojimati se *griješkom mjesto* doimati se.
dokoljenica.
dokoljeti, *dospjeti.*
dolje.
dòljevak: dòlijevka; *gen. mn.* dòljevâkâ.
doljni: doljnoga . . , *mjesto kojega se govori i* donji: donjega . . .
domaći.
donijeti; donijeh . . ; donijev(ši); donio, donijela . . ; donijet.

donji, *mjesto kojega se govori i* doljni: doljnoga.
dopijèvati *impf. prema pf.* dopjevati.
dòpjevati; *drugo je* dopijevati.
doprijeti; doprem; doprijeh..; doprv(ši); dopr'o, doprla . . .
dosjetan.
dosjetljiv.
doslije.
dosljedan.
dospijevati.
dospjetak: dospjetka; *gen. mn.* dòspjetâkâ.
dospjeti: dospijem . . .
doteščati, *doteżati.*
doticati; *drugo je* dotjecati, *koje vidi.*
dotjecati *prema* doteći, *a nasuprot* doticati *prema* dotaći, dotaknuti.
dozreti; dozrio, dozrela...
dozrijevati.
dozvola, dozvoliti (*koje neki pišu i* dozvolja...) *tuđe su riječi i kod hrvatskih* dopuštenje, dopustiti . . . *sasvim nepotrebne.*
drȁč.
Drâč, *grad.*
drag; *komp.* draži.
dragocjen; *komp.* dragocjeniji.
dremežljiv.
dremljiv.
dremovan.
drenić, *dem. prema* drijen.
drenik.
drenjak.
drenjina.
Drenopolje.
drenov.
dretva (*zap.* dritva).
drevad, *drvlje.*
drijem.
drijemak.
drijemalac.
drijemalica.
drijemalo.
drijemati.
drijemež.
drijen.
drijenak.
driješiti.
drijeti: derem; dr'o, drla..
drijevo.
drijezga.
drljančiti.
drobiž, *sitniš; griješkom* *drobiš.
drozak: drozga . . . 96.
drugačiji.
drugdje; *dijal.* *drugđe.
drugojačiji.
drukčiji.
*drviš *griješkom mjesto* derviš
drvodjelja; *gen. mn.* drvòdjêljâ.
dućan.

dug; *komp.* duži.
dugovetni, *koje se govori sàmo uz* dugi, *n. p. dugi* dugovetni *dan*; *drugo je* dugovjetni.
dugovječan.
dugovjek, *dugovječan.*
dugovjetan, *dugovječan; drugo je* dugovetan.
duhnuti, *prema* duhati; *drugo je* dunuti.
dumača.
dunđerin.
dunuti *prema* duti; *drugo je* duhnuti.
dvanaest; *dijal.* *dvanajst.
dvije; *dat. i lok.* dvjema.
dvjesta, *dvije stotine.*
dvocijevka; *gen. mn.* dvòcjevâkâ.
dvocjepan.
džaba, *na čast, prosto, badava.*
džagor, džagoriti; *u naših književnika obično* žagor.
džak, *vreća; drugo je* đak, *učenik.*
džamadan, *vrsta odijela.*
džamija.
džara; *u naših književnika obično* žara.
džban, *žban.*
džbun, *grmen.*
džebana.
džebrak, *prosjak.*
džeferdar, *ime pušci.*
dželat, *krvnik.*
dželep, *stado volova.*
džep.
dževap, *odgovor.*
džibra, *drop.*
džida, *koplje*; *drugo je* điđa. *hip. prema* điđija.
džigerica.
džidža, *igračka.*
-džija, *nastavak, mjesto kojega ima i* -čija 49.
džilit.
džin, (*zao*) *duh.*

Đ.

đečerma.
đem, *žvale.*
đemija, *lađa.*
đeram *i* đerma, *poluga na studencu.*
đerdan.
đerdap, *brzica.*
đerđef.
điđija, *psovka čovjeku.*
đilas.
đinđuha, *nakit od stakla.*
đipati.
đoga(t), *ime konju.*
đoja, *tobože.*
đon, *potplat,*
đubre, *gnoj.*
đul, *ruža i topovsko zrno.*
đumbir, *vrsta mirodije.*
đumruk, *carina.*
đuture *i* đuturice, *osjekom.*

đuvegija *i* đuveglija, *mladoženja.*

E.

-ečak, *završetak* 51.
-eći, *završetak* 53.
-ević, *završetak* 66.

F.

feredža, *vrsta haljine.*
fićfirić.
fićukati.
fildžan *i* findžan.
Foča, *mjesto.*
fućkati.
futač, *nekaka ptica.*
Futog, futoški . .; *griješkom* *Futok, *futočki.

G.

Gáča. *hip. prema* Gavrilo; *drugo je* gáća.
gačac, *vrsta vrane.*
gáća, *ime kokoši* (*kao* gaćanka); *drugo je* Gáča.
gaće.
gaćnik, *koje se govori i* gatnjik.
Galič. *Galicija.*
galić. *gavran.*
ganač: ganča, *pandža.*
garbiješ, *praporac.*
Garčin, *mjesto.*
gdje; *dijal.* *gđe *ili* *đe.
gladnjeti, *biti gladnu.*
glagol (*a prema tomu i* glagolski), *vrsta riječi; drugo je* glagolj.
glagolj, *ime slovu, a prema tomu* glagoljski, *n. p.* glagoljska *slova*; *drugo je* glagol.
glagoljaš, *pop.*
glavač, *ime ribi.*
glavoč, *ime ribi.*
glavosijek
glavosječan; *Ivan* Glavosječni.
glavuča, *augm. prema* glava.
gležanj (*zap.* gližanj).
glista.
gljiva.
gluh; *komp.* gluši.
gluhač, *ime biljci*; *drugo je* gluhać.
gluhać, *gluhak*; *drugo je* gluhač.
gmiljeti; *vidi* hmiljeti.
gnijezditi se.
gnijezdo.
gnjecati.
gnječiti.
gnjed, *mrk.*
gnjesti.
gnjeteo, *ptica.*
gnjev.
gnjevetati.
gnjeviti (se).
gnjezdašce.

gnjida.
gnjijenje.
gnjila, *ilovača*.
gnjilež.
gnjiliti.
gnjio: gnjila . . .
*gnjus . . . *dijal. mjesto* gnus . . .
gnus . . . *bolje nego* *gnjus.
goč, *bubanj*.
-godijer, *n. p.* štogodijer, *koje se govori mjesto* štogod *ili* štogođ.
godišnica, *sluškinja, što se najmi na godinu; drugo je* godišnjica.
godišnjica, *obljetnica; drugo je* godišnica.
golać, *koji je go*.
golić, *golać*.
golijen.
golijenak, *dem. prema* golijen.
goljenjača, *augm. prema* golijen.
gonič, *koji goni*.
gorak; *komp.* gorči.
gore (*suprotno* dolje); *zap.* gori.
gori, gora, gore, *komp. prema* zao.
gorenje.
gorjeti.
gospodičić.
gospodična.
grešlja; grešljika, *novac; griješkom* *grješlja . . .
grjehota.
grjehovan.
grjehovati.
grješan.
grješić, *dem. prema* grijeh.
grješnica.
grješnik.
grijeh; *mn.* grijesi *ili* grijehovi.
griješiti.
griješka.
grk; *komp.* grči.
grlat, *u koga je jako grlo;* grljat, *grirast*.
grmjelica, *đinđuha*.
grmjeti.
gr'oce, *dem. prema* grlo.
grohnuti *bolje nego* *gronuti.
gruhati *bolje nego* *gruvati.
gruhnuti *bolje nego* *grunuti.
grumičak, *dem. prema* grumen.
gudjeti; guđah . .; gudjeh . .; gúdjêv(ši); gudio, gudjela . .; guđenje.
gudža, *budža*.
gunjđati.
gunturać, *nekaka bolest u konja*.
gusjenica.
gusomača, *ime biljci*.

gušćad *prema* gušće, *dem. od* guska; *drugo je* gušćad.
gušćad, *gusta šuma; drugo je* gušćad.

H.

haber, *glas.*
hadžija.
hajde: hajdemo . . .
hajduk.
hamajlija, *zapis.*
haljétak: haljétka.
*hametice, *hametom *dijal. mjesto* ametice, ametom.
handžar.
haps, *zatvor.*
harač.
harambaša.
harati.
harčiti.
*hat *dijal. mjesto* at.
hazna, *blago.*
hećim, *liječnik.*
heljda.
himba *bolje nego* *hinba.
hintov, *kočija,*
hititi, *baciti*; *drugo je* hitjeti.
hitjeti, *žuriti se; drugo je* hititi.
hlače.
hladnjeti, *biti hladno.*
hlepjeti; *ne valja* *hlijepiti.
hlijev.
Hlijevno, *koje pišu ponajviše* Lijevno.
hljeb *i sve izvedene.*
hljevanski *prema* Hlijevno.
hljevina, *augment. prema* hlijev.
hmíljeti, *gmiljeti, gamizati; u nas ponajviše* miljeti.
hoćak *(adj)*, *koji hoće.*
hoćo, *hoćak.*
hodža.
homuć, *homut.*
hotjeti: hoću . . .
hrast, *drvo*; *dijal.* *rast.
*hrđa *dijal. mjesto* rđa.
hrkać, *koje vidi pod* 37.
hrkati.
hrnjav.
hrpa; *rpa *je dijal.*
hrskati; *rskati *je dijal.*
hrstati, *hrskati;* *rstati *je dijal.*
hrsuz, *lupež.*
hrt, *pas; drugo je* rt, *šiljak.*
hrtenica *i* hrtenjača, *hrptenica.*
hrupiti.
Hrvat.
*hrvati (se) *dijal. mjesto* rvati (se.)
*hrzati *dijal. mjesto* rzati.
*hrž *dijal. mjesto* rž.
htijenje *prema* htjeti.
htjeti, *hotjeti.*
*huckati *mjesto* uckati (*drškati, podbadati*).

hud, *ljut*.
huditi (*u značenju* škoditi) *ne valja, nego treba da se (govori i) piše* uditi.
hudjeti (huđah . . ; hudjeh . . ; húdjêv(ši); hudio, hudjela . . .), *hudu biti*.
hunjavica.
*hustiti *mjesto* ustiti (*drškati, podbadati*).
hvala; *dijal.* *fala.
hvalospjev.

I.

-ič, *završetak* 58—61.
-ičak, *završetak* 62.
-ičić, *završetak* 63.
-ić, *završetak* 54—63.
ići, *iti*.
ićindija, *treće molitveno doba*.
iđirot, *ime biljci*.
igrač.
igračka.
igraći, *n. p.* igraće *karte*.
ijed *i izvedene riječi*; ijedak, ijedan, ijediti se *govore se i pišu u nas redovno* jed, jedak . . .
imati *složeno sa riječcom* ne *vidi pod* 186—187.
imuć(an).
inače.
inoča.
inòvjerac: inòvjêrca.
inovjeran
inòvjêrka.
iscijeđati.
iscjeđivati.
iscjelivati *pf. prema* cjelivati; *drugo je* iscjeljivati.
iscjeljivati *impf. prema* iscijeliti; *drugo je* iscjelivati.
isijècati *je impf.*, *a* ìsjecati *perf.*
isijevati.
ìsijevci: ìsjevâkâ, isijevcima.
ìsjecati *je pf.*, *a* isijècati *impf.*
isječak: isječka. . .
isjek; *gen. mn.* ȉsjêkâ.
iskorenjavati.
iskorijeniti.
ismijevati (se).
ismjehavati.
ispijèvati *je impf.*, *a* ispjevati *pf.*
ìspjevati *je pf.*, *a* ispijèvatî *impf.*
isposijècati.
ispovijed.
ispovijedalac.
ispovijedaonica.
ispovijedati.
ispovijest.
ispovjediti; *po pravilu trebalo bi upravo da glasi* ispovjedjeti, *ali to je sasvijem neobično; više se čuje* ispoviđeti; *u nas je pretegnulo* ispovjediti.

ispovjedni.
ispovjednik.
ispreko, *prijedlog, n. p.* ispreko *Save; drugo je* isprijeka.
ispresijecati.
ispreći, *ispregnuti.*
isprije čati.
ispriječiti.
isprijeka (*prislov*), *sa strane*; *drugo je* ispreko.
isticati; *drugo je* istjecati.
istjecati *prema* isteći, *a nasuprot* isticati *prema* istaći, istaknuti
istjer(iv)ati.
istovetni; *griješkom* *istovjetni.
istrebljavati *prema* istrijebiti.
išćućati, *izvjetriti; drugo je* čučati.
izbjeći, izbjegnuti.
izbrežak, *brežuljak.*
izbućiti, *izbuljiti; drugo je* bučiti.
izgorjelica, izgorjelina.
izdovoljiti: izdovoljim; *griješkom* *izdovoliti . . .
izijed, *kad koga iziju vještice; trava od* izijedi.
iziješan, *proždrljiv.*
izjelica.
izješa, *izjelica.*

izljeći: izljegnem, *izljesti; drugo je* izleći: izležem.
izljesti: izljezem.
izmijeniti.
izmjena; *gen. množ.* ȉzmjênâ.
izmjenjivati.
izmući: izmuknem, *promući, promuknuti.*
iznevjeriti.
iznijeti: iznijeh . .; iznijev(ši); iznio, iznijela . .; iznijet.
izodsijecati.
izrečno (*bolje nego* *izrično, *a najbolje je*) izrijekom.
izreka, *rečenica.*
izrijekom; *drugo je n. p. izreći što* izrekom (*rečenicom*), *a opet drugo: izreći što* izrijekom (*upravo*).
izumijevati, *prema* izumjeti.
izumiti (se), *obezumiti* (*se*); *drugo je* izumjeti.
izùmjeti, *naći umom; drugo je* izumiti.
izvijestiti.
izvjedljiv.
izvjestan; izvjesno.
izvjestitelj.
izvještaj *je bolje nego* *izvješće.
izvještiti (se).
izvolijevati.
izvoljeti; *bolje je* izvoliti.

Izvedenih riječi, koje se pišu kao i osnovne, nema u rječniku.

J.

jahač, *koji jaše.*
jahačica, *ženska koja jaše* (*prema jahač*); *drugo bi bilo* jahaćica.
jahaći, *n. p.* jahaći *konj.*
jahaćica, *zamjena pridjevu* jahaći; *n. p. kobila* jahaćica *kao* jahaća *kobila; drugo je* jahaćica.
jagnjed: jagnjéda.
jak; *komp.* jači.
jamičak, *trnokop.*
janjičar.
jarič, *biljka; drugo je* jarići, *jarad.*
Jastrebac, *planina.*
Jastrebarsko, *mjesto.*
jastrebast.
jastrebuša, *ime kokoši.*
jastrijeb; *mn.* jastrebovi.
ječam.
ječmičak.
jed *i izvedene riječi:* jedak, jêdan, jediti (se) *govore se i pišu u nas redovito tako mjesto:* ijed, ijedan, •ijediti (se).
jedaći, *n. p.* jedaći *nož.*
jedanaest; *dijal* *jedanajst
jedljiv.
jednoć.
jednoljetkinja, *n. p. mladica.*
jednòvjerac: jednòvjêrca.
jednovjeran.
jedovit.
jesti: jedem: ijem . . ; io *ili* jeo, jela . . .
jevtin.
Jevto, *ime muško.*
juče(r).
jutarnji *i* jutrenji; *neobičnije* jutrnji.

K.

k' *bilježi se kadšto pogrješno mjesto* k; 238 *a.*
kačamak, *nekako jelo.*
kačati; *kača riba, kad izađe navrh vode i vicne se.*
kačka, *vrsta igre.*
kačkati, *gaziti po blatu.*
kaćipera, *ženska koja se kiti.*
kaćun, *cvijet.*
kaftan.
kamečak *i* kamičak.
kasnjeti.
kasno; *komp.* kasnije.
kćerka, *dem prema* kći.
kći: kćeri.
kečiga.
kečiti, *kesiti.*
kičeljiv, *ohol.*
kičma.
kiljer: kiljéra, *kućerak.*
kinđuriti se, *kititi se*

ć se piše prema c i k, a ć prema t.

kinjiti; *griješkom* *kiniti.
kipjeti.
kleći, *kleknuti.*
klen (*drvo*), *koje se govori i* klijen *i* kljèn, *ali u nas nije obično.*
kličav, *prosjed.*
klići, *kliknuti.*
klijen(it), *sakat.*
klijet.
kliješta (*nom. mn.*) *ili* kliješte.
klještice, *dem. prema* kliješta.
klokoč(ika), *biljka.*
klupko; *gen. mn.* klubaka.
ključ.
knjeziti se, *gotoviti se na plač.*
kobača.
kobačiti, *kao grabiti.*
kočanj.
kočet, *kostrijet.*
kočija.
kočiti se.
kočoperan, *okretan.*
koji (koja, koje); *ne valja ni* *koj *ni* *koi.
kolač.
kolečke, *točkovi na plugu.*
kolijer, *jaka.*
kòlijevka; *mn.* kòlijevke, kòljevâkâ, kòlijevkama.
kolje; *nije mi* kolje, *nemam kad.*
kòljênce (*dem. prema* koljeno); *gen. mn.* kòljenâcâ.
koljeno; *gen. mn.* kȍljênâ.
koljevčar, *psovka čovjeku.*
Koločep, *otok.*
komarča, *riba.*
kolosijek.
komèšati se.
komračiti, *kuburiti.*
konđa, *ubradak ženski.*
kopča.
kopnjeti.
koprena (*zap.* koprina).
korać, *čekić što se konji kuju.*
korbač.
Korčula, *otok.*
korenika.
korenit (*i* korjenit).
korijen.
korijènak; *gen. mn.* kòrijenâkâ.
korijenje.
korjènčić, *dem. prema* korijen.
Korjenići, *pleme.*
kornjača.
kosijer.
kosjerić, *dem. prema* kosijer.
kostriješiti se.
kostrijet.
koščica, *koje se govori i* koštica 35.
košćela, *nekako drvo.*
koštica, *koje se govori i* koščica.

kotač.
kotlača, *kotao.*
kovčeg.
kovrčast.
kovrdžak, *nekaka kapa.*
kračati, *biti kratku*; *drugo je* kraćati.
kraćati, *biti kraći; drugo je* kračati.
krajnji *i* krajni; *u nas je običnije* krajnji, *a nasuprot* krajnost.
kralješ.
krčag.
krčati, *zujati, bučati.*
krčiti.
krčma.
krčumati se, *kao otimati se oda šta.*
krdža, *nekaka divlja patka.*
krdžalija.
kreč.
krečati, *vikati.*
Kremalj: Kremlja, *gornji grad u Moskvi; griješkom se piše n. p.* u *Kremlu... *mjesto* u Kremlju.
kremečak *i* kremičak.
krijepiti.
krijes; *mn.* kresovi.
krijesiti se.
krijesnica.
kriještiti.
krjepak.
krjepost.
kr̀lješi, *ključica (kost).*
krnjiti; *griješkom* *krniti.
kročiti, *koračiti.*
krsmati; *griješkom* *krzmati.
kučak, *pas (i riba).*
kučati; *znam, kuda* kučaš, *t. j. smjeraš, gađaš.*
kučen, *kosijer.*
kučica, *dem. prema* kuka *i* kučka; *drugo je* kućica.
kučine.
kučka, *kuja.*
kuća.
kućica, *dem. prema* kuća; *drugo je* kučica.
kudjelja; *gen. mn.* kȕdjêljâ.
k ùdjeljka.
kukurijekati.
kuljen (*kao velika kobasica*); *gen. mn.* kȕljênâ.
kvočka.
kvrčati.

L.

lačan, *gladan* (*najviše se govori psetetu*).
laćuh, *odsječena loza sa nekoliko grozda na njoj.*
lagačak, *dem. prema* lak.
lak, lako *(dijal.* *lahak, *lahko) *i sve izvedene.*
*lahki, *lahko . . . *mjesto* laki, lako, . . . *nije dobro.*
láhnuti, *odlahnuti, biti lakše*; *dijal.* *lánuti.
lakić, *čovjek lak, brz.*

*lánuti *mjesto* lahnuti; *drugo je* lànuti *kao zalajati.*
leća.
leći, *legnuti.*
leđen, *umivaonica.*
*lemati *je po ist.*, *a* lijemati *po južn. govoru.*
lémeš.
lèpak, *koje se u nas piše ponajviše* *lijepak.
leš(ina); *griješkom* *lješ(ina).
letjeti.
ležećiv.
ležećke,
licemjerac: licèmjêrca; licèmjêrčev.
licemjeriti.
ličina.
ličiti (se).
ličnjak, *ubrus.*
liječak, *dem. prema* lijek.
liječiti.
liječnik.
lijegati.
lijeha, *greda, n. p. u bašči.*
lijek; *mn.* lijekovi.
lijemati (*ist.* *lemati).
lijen; *komp.* ljeniji.
lijenčina.
lijeniti se.
lȉjenka (*nekaka motka*); *mn.* lȉjenke, ljȅnâkâ, lȉjenkama.
lijenost.
lijenština, *ljenčina.*
lijep; *komp.* ljepši.
lijep, *kao žbuka.*
*lijepak, *vidi* lèpak.
lijepiti.
lijepost.
lijer; *mn.* ljȅrovi.
lijes; *mn.* ljȅsovi.
lijèska; *mn.* lȉjeske, ljesákâ, lijèskama.
liješće, *grm ljeskov.*
lijet.
lijetati.
lijev, *lijevak.*
lijevak; *mn.* lijevci (lijevaka) *i* ljevkovi; *drugo je* ljevak.
lijevati *i* ljevati; *u nas je običnije* lijevati.
lȉjevča (*upora*); *mn.* lȉjevče, lȉjevâčâ, lȉjevčama.
lijevi.
Lijevno; *vidi* Hlijevno.
lje, *riječca za pojačenje.*
ljekar.
ljekarija.
ljekarina.
ljekarnica.
ljekovit.
ljenica, *lijeno žensko čeljade.*
ljeniv, *lijen.*
Ljepava, *ime žensko.*
ljepo-; *tako se pišu sve sastavljene riječi, kojima je prva pola prema* lijep, lijepo; *n. p.* Ljeposava, ljepošeta . . .

ljeporječica, *koja umije lijepo govoriti.*
ljeporječiv.
ljepòta; ljȅpota, *ime volu.*
ljepšati..
ljesa; *gen. mn.* ljêsâ.
ljeskov.
ljestve.
*lješ(ina) *griješkom mjesto* leš(ina).
lješnik.
lještak, *liješće.*
lještarka, *ptica.*
ljetni.
ljeto (*gen. mn.* ljêtâ) *i sve izvedene.*
ljèvâk, *ljevoruk.*
ljèvaka, *ljevoruka* (*žena*) *i lijeva ruka.*
ljevanski; *vidi* hljevanski.
ljevati *i* lijevati; *u nas je potonje običnije.*
ljevčić, *dem. prema* lijevak.
ljeven (*prema* liti); *n. p.* ljeveno *željezo.*
ljevica.
ljevo-; *tako se pišu sve sastavljene riječi, kojima je prva pola prema* lijevi; *n. p.* ljevoruk . . .
ljućavina, *štucanje.*
loćika
loćkav, *uveo.*
lomača.
londža.
luč.
lučiti.
ludžba, *kemija.*

M.

mač.
mačak.
mačuga, *tojaga.*
Mačva.
maća, *prlja.*
maćeha.
maći, *maknuti.*
Madžar.
mahnuti se, *okaniti se; dijal.* *manuti se.
malovječan.
malovjek.
manjičav, *kao pokvaren.*
manjkati.
*manuti se; *bolje* mahnuti se.
marač (Martius), *ožujak.*
mečati, *blejati.*
mečet *i* mečit, *džamija.*
mečiti, *gnječiti.*
mečka, *medvjedica.*
meća, *hrana (nekaka za blago).*
mećava
medvjed; *gen. mn.* mȅdvjêdâ.
*mehak, *mehko . . . *mjesto* mek, meko . . . *ne valja*
mek; meko (*dijal.* *mehak, *mehko) *i sve izvedene.*

merdžan, *koralj*.
mezimac *i* mjezimac; *u nas je običnije* mezimac.
Mića(n) *ili* Mićo, *ime muško*.
mijeh; *mn.* mjehovi.
mijena.
mijeniti se.
mijenjati.
mijesiti.
miješati.
miješnja.
miljeti; *vidi* hmiljeti.
minđuše, *naušnice*.
mjȅd, *bakar*, *bronza; drugo je* mêd, *pa treba dobro razlikovati n. p. između* medenjaci (*kolači medeni*) *i* mjedenjaci (*prsteni od mjedi*).
mjehur.
mjenica.
mjenjač.
mjenjačnica.
mjera (*gen. mn.* mjêrâ); *hip.* mjéra.
mjerač.
mjerila.
mjeriti.
mjesec.
mjesnik, *čovjek iz mjesta.*
mjestašce, *dem. prema* mjesto.
mjestav, *kao nejednak.*
mjestimice;
mjestičav, *kao kvaran*, *pokvaren.*
mjesto; *gen. mn.* mjêstâ.
mješaj, *miješnja*.
mješaonica.
mješavina.
mješće, *mješić*.
mješćić.
mješić, *dem. prema* mijeh.
mješnica, *nekake gajde.*
mješovit.
mještanin, *čovjek iz mjesta*
mjezimac *i* mezimac; *u nas je običnije* mezimac.
mlačenje *prema* mlačiti (*činiti, da bude što mlako*), *a* mlaćenje *prema* mlatiti.
mladenci (*u nekim krajevima govore i* mlädijenci: mlädjenâcâ).
mlak; *komp.* mlači.
Mleci: Mletaka; *griješkom* *Mljeci . . .
Mlečanin; *griješkom* *Mlječanin; *drugo je* Mljećanin.
Mlečić; *griješkom* *Mlječić.
mlećak, *kao slab.*
mliječ.
mliječac
mliječan.
mliječer, *nekaka biljka.*
mliječnica, *komora za mlijeko*
mlijeko
mlječar, *mliječnica.*
mlječika, *mliječer.*

mlječina.
Mljećanin, *čovjek s Mljeta*; *drugo je* Mlečanin.
Mljet, *otok*.
mljeti: *meljem*.
mljeven (*prema* mljeti); *n. p.* mljeveno *žito*.
mnijenje.
mnogorječiv.
moča, *močen hljeb*.
močalina,
močiti.
močvara.
moć; *instr. jed.* moću, *griješkom* *moćju 132.
moći: *mogu*.
moći, *mošti*, *relikvije*.
moguć(an).
mogućstvo.
mojemuča, *majmun*.
mokraća.
morač, *nekaka biljka*.
Morača, *voda*.
mozak: mozga. . . 96.
moždani; *dijal.* *možđani.
mravič, *nekaka biljka; drugo je* mravić.
mravić, *dem. prema* mrav.
mrča, *mirta*.
mrčati.
mrći, *mrknuti*.
mrđela, *grmjelica*.
mreža (*zap.* mriža).
mrijest, *ikra*.
mrijeti: mrem; mr'o, mrla.
Mriježnica, *voda*.
mrk; *komp.* mrči.
mrndžati.
mrzak; *komp.* mrži.
múčênje *prema* mučiti, *a* múćênje *prema* mutiti.
mućak.
mućkati.
muftija.

N.

nabrčati, *naletjeti*.
nabrčko, *naletica*.
nabuhnuti.
načečiti se, *protisnuti se*.
načeti: načnem.
načkati, *natiskati*.
naći: *nađem*.
naćve.
nádjev; *gen. mn.* nádjêvâ.
nadjevač.
nadnijeti; nadnijeh . .; nadnijev(ši); nadnio, nadnijela . .; nadnijet.
nadoljeti, *odoljeti*.
nadstrešnica.
nadstrijeliti.
nadstrjeljivati.
nadžak.
nadžnjevati,
nagovijestiti.
nagovješćivati.
nagràisati *je bolje nego* *nagrajsati.
nagrijebati, *ogrtati, n. p. kukuruze*.

naheriti.
nahvalice, *navlastito, navlaš; dijal.* *navalice.
naizmjèncê.
naijedati, *u nas običnije* najedati; *vidi pod* ijed.
naijediti (se); *u nas običnije* najediti (se); *vidi pod* ijed.
naimati; *griješkom* *najimati.
naime; *griješkom* *najme.
naj- *u superlativu* 117.
najedati, *u nas običnije mj.* naijedati; *vidi pod* jed.
najediti (se), *u nas običnije mjesto* naijediti (se); *vidi pod* jed.
*najimati *griješkom mjesto* naimati.
*najme *griješkom mjesto* naime.
nakaniti (se), *odlučiti, a* nakanjiti se, *namrštiti se.*
naljeći: naljegnem, *naljesti*; *drugo je* naléći *i* nàleći: *naléžêm, nàležêm i nalegnem.*
naljep, *nekaki otrov.*
naljesti: naljezem.
náljev; *gen. mn.* náljêvâ.
nàljevak: nàlijevkâ, *mn.* nàlijevci, nàljevâkâ, nàlijevcima.
nalježba.
namečiti se, *navaditi se.*
namijènica, *što se namijeni da se kolje;* namjenica *bilo bi dem. prema* namjena.
namijeniti.
*namijerati *griješkom mjesto* namjerati.
*namiještati *griješkom mj.* namještati.
namira *prema* namiriti; *drugo je* namjera.
namjena; *gen. množ.* námjênâ.
namjenjivati.
namjera (*gen mn.* námjêra) *prema* namjera(va)ti; *drugo je* namira.
namjérati; *griješkom* *namijerati.
namjeravati.
namjeriti.
namjesnik.
namjestiti.
namještaj.
nàmještati; *griješkom* *namiještati.
nàmlječak: nàmlječka, *vo od dvije godine.*
nanijeti; nanijeh..; nanijev(ši); nanio, nanijela..; nanijet.
nápjev; *gen. mn.* nápjêvâ.

nàpijevka (*zdravica*); *mn.* nàpijevke, nàpjevâkâ, nàpijevkama.
napŕčiti se, *rasrditi se, a prema tomu i* naprčit; *drugo je* napŕćiti se.
napŕćiti *usne*; naprćiti se, *biti naprćenih usana; drugo je* naprčiti se.
naprečac.
napredak.
napredan.
napredovati.
naprijed(a).
napúćiti se *i* nàpućiti se, *rasrditi se.*
naranča.
narječje; *gen. mn.* nárjêčjâ.
naročito *ili* naročno.
naruč, *dati u* naruč, *posuditi.*
nasijècati *je impf., a* nàsjecati *pf.*
nàsjecati *je pf., a* nasijècati *im pf.*
naslijediti.
naslijeđe, *baština.*
nàsljedak: nàsljetka, *baština.*
nasljedan.
nasljednik.
nasljedstvo.
nasljeđivati.
nasmjehivati se.
nasmjehnuti se.
naspijevati *impf. prema pf.* naspjeti.
naspjeti.
nastrijeti: nastrem . .; nastr'o, nastrlo . .
naticati *prema* nataknuti, *a nasuprot* natjecati (se) *prema* nateći (se).
natjecati (se) *prema* nateći (se), *a nasuprot* naticati *prema* nataknuti.
natpijevati *impf. prema pf.* natpjevati.
natpjevati *pf. prema impf.* natpijevati.
*navalice *dijal. mjesto* nahvalice.
navijek.
navijestiti.
navjesiti.
navješćivati.
navještaj.
navođenje; *znak navođenja* 286.—293; 304.
navreti: navrim . . ; navrio, navrla . . ; *drugo je* navrijeti.
navrijeti: navrem . . ; navr'o, navrla . . ; *drugo je* navreti.
nazreti (nazrem; nazrio), *nejasno vidjeti.*
nazrijevati *impf. prema pf.* nazreti.

naždrijeti se; naždr'o se.
ne. *Kako se pišu riječi, kojima je prva pola* ne, *vidi pod* 177—187.
nečiji; *dijal.* *nječiji 178.
nećak.
nećati (se), *kao odbijati.*
nećo, *koji ne će.*
nedjelja (*gen. mn.* nědjêljâ); *dijal.* *nedelja.
nedjéljak, *dem. prema* nedjelja; *n. p.* nedjeljak *dana.*
Nèdjêljka, Nédjêljko, *imena.*
negda, negdašnji, negdje; *dijal.* *njegda . . .
negve, *puto*; njegve *ne će biti dobro.*
nehtješa, *koji ne će.*
neimalac, neimalica, neimanje, neimaština, ne imati *običnije je nego* nemalac . . ; *vidi* 187.
neimar, *gradilac.*
neizlječiv.
neizmjeran; neizmjerno.
nekad, nekadašnji, nekakav, nekakov, nekamo, neki, neko, nekoliko, nekud; *dijal.* *njekad . . . 178.
nekoć; *dijal.* *njekoć.
nepromjènit, *koji se ne mijenja.*
nerazdjelan.
nerazrješiv.
nesavjesnost.
nesavjestan; nesavjesno.
nesmjelica, *koji ne smije.*
nesvijesnost.
nesvijest.
nesvijestan; nesvijesno.
nesvjestica.
nešto; *dijal.* *nješto 178.
neumijèće.
neùmještina, neumijeće.
nevjerac: nèvjêrca.
nèvjesta; *gen. množ.* nëvjêstâ.
ni. *Kako se pišu riječi, kojima je prva pola* ni, *vidi pod* 188—191.
ničice, ničke.
nići, *niknuti.*
nihati, *običnije* njihati.
niječan; niječno.
nijek.
nijekalac.
nijekati.
nijem.
Nijèmac; nijemac (*nijemo muško*); *gen. mn.* Nïjemâcâ.
Nijemče.
nijemčiti, *činiti da bude tko Nijemac.*
nijemjeti.
nijemština.
nijesam 186.
nizak; *komp.* niži.
nj' *ne valja pisati* 238 *b.*
*nječiji *je dijal. mjesto* nečiji 178.

njedra.
njega; njegovati.
*njegda, *njegdašnji, *njegdje *dijal. mjesto* negdá... *nije obično* 178.
*njekad, *njekadašnji, *njekakav, *njekamo, *njeki, *njeko, *njekoliko, *njekud *dijal. mjesto* nekad... *nije obično* 178.
*njekoć *dijal. mjesto* nekoć.
njemački.
Njemàdija *ili* Njemčàdija.
njemčati, *govoriti njemački.*
Njemčina, *augm. prema* Nijemac.
Njemica; njemica, *nijemo žensko.*
njen, *njezin.*
njezin.
nježan.
njihati *je običnije nego* nihati.
noć; *instr. jedn.* noću, *grij ješkom* *noćju 132.

O.

oba, obje; *dativ i lokativ* objema.
obadva, obadvije; *dat. i lok.* obadvjema.
obavijest.
obavijestiti.
obavjesnik.
obavješćivati.
obećati.
običaj.
obijediti, *potvoriti.*
obijest.
obijestan.
obje; *dat. i lok.* objema.
objed; *gen. mn.* ȍbjêdâ.
òbjeda (*gen. mn.* ȍbjêdâ), *bijeda, potvora.*
objeđivati, *potvorati.*
objèkoliti, *saletjeti.*
objelodaniti.
objeručke.
objesiti.
objetelica, *kuka, kljuna.*
oblijepiti.
obljepljivati.
obljetnica.
obnijeti; obnijeh..; obnijev(ši); obnio, obnijela; obnijet.
obruč.
obuća.
obući: obučem.
obudovjeti.
obùmjera (*gen. mn.* obùmjêrâ), *omjera.*
obuvaći, *n. p. remen.*
ocijeniti.
ocijepiti.
ocjedine.
ocjedit, *n. p. put*
ocjeđivati.
ocjena; *gen. mn.* ȍcjênâ.
ocjenjivati.

ocjepljivati.
očajati.
očehnuti; *dijal.* *očenuti.
odaprijeti: odaprem . . ; odapr'o, odaprla . . .
odastrijeti: odastrem . . ; odastr'o, odastrla . . .
odbjeći, odbjegnuti.
odijeliti.
odijelo, *odjeća.*
odijevati.
odio: òdjela; *gen. množ.* ȍdjêlâ.
odjeća; *gen. mn.* ȍdjêćâ.
odjelit.
odjeljenje.
odjeljivati.
odjenuti.
odjeti: odjenem.
odláhnuti; *dijal.* *odlánuti.
odlijepiti.
odljepljivati.
odmah; *dijal* *odma.
odmijeniti.
odmjena; *gen. mn.* ȍdmjênâ.
odmjenjivati.
odmjérati.
odmjeriti.
odnijeti; odnijeh . .; odnijev(ši); odnio, odnijela . .; odnijet.
odolijevati.
odòljen (*gen. mn.* odòljênâ), *nekaka trava.*
odoljeti.
odriješiti.
odrješenje.
odrješito.
odrješivati.
odsijecati.
odsječak: odsječka.
òdsjedati; *griješkom* *odsijedati.
òdsjek; *gen. mn.* ȍdsjêkâ.
oduprijeti: oduprem . . ; odupr'o, oduprla . . .
odvjetnik.
ogoliti, *učiniti da bude što golo; drugo je* ogoljeti.
ogoljeti, *biti golu; drugo je* ogoliti.
odsjev.
ogorjelina.
ogorjelište.
ogràisati *je bolje nego* *ograjsati.
ogrijebati *impf. prema pf.* ogrepsti.
ogrijevati.
ogrjev.
ojédati se.
okačiti, *zahvatiti.*
oklijevati.
okorio, okorjela . . .
okoreti se: okorio se *hljeb, kad dugo stoji.*
okrepa.
ȍkrijek, *nekaka biljka.*
okrijepiti se.
okuč, *okuka.*
olakotiti; *dijal.* *olahkotiti.
omijeniti.

omijerka, *omjera.*
omiljeti.
òmjera (*gen. mn.* ȍmjêrâ), *konac ili drvo, čime se što mjeri.*
omlednjeti, *omršaviti.*
ômče, *zamka.*
ondje; *dijal.* *onđe.
onesvijestiti (se).
onesvjesnuti (se).
opajéditi se, *pozlijediti se.*
općeni.
opći.
opijelo.
opotrebiti, *osiromašiti.*
òprčiti se, *osjeći se*; *drugo je* oprćiti.
opŕćiti *usne*; *drugo je* òprčiti (se).
opredijeliti.
opredjeljenje.
opredjeljivati.
opreka.
opsijecati.
òpsjek; *gen. mn.* ȍpsjêkâ.
opsjeniti.
optjecati.
optjerivati.
opučiti, *otkopčati*, *slomiti.*
opustiti, *učiniti da bude što pusto*, *opustošiti; drugo je* opustjeti.
opustjeti, *biti pustu*; *drugo je* opustiti.
oračica, *ženska koja ore* (*prema* orač); *drugo je* oraćica.
oraći, *n. p.* oraća *zemlja.*
oraćica, *zamjena pridjevu* oraći, *n. p.* oraćica *zemlja kao* oraća *zemlja*; *drugo je* oračica.
oričak (*u pluga*), *otik.*
oružnjèti, *biti ružnu.*
osamnaest; *dijal.* *osam najst.
osigurati; *nije dobro* *osjegurati.
osijecati.
osijedjelica, *koja je osijedjela.*
osijedjeti, *biti sijedu.*
Osijek, *grad*; *drugo je* osjek.
òsijevci: òsjevâkâ, òsijevcima.
osirotjeti.
osječak: osječka.
Osječanin.
Osječenje, *Usjekovanje (blagdan).*
osječina.
osječki *prema* Osijek.
Osječkinja.
òsjedati; *griješkom* *osijedati.
*osjegurati *mjesto* osigurati *ne valja.*
osjek, *n. p. u vodi, kao mala strmina; drugo je* Osijek.

osjeka.
osjekom, *n. p. plaćati, đuture.*
osjenač: ȍsijenča, *pelen.*
osjet; *gen. mn.* ȍsjêtâ
osjetljiv.
osjevine, *mekinje.*
oskupjeti, *poskupjeti.*
oslijepiti, *učiniti da bude tko slijep*: *drugo je* oslijepjeti.
oslijepjeti, *biti slijepu; drugo je* oslijepiti.
osljepljivati.
osmijeh.
osmijevati se.
osmjehivati se.
osmjehnuti se.
ostariti, *učiniti da bude što staro; drugo je* ostarjeti.
ostarjelost.
ostarjeti, *biti staru*; *drugo je* ostariti.
Ostojić *prema* Ostòja; *pogrješno* *Ostoić.
osvijestiti (se).
osvijetliti.
osvjesnuti se.
osvjetlati.
osvjetljavati *i* osvjetljivati.
oteščati, *otežati.*
otijesniti.
otjecati *prema* oteći; *što se piše* *oticati, *nije po južnom govoru.*

otješnjati, *biti tijesnu.*
otoič, otoičke, otolič, *čas prije.*
otpijȅvati *je impf.*, *a* ȍtpjevati *pf.*
otrebine, *što ostane, kad se što otrijebi.*
otrebljavati.
otrijebiti.
otrijèskati se, *opiti se.*
otrijezniti se.
ovdje; *dijal.* *ovđe.
*ovejan . . . *je ist.*, *zap.* ovijan . . 10.
ozlijediti.
ozljeda; *ist.* *ozleda.
ozljeđivati
ozlojéditi.
oždrijelje.

P.

pabirčiti.
pačati se.
pȁče: pâčâ, *hladetina.*
pače, *dapače.*
pačiti.
pakoleč, *proljetno želje.*
palača, *bolje* polača.
paljetak: paljetka, *pabirak.*
paljetkovati, *pabirčiti.*
pamtivijek.
panađur, *sajam*, *vašar.*
pancijer.
panča, *kandža.*
paprčak, *priječnjak.*

papričak, *šešarovina.*
papuča.
parče, *komad.*
pasaći, *n. p.* pasaća *zemlja, gdje se pase, ili* pasaći *remen, kojim se paše.*
patlidžan.
pčela; *dijal.* *čela.
peča.
pečak, *pecivo.*
pečal.
pečat.
pěčiti, *pecnuti; drugo je* péćiti (se), *maziti se.*
pečki *prema* Pek (*varoš*), *za koje se govori i* Peć, *a prema potonjemu ima* pećki *i* pećski.
pećurka.
peć; *instr. jedn.* peću, *griješkom* *pećju 132.
Peć (*varoš*), *za koje se govori i* Pek.
pećati, *kao peći.*
peći: pečem.
pećina.
pećka, *peć.*
pećki *ili* pećski *prema* Peć (*varoš*), *za koje se govori i* Pek, *a prema potonjemu ima* pečki.
Pelješac: Pelješca, *poluostrvo.*
pendžer.
pesnica, pest; *griješkom* *pjesnica, *pjest.
petnaest; *dijal.* *petnajst.
pijehati, *izdisati.*
pijehnja, *hropnja.*
pijehnuti, *izdahnuti.*
pijerka, *nekaka riba.*
pijesak.
pijetao.
pijev.
pijevac.
pijevnica.
piliti *n. p. pilom; drugo je* piljiti, *kao gledati.*
pirinač.
pisaći, *n. p.* pisaći *papir.*
pitanje; znak pitanja 245 do 248; 298.
pjega; *gen. mn.* pjêgâ.
pjena; *gen. mn.* pjênâ.
pjenez, *novac.*
pjenice.
pjeniti.
pjenjača.
pjenušiti se.
pjeskovit.
pjeskulja, *zemlja.*
pjesma.
pjesnik.
*pjesnica, *pjest *griješkom mjesto* pesnica, pest.
pješac: pješca . . . *ili* pješak.
pješadija.
pješčara.
pješice, pješke.
pjetlić.
pjevač.

pjevak: pjevka . . , *crv u siru.*
pjevati.
pjevica *ptica.*
pjevnuti, *dem. prema* pjevati.
pjevušiti, *dem. prema* pjevati.
pjevčić, *dem. prema* pijevac.
plačka, *kao plakanje, u poslovici:* Igračka plačka; *drugo je* pljačka.
plamtjeti.
plavetnjeti, *biti plavetnu.*
plavjeti, *biti plavu.*
pleć: pleći, *kao strana n. p. kakve planine.*
pleće.
plećka.
pletići; *n. p.* pletića *igla.*
pletivača, *kesa u kojoj se drži pletivo.*
plićina.
plijen.
plijeniti.
plijesan.
plijeviti.
plijevoš.
plitak: *komp.* plići.
pljačka, *plijen*; *drugo je* plačka.
pljenidba.
pljenitelj.
pljenuti, *pljesnuti.*
pljêsak: pljêska.
pljeskati.
pljesniv.
pljesnuti.
pljeti; plijevem . .; plijeven.
pljetva
pljeva; *gen. mn.* pljêvâ.
Pljȅvlje, *varoš.*
ploča.
pluća (*nom. jedn.*)
pobijediti.
pobjeći, pobjegnuti.
pobjeda; *gen. mn.* pȍbjêdâ.
pobjedljiv.
pobjednik.
pobjeđivati.
pobjeg (*gen mn.* pȍbjêgâ), *bjegunac.*
pobjegljiv.
pobolijevati.
poboljeti se.
poboljšati; *dijal.* *pobolšati.
pobrežje.
pocjepkati, *dem. prema* pocijepati.
početna slova velika 136 do 170.
početi: počnem.
počinuti, počivati.
pòdbio: pòdbjela; *gen. mn.* pȍdbjêlâ.
podbjel *mjesto* podbio.
podgrijevati
podgrijevci pòdgrjevâkâ, podgrijevcima.

podijeliti.
podijetiti se, *biti dijete.*
pȍdjela; *gen. mn.* pȍdjêlâ.
podjeljivati.
podmijesiti.
podmjehuriti se.
podmjeravati.
podmješivati.
podnijeti; podnijeh..; podnijev(ši); podnio, podnijela..; podnijet.
podrijetlo.
podsijecati.
pòdsjedati; *nije dobro** podsijedati.
podsmijeh.
podsmijevati se.
podsmjehnuti se.
podsmjevač.
podstrešje.
poduprijeti: poduprem..; podupro, poduprla.
poduvrijeti: poduvrem..; poduvr'o, poduvrla.
pogača.
pogonič, *hajkač.*
pogorjelac: pogorioca.
pogriješiti.
pogrijevati.
pògrijevci: pògrjevâkâ, pogrijevcima.
pogrješivati.
pogrješka.
pogrubjeti.
*pohrđati *dijal. mjesto* po'rđati.
*pohrvati (se) *dijal. mjesto* po'rvati se.
poimati; *ne prilikuje* *pojimati.
poímiti, *kao spremiti se, zgotoviti se; drugo je* pojmiti *prema* pojam.
poizrazbolijevati se.
pojedljiv.
pòjmiti (*prema* pojam), *kao umom shvatiti; drugo je* poímiti.
poklič.
pokoljenik
pokoljénje.
pokrepa.
pokrepljivati
pokrijepiti.
pokućstvo.
polača *je bolje nego* palača.
*polag, *pokraj; drugo je* polak.
polagačice, *polako*
*polahko *dijal. mjesto* polako.
polak, *pola; drugo je* *polag.
polako; *dijal.* *polahko.
polić.
pòlijevka (*mn.* pòljevâkâ, pòlijevkama), *juha.*
pòljeno; *gen. množ.* pȍljênâ.
poljevaći, *n. p.* poljevaći *ubrus.*
polučiti.

poludjeti; poludjeh..; poludjev(ši); poludio, poludjela . . .
pomijerati.
*pomiještati *griješkom mjesto* pomještati.
pomjeriti.
pomjestiti.
pòmještati; *griješkom* *pomiještati.
ponèdjeljak: ponedijeljka; *dijal.* *ponedeljak.
ponedjeljnik (*i* ponedionik).
ponijemčiti.
ponijeti; ponijeh..; ponijev(ši); ponio, ponijela; ponijet.
ponjemčivati.
poodsijecati.
popijèvati *impf. prema pf.* pòpjevati.
pòpijevka; *mn.* popijevke, pòpjevâkâ, popijevkama.
pòpjevati *pf. prema impf.* popijèvati,
popletati; *dijal* *poplitati.
poprečan; poprečno.
poprečke, *poprijeko.*
poprečnica.
poprećivati *impf. prema* poprijetiti.
poprijeko.
popustljiv.
porazbolijevati se.
po'rđati; *dijal.* *pohrđati.
porijèvati *impf. prema pf.* porèvati.
porječje; *gen. množ.* pȍrječjâ.
po'rvati (se); *dijal.* *pohrvati (se).
posezati; *dijal.* *posizati.
*posijedati *griješkom mjesto* pòsjedati.
posijek, *pokolj; drugo je* posjek.
posijelo.
pòsjed; *gen. mn.* pȍsjêdâ.
pòsjedati *pf. i impf.; griješkom* *posijedati.
posjednik.
posjedovati.
pòsjek, *zimina; drugo je* pòsijek.
posjeka, *pokolj.*
posjeklica.
poskupjeti.
poslije.
posljedak: posljetka.
posljednji.
pospjeh.
pospješan.
pospješiti.
posrebrniti; *griješkom* *posrebreniti; *vidi pod* srebrn.*
posred (*zap.* posrid).
poticati *prema* potaći, *a* potjecati *prema* poteći.
pȍtjera; *gen. mn.* pȍtjêrâ.
potjer(iv)ati.
potkrepa.

potkrepljivati.
potkrijepiti.
potoč, *potjera*.
potreba (*zap.* potriba).
potrijèmak.
povijedati *impf. prema pf.* povjediti.
povjediti; *po pravilu trebalo bi upravo da glasi* povjedjeti, *ali to je sasvim neobično*; *više se čuje* poviđeti; *u nas je preteglo* povjediti.
povjeravati.
povjeriti.
povjesmo.
povjest.
povreda.
povređivati.
povrijediti.
povrijeslo,
pozaimati (*nije dobro* *pozajimati); *pf.* pozajmiti.
pozlijediti.
pozljeđivati.
pracijep, *procijep.*
praća.
praća(ka)ti se.
praćka.
praskoč, *nekaka trava.*
praznovjerje.
prč.
prčkati.
prćeusnat, *naprćenih usana.*
prćija, *miraz.*
prćiti *usne.*

pre- *ostaje i u južnom govoru* pre-, *ako je u istočnom i zapadnom govoru sa kratkim akcentom ili bez akcenta; tako n. p. ist.* prësvêtlî, prelòmiti, *zap.* prïsvîtlî, prilòmiti, *glasi u južnom govoru* prësvijetlî, prelòmiti, *a nasuprot ako je istočno* pre- *i zapadno* pri- *dugo, bude u južnom govoru redovno* prije-; *tako n. p. ist.* prékoran, *zap.* príkoran, *glasi u južnom govoru* prijèkoran.

Riječi, za koje po spomenutom pravilu ne može biti sumnje, da se govore u južnom govoru pre- (*napose po* 15), *nijesu ušle u rječnik.*

prebjeći, prebjegnuti.
prèbjeg (*gen. mn.* prëbjêgâ). *uskok.*
preblijedjeti.
prebljeđivati.
prèbol.
prebolijevati.
preboljeti.
prèbor.
precijediti.
precijeniti.
precjeđivati.
prëcjena; *gen. množ.* prëcjênâ.

precjenjivati.
prečaga.
prèčac (naprèčac).
*preći *ist.; juž.* prijèći, *koje vidi.*
predgovor.
*predjel (*riječ ruska*), *kraj, okolina, okoliš.*
*prédlog *je ist., juž. je* prijedlog, *ali po ist. i juž.* predložiti . . .
prèdmet.
predmnijevati.
prèdsjednik.
prèdsjedati; *griješkom* *predsijedati.
predžba, *prevlaka.*
pređašnji.
pređe, *prije.*
pregorijevati.
pregorjeti.
prègovor, pregovarati . . .
prègrada.
pregrijebati, *izgrtati žito iz koša.*
prĕgȓšt.
prejédati se.
prĕkîd
preko *je prijedlog; n. p. otišao je* preko *svijeta; drugo je* prijeko.
preko-; *tako je prva pola u svjema sastavljenim riječima; n. p.* Prekokuplje, prekoruđe . . .
prekorječica, *kao poslovica.*
prĕkrêt.
*prélaz *je ist., juž. je* prijèlaz, *ali po ist. i južn.* prelaziti . . .
prelazak, *ali* prijelaz.
prèlazan.
prĕmêt (*da se premećemo, pa tko na koga u* premet *nasrne*); *drugo je* prìjemet.
premjestiti.
prèmještati; *griješkom* *premiještati.
prenijeti; prenijeh . .; prenijev(ši); prenio, prenijela . .; prenijet.
*prénos *je ist., juž. je* prijènos, *ali po ist. i juž.* prenositi . . .
prĕpeka.
*prépis *je ist., juž. je* prijèpis, *ali po ist. i južn.* prepisati . . .
prepijèvati *impf. prema pf.* prèpjevati,
prepjecati *impf. prema pf.* prepeći.
prèpjevati *pf. prema impf.* prepijèvati.
*preplitati *je dijal. mj.* prèpletati.
preporod.
prepriječiti.
preprečivati.
prĕpreka, *zapreka.*
prèrez.

*prêrov *je ist.*, *juž. je* prìjerov, *ali po ist. i juž.* prerovati.
*présad *je ist.*, *juž. je* prijèsad, *ali po ist. i juž.* presaditi . . .
prësada.
presijecati.
prèsjedati; *griješkom* *presijedati.
prësjeka; *gen. mn.* prësjêkâ
prèslačci: preslačaka, *slastice.*
prësȓt, *gdje se prevaljuje preko brda.*
*presto, *prestol, *prestolje, *prestolnica . . . *po ist.*, *po južn.* prijesto . . .
prèstupak, prestupnik . ., *ali* prijestup.
prësuda.
prèšao, prëšla . . . *prema* prijèći.
prèšâv(ši) *prema* prijeći.
prëšljen; *gen. mn.* prëšljêna.
prètêč: *otišao na* preteč, *da ga ubije, t. j. da ga preteče i dočeka.*
preteča.
prètek, *izobilje.*
prëteka, *kao dolina preko puta, kuda voda pretječe.*
prëti, prêm . . .
preticati *prema* pretaći, *a nasuprot* pretjecati *prema* preteći.
pretjecati *prema* preteći, *a nasuprot* preticati *prema* pretaći.
*prétop *je ist.*, *južno je* prijètop, *ali po ist. i juž.* pretopiti . . .
prëtȓg: *bez* pretrga, *jednako, bez prekida.*
*prévara *je ist., juž. je* prijèvara, *ali po ist. i juž.* prevariti. . . .
prevarljiv.
preveć.
*prevejan(ac) *je ist.*, *južn. je* previjan(ac) 10.
*prèvod *je ist.*, *juž. je* prijèvod, *ali po ist. i juž.* prevoditi . . .
*prévoz *je ist.*, *juž. je* prijèvoz, *ali po ist. i južn.* prevoziti . . .
prevrat.
prezreti.
prianjati; *dijal.* *prijanjati.
pribjeći. pribjegnuti.
pribjegar.
pricijepiti.
pricjepljivati.
prića.
pričeti.
pricésak, *kao mala kesica.*
prídjev; *gen. mn.* prídjêvâ.

prìdjevak: prìdijevka; *mn.* prìdijevci, prìdjevâkâ, prídijevcima.
prije.
prije-, *vidi pod* pre-.
priječac, *prijeki put.*
priječati *(n. p. opanke), poprijeko vezati*; priječati se *na koga, gledati poprijeko.*
priječiti.
priječnica.
priječnjak.
prijèći: prȉjeđêm . .; prèšâv(ši); prèšao . . .
prijedlog, *ali* predložiti . . .
prijedor, *ali* predrijeti . . .
prijèglavnica *pored* prȅglava.
prijegled, *ali* pregledati . . .
prijègon, *ali* pregòniti . . .
prijèhod *(lađa, koja prenosi što), ali* prehoditi, prehodnik . . .
prȉjek *i* prȉjekî; *kompar.* prȅči.
prijèklad; prijèkladnîk.
prijèklet (*ali* prèklečić), *pregrada.*
prȉjeko *je prislov, n. p. otišao je* prijeko (*n. p. iz Hrvatske u Bosnu, ili iz Bosne u Hrvatsku*); *drugo je* preko.
prijekop, *ali* prekopati . . .
prijèkor, *ali* prekoriti . . .
prijekoran; *príkoran *je zap.*
prijèlaz, *ali* prelazak, prelaziti . . .
prijèlog (*njiva neugarena*), *ali* prelòžiti.
prijèmet (*vino, koje se otoči ispod leda*); *drugo je* prȅmêt.
prijènos, *ali* prenòsiti . . .
prijèpek (*rakija, prepečenica, prepeka*), *ali* prepeći . . .
prijèpis, *ali* prepisati . . .
Prijepolje, *varoš.*
prijepor.
prijeporno.
prijèranak, *glavica povrća, što se ostavi za sjeme.*
prȉjerov, *ali* prerovati . . .
prìjèsad; prijèsadnica, *ali* presaditi . . .
prijèsan, *sirov; drugo je* (*i po juž.*) prisan.
prijèsjed, *prijesad.*
prijèsjek, *ali* prȅsjeka, presjeći . . .
prijèsnac, *vrsta kolača.*
prijesto (prijestol), prijestolje.
prijestolni.
prijestolnica.
prijestup, *ali* prestupak, prestupiti . . .
prijèštak, *ime biljci.*
prȉjet, *kad od velikoga truda zaboli iza pleći.*

prijetiti.
prijètjer (*prijegon*), *ali* pretjerati . . .
prijetnja.
prijetop, *ali* pretopiti.
prijetran, *kao mastan.*
prijevara, *ali* prevariti, prevarljiv.
prijevaran.
prijevjes, *ali* prevjesiti.
prijevod, *ali* prevoditi.
prijevoj, *ali* previti.
prijevornica.
prijevoz, *ali* prevoziti.
*prikoran *zap.*, *juž.* prijekoran.
prilijepiti.
prìljepak: prìljepka.
priljepčiv.
priljepljiv.
priljepljivati.
primečiti, *prignječiti.*
primijeniti.
primijetiti.
primjećivati.
primjedba.
primjenjivati.
primjer; *gen. mn.* prímjêrâ.
prímjerak: prímjêrka.
prìmjesa; *gen množ.* prȉmjêsâ
prinijeti; prinijeh . .; prinijev(ši); prinio, prinijela; prinijet.
prionuti.

pripijèvati *impf. prema pf.* prìpjevati.
prìpijevka; *mn.* prìpijevke, prìpjevâkâ, prìpijevkama.
prípjev; *gen. mn.* prípjêvâ.
pripjevati *pf.*; pripijevati *impf.*
pripovijedati.
pripovijest.
pripòvijetka; *gen. mn.* pripòvijedâkâ.
pripovjedač.
pripovjediti; *vidi pod* povjediti.
priprećivati *prema* pripriјetiti; pripreČivati *bilo bi prema* pripriječiti.
pripriјeti: priprem . .; pripr'o, priprla . . .
prírječje (*gen. množ.* prírjêčjâ), *poslovica.*
prisan (*u sva tri govora*); *n. p.* prisni *prijatelji*; *drugo je* prijesan (*zap.* prisan).
*prisizati *je dijal. mjesto* prisezati.
prìsjedati; *griješkom* *prisijèdati.
prispijevati.
prìspjeti.
prisvijetliti.
prisvjetljivati.
priticati *je prema* pritaći, *a nasuprot* pritjecati *prema* priteći.

pritijesniti.
pritjecati *je prema* priteći, *a* priticati *prema* pritaći.
pritjer(iv)ati.
pritješnjavati.
privreda.
privređivati.
privrijediti.
prizreti; prizrio, prizrela...
prizrijevati.
prljiti; *griješkom* *prliti.
probježivati.
procijediti.
procijeniti.
procijep.
procjeđivati.
prȍcjena; *gen. množ.* prȍcjênâ.
procjenba.
procjenitelj.
procjenjivati.
proću, *prema*.
prȍlijet, *vjetrenjak*.
pròljeće; *gen. mn.* prȍljêća.
pròljev; *gen. mn.* prȍljêvâ.
promećuran, *koji se promeće, okretan*.
promijeniti.
prȍmjena; *gen. mn.* prȍmjênâ.
promjenljiv.
promjenjivati.
pròmjer; *gen. množ.* prȍmjêrâ.
pronijeti: pronijeh..; pronijev(ši); pronio, pronijela..; pronijet.
propijèvati *impf. prema pf.* pròpjevati.
pròpjevati *pf. prema impf.* propijèvati.
propovijed.
propovijèdaonica.
propovijedati.
propovjediti; *vidi pod* povjediti.
propovjednik.
propućkati, *profućkati, rastepsti*.
prorijediti.
prorjeđivati.
prosijecati.
prosiječ.
prȍsijek, *nekaka kuka, kojom se prosijeca; drugo je* pròsjek.
prosječan; prosječno.
pròsjek (*gen. množ.* prȍsjêkâ), *prosječen put; drugo je* prȍsijek.
prȍsjeka (*gen. množ.* prȍsjêkâ), *prodol*.
prosjed, *koji je počeo sijedjeti*.
prostrijeti: prostrem ..; prost'ro, prostrla ...
prosvijetliti.
prosvijetljen; *komp.* prosvjetljeniji ...

pròsvjed; *gen. mnnož.* prȍsvjêdâ.
prosvjeta; *prosveta *je ist.*
prosvjetitelj.
prosvjetljivati.
prošće *prema* proštac.
*proticati *je zap. mjesto juž.* protjecati.
protjecati *prema* proteći; *proticati *je zap.*
protjer(iv)ati,
protoč, *kao proljev.*
*proveja(va)ti *je ist., južn. je* provijava(ti) 10.
provodič.
prozreti.
prozrijevati.
prućati se, *praćati se.*
pȑvenac (*u nekim krajevima govore i* pȑvijenac).
ptić, *ali* ptičica, ptičji . . . *prema* ptica.
pȕč, *jama gdje se drži voda; drugo je* puć.
púčênje *prema* púčiti, *cijepati; drugo je* pućenje.
pučice, *nekake školjke*
pučina.
púčiti, *cijepati; drugo je* pućiti se.
pȗčka, *pučanka; drugo je* pućka.
pȕć! *uzvik; drugo je* puč.
púćak, *puran.*
pući: *puknem* . . .
púćiti se, *kao nadimati se.* (pući se *kao ćúrak*).
pȕćka, *pura; drugo je* pučka.
pućkac! *puć!*
pućkati, *pušeći odbijati dimove.*
puhać, *puh.*
puzećke, puzećki.

R.

Rača, *ime mjestima i vodama.*
računo.
račiti se, *kao imati volju.*
račun.
račve, račvast.
rakčin, *kapica, što se nosi pod fesom.*
rascijepiti.
rascjepkati.
rascjepljivati.
rasijecati.
rasjelica.
raskrečiti, *n. p.* noge.
raspačati.
*rasplitati *dijal. mjesto* raspletati.
raspuča(va)ti; raspučiti, raskopčava(va)ti.
rast *prema* rasti; *rast *dijal. mjesto* hrast, *drvo.*
rastavljanje riječi na slogove 215—231.
rastjecati *je prema* rasteći, *a* rasticati *bi bilo prema* rastaći.

rastjer(iv)ati.
rastrebljivati.
rastrežnjivati.
rastrijebiti.
rastrijezniti.
rasvjeta.
rasvjetni, *n. p. plin.*
raščepiti se, *raskrečiti se.*
ravnovjesje.
razastrijeti: *razastrem*; razastr'o, razastrla . . .
razbjeći se, razbjegnuti se.
razdijeliti.
rázdio: rázdjela; *gen. mn.* rázdjêlâ.
rázdjeljak: rázdijeljka; *mn.* rázdijeljci, rázdjeljâkâ, rázdijeljcima.
razdjeljivati.
razgorijevati se.
razgovijetan; razgovijetno; *komp.* razgovjetniji.
razgrijevati.
razjédati.
razjéditi.
razlijegati se.
razmijeniti.
razmijesiti.
ràzmjena; *gen. množ.* ràzmjênâ.
razmjenjivati.
rázmjer; *gen. množ.* rázmjêrâ.
rázmjerak: rázmjêrka.
razmjeravati.
razmjerica (*u računstvu*); *drugo je* razmirica, *boj.*
razmješivati.
raznijeti; raznijeh . . ; raznijev(ši); raznio, raznijela . . ; raznijet.
razréditi, *odrediti, razvrstati; drugo je* razrijediti.
razređivati *impf. prema pf.* razrediti; *drugo je* razrjeđivati.
razrijediti, *učiniti da bude što rijetko; drugo je* razrediti.
razrjeđivati *imperf. prema pf.* razrijediti; *drugo je* razređivati.
razumijevati *impf. prema pf.* razumjeti.
razúmiti: ràzûmîm . . , *činiti da tko razumije; drugo je* razumjeti.
razùmjeti: razumijem . . , *kao umom shvatiti, razbirati; drugo je* razumiti.
razvijevati, *razvijavati.*
rđa; *dijal.* *hrđa.
rečeć, *riječit.*
reći: rečem.
Reljković; *griješkom* *Relković.
repa (*zap.* ripa).

resiti; *griješkom* *rijesiti.
rezati (*zap.* rizati).
ribič, *koji ribu hvata i ime ptici; drugo je* ribić.
ribić, *mala riba ili mišica; drugo je* ribič.
riječ.
riječan, *rječit.*
riječati se.
riječca, *dem. prema* riječ.
riječki, *što pripada Rijeci.*
rijedak; *komp.* rjeđi.
rijek.
rijeka.
rijeslo, *povraz na kotlu.*
riješiti.
rijeti *mjesto* reći.
rijetkost
Rječanin, *čovjek iz Rijeke.*
rječit.
rječkati se, *dem. prema* riječati se.
rječica, *dem. prema* rijeka.
rječina, *augm. prema* rijeka.
rječit.
rječnik.
rješavati.
rješidba.
rogač.
romijenča, *bakren sud za vodu.*
*rpa *dijal. mjesto* hrpa.
*rskati *dijal. mjesto* hrskati.
*rstati *dijal. mjesto* hrstati.
rt, *šiljak*; *drugo je* hrt.
rubača.
ručati.
rúditi *mlijeko goruždom, t. j. surutku, pošto se prevari, kao presipati, da se ne pokvari*; *drugo je* rudjeti.
rúdjeti (*biti rudu*); ruđah.; rudjeh.; rúdjêv(ši); rudio. rudjela.., *ali* ruđenje.
rŭkovêt; *griješkom* *rukovijet.
rupčaga, *rupetina.*
rvati se; *dijal.* *hrvati se.
rzati; *dijal.* *hrzati.
rž; *dijal.* *hrž.

S.

s' *bilježi se kadšto pogrješno mjesto* s; 238*a.*
sač, *nekakav poklopac.*
sačma.
saćura, *slamna košarica.*
sadžak, *tronog.*
sagorijevati.
sagriješiti.
sagrješivati.
sagrješenje.
sahnuti; *dijal.* *sanuti.
samosvijest.
samosvijestan; samosvijesno.
sandžak.
sapreti: saprem..; sapreo.
sasijècati *impf. prema pf.* sasjecati.

sàsjecati *pf. prema impf.* sasijecati.
sasred (*prijedlog*), *sa sredine.*
sastavljene riječi kako se pišu 171—214.
sastavljene riječi kako se rastavljaju na slogove 220. 225—226. 229. 231.
satjer(iv)ati.
savjest.
sávjet (*gen. mn.* sávjêtâ) *i sve izvedene.*
savremeni, *suvremeni.*
savrijeti se: savrem se ..; savr'o se, savrla se .., *zguriti se.*
sedamnaest; *dijal.* *sedamnajst.
sěka, *osjeka.*
serdar; *griješkom* *srdar.
sičija, *suha bolest.*
sić, *romijenča.*
siguran; *griješkom* * sjeguran.
siječanj.
siječenje.
sijed; *komp.* sjeđi.
*sijedati *griješkom mjesto* sjědati.
sijede (*samo u pozdravu*): *Dobre vi* sijede!
sijedjeti (*bivati sijedu*): sijedim; sijeđah ..; sijedjeh ..; sijèdjêv(ši); sijedio, sijedjela ..; sijeđenje; *drugo je* sjediti: sjedim ...
sijedost.
sijek, *opsjek.*
sijeliti, *ići po sijelima.*
sijelo.
sijence, *dem. prema* sijeno.
sijeno.
sijer, *kao medljika.*
sijerak.
sijeri, *opsjena.*
sijèvak.
sijevati.
sijevnuti.
sinoć(ke).
sindžilat, *potvrda.*
sindžir, *lanac.*
sirće, *ocat.*
sirotinjski *prema* sirotinja; sirotinski *bi bilo prema* sirota.
*sizati *dijal. mjesto* sezati.
sjecalica, *vrsta noža.*
sjecalo, *kresivo.*
sjècati; *od toga treba razlikovati* -sijècati, *koje dolazi samo složeno* (prosijecati *i dr.*), *te su n. p.* nasijècati *i* nàsjecati *dva osobita glagola.*
sjecavac, *n. p. kupus koji se siječe.*
sjeckati, *dem. prema* sjecati.
sjěča; *gen. mn.* sjêčâ.
sječimice.

sječíva, *oruđe, što se njime siječe.*
sječka.
sjećati.
sjȅći: sijèčêm, sijèčêš, sijèče, sijèčemo, sijèčete, sijèku; sijècijah . . ; sjȅkoh, sȉječe, sjȅkosmo . . ; sijèci . . ; sjȅkâv(ši) ; sjȅkao, sjȅkla . . ; sjȅčen.
sjedalo.
sjȅdati ; *griješkom* *sijèdati.
sjedba, *sjetva.*
sjedilac ; *vidi* sjediti.
sjedina, *kao sijedost.*
sjedište.
sjediti ; *po pravilu trebalo bi upravo da glasi* sjedjeti, *ali to je neobično ; više se čuje* siđeti ; *u nas je preteglo* sjediti.
sjednica.
sjednik, *sjedište.*
sjednuti ; *vidi* sjesti.
sjeđa (*gen. mn.* sjêđâ), *kao kolibica nad vodom, odakle se riba hvata.*
*sjeguran *griješkom mjesto* siguran.
sjȅk, *kuća od* sjeka, *t. j. od dugačkih i debelih brvana, koja su na krajevima usječena jedno u dr*
sjekač, *čim se siječe kov.*
sjekavac, *njekaka trava i obad.*
sjekira.
sjeknuti.
sjekotići *ili* sjekutići, *zubi.*
sjeme *i sve izvedene.*
sjen(a) *i sve izvedene.*
sjenara, *gdje sijeno stoji.*
sjenina, *augm. prema* sijeno.
sjenica.
sjênka, *dem. prema* sjen(a).
sjenokos *ili* sjenokoša.
sjenjaj, *nišan na pušci.*
sjenjak, *sjenara.*
sjȅra (*gen. mn.* sjêrâ), *voda, u kojoj se prala vuna.*
sjerčani *prema* sijerak.
sjesti sjedem, sjednem . . ; sjedoh . . ; sjedi, sjedni . . ; sjedav(ši) ; sio, sjela . . ;
sjȅta ; *gen. mn.* sjêtâ.
sjetan ; sjetno.
sjetiti.
sjetkariti, *dem. prema* sjediti.
sjetovati, *biti sjetnu.*
sjetva.
sjevača, *dva drveta, što se metnu uzduž preko naćava, kad se brašno sije.*
sjévâljka, *sjevača.*
sjever *i sve izvedene.*

¹ piše prema c i k, a ć prema t.

sklać, *nekaka riba.*
skolijeriti, *opkoliti.*
skomračiti, *tvrdovati.*
skopčati.
skoroteča.
skupocjen.
skvrčiti, *zgrčiti.*
slahak (*komp.* slakši), *jevtin.*
slijed.
slijedeći; *griješkom* *slje-deći.
slijediti; slijedeći.
slijep.
slijepac.
slijepiti *prema* lijepiti.
slijepjeti, *bivati slijepu; sli-*jepiti *bi značilo činiti da bude tko slijep.*
sljedba.
sljedbenik.
*sljedeći *griješkom mjesto* slijedeći.
sljȅdnîk, *pas.*
sljeme.
sljepački.
sljepar.
sljeparija.
sljepčovođa.
sljepica
sljepić.
sljepljivati *impf. prema pf.* slijepiti.
sljepočice.
sljepota.
sljesti: sljezem.
sljez.

slogovi u riječi 215—231.
slova velika početna 136 *do* 170.
slučaj.
slučiti (se).
smijeh.
*smijeran, *smijerati *i dr. griješkom mjesto* smje-ran, smjerati.
smiješan; *komp.* smješniji.
smiješiti se.
*smiještati *griješkom mjesto* smještati.
smíljevac: smíljêvca, *smi-ljem nakićena djevojačka kapica.*
smjȅr.
smjȅran; *griješkom* *smi-jeran.
smjȅrati; *griješkom* *smi-jerati.
smjȅreno, *smjerno.*
smjȅrno; *griješkom* *smi-jerno.
smjȅrnôst; *griješ.* *smijer-nost.
smjȅsa; *gen. mn.* smjêsâ.
smjestiti.
smješljiv.
smjȅštati; *griješkom* *smi-ještati.
smjeti: smijem (smjednem); smjeh, smjedoh . . ; smio, smjela . . .

smrč, *smreka.*
smrdeć, *smrdljiv.*
smrdjeti; smrđah..; smrdjeh..; smŕdjêv(ši); smrdio, smrdjela..; smrđenje.
smrëka (*zap.* smrìka).
snabdijevati *impf. prema perf.* snabdjeti.
snabdjeti; snabdjeh..; snabdjev(ši); snabdio, snabdjela..; snabdjeven.
snijeg; *mn.* snjëgovi.
snijet.
snijeti; snijeh..; snijev(ši); snio, snijela..; snijet.
snijèžiti.
snježnica, *jama gdje ljeti ima snijega.*
snjegopadan, *n. p. kraj, u kome mnogo sniježi.*
snjetljiv, *pun snijeti.*
snježan.
snježanica, *voda od snijega.*
snježanik, *snijeg, po kome se može ići.*
sočivica, sočivo.
sòčiti, *prokazati.*
spavaći, *n. p.* spavaća *haljina.*
spavaćiv, *koji spava.*
Spič, *ime mjestu i kraju.*
spila ***ili*** **spilja**; *dijal.* *špilja.

spijev.
spješati, *malaksati.*
spješiti, *žuriti.*
spjeva(va)ti.
*splitati *dijal. mjesto* spletati.
Spljet; *dijal.* *Split.
sporiječiti se.
sporječkati se *dem. prema* sporiječiti se.
spr̀čiti, *pokvariti.*
Spreča, *ime vodi.*
sprečica, *zapreka.*
spreći: *spregnem.*
sprijed(a).
sproću, *suprot.*
spuča(va)ti; spučiti.
sr̀č: sr̀ča, *hrast;* sȓč: sȓči, srčika *u drveta.*
srča, *staklo.*
sŕčiti, *srditi.*
sr̀djela (*gen. mn.* sr̀djêlâ), *riba (sardela).*
srdžba, *srdnja;* *srdba *ne valja ni po kojem pravopisu.*
srebrni; *dijal.* *srebreni (*ili* *sreberni); srebreni *bi bio part. pasivni prema* srebriti; *po tome treba i pisati* srebrnik, srebrnjak, posrebrniti . . . *mjesto* *srebrenik (*ili* *srebernik), *srebrenjak (*ili* *srebernjak), *posrebreniti . . .

ƙe prema c i k, a ć prema t.

sreća *(zap.* srića) *i sve izvedene.*
sred *(zap.* srid), *n. p.* sred *gore.*
sredina (*zap.* sridina).
srednji (*zap.* sridnji).
sredo-; *tako se pišu sve sastavljene riječi, n. p.* sredozimni, sredoposni . . .
srȅdovječan, *čovjek srednjih godina*; sredòvječan, *što pripada srednjemu vijeku* (*u povjesti*).
sremački *prema* Srijemac.
Sremica, *Srijemka.*
Sremkinja, *Sremica.*
sresti *(zap.* sristi).
sretati *(zap.* sritati).
srijeda.
srijeđ, *srednja duga u dnu bačve.*
Srijem.
Srijemac.
Srijemka.
srijemski.
srȉjemuž(a), *nekaka biljka.*
srȉješ.
Stalać, *ime gradu.*
stalež ; *griješkom* *staleš.
starješina.
starjéštvo.
starjeti, *biti staru.*
starosjedilac; *ispor. pod* sjediti.
starosjelac: starosioca; *gen. mn.* starosjelaca.
staròvječan, *što pripada staromu vijeku* (*u povjesti*).
starovjek, *starovječan.*
stećak, *otesan kamen koji se meće na grob.*
sticati *prema* staći (staknuti), *a* stjecati *prema* steći.
stidjeti se; stiđah se . . ; stidjeh se . . ; stídjêv(ši); stidio, stidjela se . . ; *ali* stiđenje.
stijeg ; *mn.* stjȅgovi.
stijen.
stijena.
stijenjak, *stijènje (prema* stijen); *drugo je* stjenjak.
stȉjenje *prema* stijena, *a* stijènje *prema* stijen.
stijesniti.
stjecati *prema* steći, *a* sticati *prema* staći (staknuti).
stjenica.
stjenjak, *stȉjenje.*
Stjepan.
stjer(iv)ati.
stoljeće; *gen. mn.* stȍljêćâ.
stoljetni.
strać *i* straćara, *vrlo rđava kuća ili koliba.*
straćiti, *izgubiti.*
streha (*zap.* striha).
strelìmke *n. p. leti, t. j. leti kao strijela.*

stričak, *cvrčak.*
strijeka, *pruga.*
strijèla; *dat. i lok. množ.* strjèlama.
strijelac.
strijeljati.
strijež, *ptica carić.*
striježić, *dem. prema* strijež.
strjelica.
strjeljač.
strog; *komp.* stroži.
stršljen; *gen. mn.* stȑšljênâ.
stručati, *u kadi gaziti grožđe.*
studjeti (studi *vrijeme, studeno je)*, stuđaše . . ; studjeh . . ; stúdjêv(ši); studio, studjela . . .
stuhać, *nekaki vilenjak.*
subjel *i* subjelast, *bjeličast.*
sučediti se, *dogoditi se.*
sudžuk, *nekako jelo.*
suh; *komp.* suši.
*suhržica *dijal. mjesto* su'ržica.
sujevjeran.
sujevjerstvo.
sȕmiti, *smisliti.*
sȕmjesa; *gen. mn.* sȕmjêsâ.
sunđer, *spužva.*
suproć, *suprot.*
su'ržica; *dijal.* *suhržica.
susjed *i* susjeda (*gen. mn.* súsjêdâ *ili* sȕsjêdâ) *i sve izvedene.*
susnježica, *snijeg s kišom.*

sutjeska, *tjesnac i ime mjestu.*
suvjerica.
suvremeni.
svačiji.
svaća, *snahina sestra.*
svagdje; *dijal.* *svagđe.
svеđ(er).
svička, *cijev.*
svijeća.
svijestan; *komp.* svjesniji.
svijet; *mn.* svjȅtovi; *drugo je* svjet.
svijetac, *krijesnica.*
svijetao; svijetlo (*drugo je* svjetlo); *komp.* svjetliji.
svijetliti.
svijetnjak.
svjećica, *dem. prema* svijeća.
svjedodžba.
svjedok *i sve izvedene.*
svjȅt (*gen. mn.* svjêtâ), *savjet*; *drugo je* svijet.
svjetaljka, *krijesnica.*
svjetiljka.
svjetina, *augm. prema* svijet.
svjetlac, *bliješnjak.*
svjetlica, *munja.*
svjetljika, *ime drvu.*
svjetlo *(imenica)*, *svjetlost; drugo je* svijetlo *(pridjev).*
svjetlo-; *tako se pišu sve sastavljene riječi, kojima*

je prva pola prema svijetlo; *n p.* svjetlomrcati.
svjetlost.
svjetlucati.
svjetnik, *savjetnik.*
svjetovati.
svjetovni.
svjetski.
svjež *i izvedene.*
svračak.

Š.

ščepa(ri)ti, *pograbiti.*
ščučunjiti se, *skriti se.*
šćerdati, *izgubiti.*
šćućuriti se, *savrijeti se*
šćuhati se, *raskuhati se.*
šećer.
šesnaest; *dijal.* *šesnajst.
šićar, *dobit.*
šìljeg (*gen. množ.* šìljêgâ), *mladi ovan.*
šìljêž : šìljêži, *janjad.*
šljem, *kaciga.*
štedjeti; šteđah . . ; štedjeh . . ; štédjêv(ši); štedio, štedjela . . ; šteđen(je).
štićenje *prema* štičiti (*šticom otiskivati lađu*), *a* štićenje *prema* štititi.
štìljega (*gen. mn.* štìljêgâ), *drȕga.*
šuć muć.
šȕćûr, *nekaka tikva.*
šutjeti.
švŕ̥ća *i* švŕćo, *slabić.*

T.

tačka, *pritka.*
tačke.
tambura; *griješ.* *tanbura.
tamnjeti, *biti tamnu;* tamniti *bi značilo činiti da bude što tamno.*
tančiti, *tentati.*
tanèće: tanèćeta, *žuti lim.*
teča, *hip. prema* tetak.
teći : tečem.
tedáruć; *živi na* tedaruću, *udobno.*
teferič.
teklič.
telećak.
tetrijeb; *mn.* tetrebovi.
težak; *komp.* teži.
tih; *komp.* tiši.
tijek.
tijelo; *mn.* tijela *i* tjelesa.
Tijelovo, *Brašančevo.*
tijenje, *debljanje.*
tijesak.
tijesan; *komp.* tješnji.
tijesniti, *činiti da bude što tijesno.*
tijesto.
tiještiti, *n. p. grožđe*; *drukčije* tištati.
tisuća.

tjelesa *mn. prema* tijelo.
tjelesni.
tjeme.
tjèna; *gen. mn.* tjênâ.
tjerati.
tjeskoba.
tjeskoća.
tjeskota.
tjesnac.
tjestavan, *od tijesta.*
tjestenina.
tješiti.
tještan, *tjestavan.*
točac, točajlija, *koji toči.*
točak.
točan, točno; *u nas je običnije tako, ako i jest pravilnije* tačan, tačno.
točiti.
točka; *vidi* točan.
točka u pisanju rečenica 244. 297; *dvije točke* 272 *do* 276. 302; *točka u pisanju riječi* 140. 240 *do* 242; *točka sa zarezom* 268—271. 301.
tolič, *čas prije.*
trčati.
trćka, *vrsta ptice.*
trebati; trebovati.
treći.
trepčana *igla.*
treptjeti.
trȅska *(zap.* trȉska); *u nas običnije* trijeska.
treslovina *prema* trijeslo.
trešljen *(gen. mn.* trȅšljênâ), *koljeno, n. p. u trske.*
trȅšnja *(zap.* trišnja).
treznoća.
trićida, *nekakav svijetnjak.*
trijeba (*sàmo u rijeku*): *nije* trijebe, *t. j.* ne treba.
trijebiti.
trijem; *mn.* trijemovi.
trijemak, *dem. prema* trijem.
trijes; *mn.* tresovi.
trijeska; *vidi* trȅska.
trijesla, *nekako drvo.*
trijeslo.
triješće *prema* trijeska.
triještiti.
trijezan; *komp.* trezniji.
trinaest; *dijal.* *trinajst.
trpjeti.
trti; tr'o, trla . . .
trućati, *bacati;* trućiti, *baciti.*
trùhlež; truhli (*ali* truo), truhla . . ; truhladak; truhlika; truhljenje; truhlost; truhnuti; *ali* trulja, truljar
tuč, *bronza.*
tučiti se, *sudariti se.*
tučvati se, *potucati se.*
tući: tučem.
tunijeskati; *nešto mi se* tunijeska, *čini mi se.*
Turčin.
tvrdostjeni.

---

nije prema c i k, a ć prema t.

Izvedenih riječi, koje se pišu kao i osnnove, nema u rječniku.

U.

ubavijest *i dr.*, *vidi* obavijest.
ubjeći, ubjegnuti.
ubjel, *alabastar.*
ucijediti.
ucijeniti.
ucjeđivati.
ucjena; *gen. mn.* ùcjênâ.
ucjenjivati.
uckati; *dijal.* *huckati.
uditi, *škoditi; u tom se značenju govori dijal.* i *huditi.
udjelak: udioka, *podjela*
udovoljiti; *griješkom* *udovoliti.
ufanje, ufati se; *nije dobro pisati* *uhvanje, *uhvati se.
ugič, *ovan.*
ugljen; *gen. mn.* ùgljênâ.
ùgljêvlje.
ugljičak, *dem. prema* ugljen.
ugrijevati.
ùholjêz, *uholaža.*
*uhvanje, *uhvati *ne prilikuje pisati mjesto* ufanje, ufati.
ukorijeniti se.
ukrijepiti.
ukrjepljivati.
ulèći se, *uleknuti se;* uléći se: *uléžêm se; drugo je* uljeći.
uljeći: uljegnem, *ući; drugo je* uleći (se).
ùljepak: ùljepka, *ulijepljena kapa.*
uljepša(va)ti.
uljesti: uljezem.
uljetnica, *što se plaća na ljeto.*
ùljez (*gen. množ.* **ȕljêzâ**), *pripuz.*
Ulćin, *grad (Dulzigno).*
ulockati se, *uprljati se.*
umijeće.
ùmiješan, *vješt.*
*umiještati *mjesto* umještati *ne valja.*
ùmiti: umim, *misliti; drugo je* umjeti.
umjera.
umjeravati.
umjestan; umjesno.
umjestiti.
ùmještati; *griješkom* *umiještati.
umještina, *umijeće.*
umjetan; umjetnik; umjetnost.
ùmjeti: umijem; *drugo je* ȕmiti: ȕmîm.
unátoč.
unátrč, *dosta.*
unča, *mjera* (*lat.* uncia).
unijeti; unijeh . . ; unijev(ši); unio, unijela . . ; unijet.
upećati, *ispeći.*

upljéhati, *ubiti.*
*uplitati . . . *dijal. mjesto* upletati . . .
upjčak, *zrnce u platnu.*
upotreba.
upotrebiti.
upotrebljavati.
uprijeti; upr'o, uprla . . .
*usijèdati *griješkom mjesto* ùsjedati.
ùsjecati.
ùsjedati; *griješkom* *usijèdati.
usjedba, *usjev.*
ùsjeka; *gen. mn.* ȕsjêkâ.
ùsjeknuti, *n. p. oganj; ukresati; drugo je* uséknuti, *ubrisati.*
Usjekovanje, *blagdan.*
usjelina.
ùsjev; *gen. mn.* ȕsjêvâ.
uspijevati.
uspjeh.
uspješan; uspješno.
uspjeti: uspijem...
usred; *zap.* usrid.
usredotočiti.
ustiti; *dijal.* *hustiti.
ustručavati se.
uticati *prema* utaći, utaknuti, *a* utjecati *prema* uteći.
utjecati *prema* uteći, *a* uticati *prema* utaći, utaknuti.
; *gen. mn.* ȕtjêhâ.
utjer(iv)ati.
utješan; utješno.
utješavati.
utješiti.
utrti; utr'o, utrla.
uvečaditi, *ušeprtljiti.*
uvelak: uveoka.
uvenuti; *dijal.* *uvehnuti.
uvijek.
uvjeravati.
uvjerica.
uvjeriti.
uvjernik.
uvještiti (se).
uvjet; *gen. mn.* ȕvjêtâ (*na str.* 5. *griješkom* ȕvjêtâ...).
uvjetan; uvjetno.
uvježbati.
uvráčati, *vračajući* (*čarajući*) *pogoditi*; *drugo je* ùvraćati (se).
ùvraćati se *impf. prema pf.* uvratiti se; *drugo je* uvračati.
uvreda.
uvreditelj.
uvređenik.
uvremeniti se.
uvrijediti.
uvrijeti se; uvr'o se, uvrla se . . .
uzak; *komp.* uži.
uzbjeći, uzbjegnuti.
uzenđija.
ùzvjerati se, *kao poplašiti se.*

Izvedenih riječi, koje se pišu kao i osnovne, nema u rječniku.

V.

vadivijek, *nešto teško, gdje čovjek svoj život gubi.*
varićak, *mjera i prezime.*
vasiljenski.
vavijek.
veče(r).
već(e).
veći, *komp. prema* velik.
većina.
većma.
vèdro, vedrica; *dijal.* *vjèdro *i* vijèdro.
*vehnuti *dijal. mj.* venuti.
velik; *komp.* veći.
velika slova početna 136 *do* 170.
veljača.
venuti; *dijal.* *vehnuti.
vȅra, *vitica.*
vezica 234—235.
vičan.
Vića *i* Vićo, *hip. prema* Vićentije *(i* Vilip, Filip).
vidjelac.
vidjelica.
vidjelo; *gen. mn.* vȉdjêlâ.
vidjeti; viđah..; vidjeh..; vȉdjêv(ši); vidio, vidjela..; viđen(je).
viječan, *koji dugo traje, trajan (komp.* vječniji)*; drugo je* vječan.
vijek; *mn.* vijekovi.
vijenac; *gen. množ.* vȉjenâcâ.
vijećati.
vijeće
vijećnica.
vijećnik.
*vijedro; *vidi* vedro.
vijerati *impf. prema perf.* vjeriti.
vijest.
vijetati, *obećati.*
vísiti (se), *dizati (se) u vis; drugo je* visjeti.
visjelica.
vȉsjeti.
visok; *komp.* viši; više.
Visuć, *ime planini.*
više, *komp. prema* visoko.
vječan, *vjekovit; drugo je* viječan.
vječit.
vječnost.
vjedogonja.
*vjedro; *vidi* vedro.
vjȅđa; *gen. mn.* vjêđâ.
Vjekoslav.
vjekovati.
vjekovit.
vjenčac, *dem. prema* vijenac *(i ime planini).*
vjenčani.
vjenča(va)ti.
vjenčić.
vjȅra *(gen. mn.* vjêrâ) *i sve izvedene.*
vjȅran; *dijal.* *vijeran.

č se piše prema **c i k,** a ć prema **t.**

*vjeresija *grij. mj.* veresija.
vjeriti.
vjérnost; *dijal.* *vijernost.
vjeroispovijed.
vjeroispovijedanje.
vjeroispovijest.
vjesnik.
vjestan, *koji znade; nijesam tomu ni čestan ni* vjestan.
vješati *i sve izvedene.*
vješt *i sve izvedene.*
vjéštac: vjéšca.
vještica.
vjetar *i sve izvedene.*
vjetrni, *n. p. mlin.*
vjeverica.
vježba *i sve izvedene.*
vlača, *drljača.*
vlačuga, *paočanica.*
voč! vočke! *uzvici.*
voće.
voćka.
voljeti: *volim.*
vošće, *nekako bilje.*
vrač.
vradžbina, *vračanje.*
vratič, povratič, *ime biljci; drugo je* vratić.
vratić, *dem. prema* vrat; *drugo je* vratič.
vreća *(zap.* vrića).
vrednoća.
vrelo *(zap.* vrilo).
vremenit.
vremenski.
vremešan.
vrenje *prema* vreti.
vreti: vrim . . ; vrio (vreo), vrela . . .
vrijeći: *vršem.*
vrijed, *prišt.*
vrijedan; *komp.* vredniji.
vrijednost.
vrijediti.
vrijeđati.
vrijeme: vremena.
vrijes *ili* vrijesac *ili* vrijesak, *ime travi.*
vrijeslo.
vriježa.
vriježiti se.
vrio (vreo), vrela . . .
vrč.
vŕčati: vŕčîm, *vrnčati;* vȑčati: vȑčâm, *perjati.*
vrčmati, *vrnčati.*
vrći: *vrgnem . . .*
vrćkati, *dem. prema* vrtjeti.
vrkoč, *kicoš.*
vrnčati.
vr'o *(vrli)*: *vrla*, *vrlo.*
vrtjeti.
vruć.
vući: vučem . . .

Z.

zabjeći, zabjegnuti.
zabrežje.
zacijeniti.

zacjenjivati.
začeti.
zádjeva; *gen. mn.* zádjêvâ.
zadovoljiti; *griješkom* *zadovoliti.
zadrijeti: zadrem . . ; zadr'o, zadrla . . .
zagrada u pisanju rečenica 294. 305; *u pisanju riječi* 236.
zahtijèvati.
zahtjeti.
záhtjev; *gen. mn.* záhtjêvâ
zaimati; *dijal.* *zajimati.
zajédati.
*zajimati *dijal. mjesto* zaimati.
zakrič, *zabrana.*
zakrljéštiti *očima.*
zaléći: zaléžêm *i* zalèći: zàležêm, zàlegnêm; *drugo je* zaljeći.
zalijepiti.
zaliv; *u nas običnije* záljev, *gen. mn.* záljêvâ.
zaljeći (zalježem *i* zaljegnem . . .), *zaljesti; drugo je* zaleći.
zaljepljivati.
záljev; *vidi* zaliv.
zȁljeva, *nešto u kiselu mlijeku.*
zaluditi, *činiti da bude tko kao lud; drugo je* zaludjeti.
zaludjeti (zaludjeh . . ; zaludjevši; zaludio, zaludjela), *biti kao lud; drugo je* zaluditi.
zamijeniti.
zamijesiti.
zamijetiti.
zamjedba.
zȁmjena; *gen. mn.* zȁmjênâ.
zamjenjivati.
zámjera; *gen. mn.* zámjêrâ.
zamjérati.
zamjeravati.
zamjeriti
zamjestiti.
zamješivati.
zàmještati; *griješkom* zamijèštati.
zamliječiti.
zamlječivati.
zanijeti: zanijeh . . ; zanijev(ši); zanio, zanijela . . ; zanijet.
zanovijet.
zanovijetati.
zanovjetaš.
zapijèvati *impf. prema pf.* zàpjevati.
zàpijevka; *mn.* zàpijevke, zàpjevâkâ, zapijevkama.
zàpjevati *pf. prema impf.* zapijèvati.
zaplavjeti.
zaplijeniti.
zapljéhati, *udariti.*

zapljena; *gen. množ.* zápljênâ.
zapljenjivati.
zapovijed.
zapovijedati.
zapovijest.
zapovjediti.
zapovjednik.
zaprećivati *prema* zaprijetiti; zaprečivati *bilo bi prema* zapriječiti.
zápreka.
zaprekovati, *zabraniti.*
zapučak.
zapučati, *zakopčati.*
za'rđati; *dijal.* *zahrđati.
zarez 256—267. 300; *točka sa zarezom* 278—271; 301.
za'rzati; *dijal.* *zahrzati.
zasijecati.
zȁsjeda; *gen. mn.* zȁsjêdâ.
zasjedač.
zàsjedati; *griješkom* *zasijèdati.
zȁsjeka; *gen. mn.* zȁsjêkâ.
zȁsjena; *gen. mn.* zȁsjênâ.
zásjenac: zasijenca, *sjena.*
zásjenak: zasijenka, *zasjenac.*
zasjeniti.
zasjenjivati.
zastrijeti: zastrem..; zastr'o, zastrla...
zaticati *je prema* zatači, *a* za[illegible] [illegible]*ema* zateći.
zatjecati *je prema* zateći, *a* zaticati *prema* zatači.
zatjer(iv)ati.
zatoč.
zatrijeti: zatrem..; zatr'o, zatrla...
zatrudnjeti.
zavičaj.
zavijèvati *prema* zavijati.
zàvjera; *gen. mn.* zȁvjêrâ.
zȁvjerak: zàvjêrka; *u kletvi: trista mu* zavjeraka!
závjes; *gen. mn.* závjêsâ.
závjet; *gen. mn.* závjêtâ.
zavjetan; zavjetni.
zavjetina.
zavjetovati.
zavjetrina.
zavjetrno.
zavreti: zavrim..; zavrio (zavreo), zavrela..; *drugo je* zavrijeti.
zavrijeti *(kao zatvoriti)*; zavrem..; zavr'o, zavrla..; *drugo je* zavreti
zazreti.
zazrijevati.
zažutiti, *činiti da bude što žuto; drugo je* zažutjeti.
zažutjeti, *biti žutu; drugo je* zažutiti.
zbjȅg.
zdjȅla; *gen. mn.* zdjêlâ.
zdjetan, zdjetna...

piše prema c i k, a ć prema t.

zelembać (*i* zelenbać).
zeleniti, *činiti da bude što zeleno*; *drugo je* zelenjeti.
zelenjeti, *biti zelenu*; *drugo je* zeleniti.
zemička *ili* zemljička.
zijehati, *zijevati*.
zijehavica, *zijev*.
zijehnuti, *zijevnuti*.
zijev.
zijevalica.
zijevati.
zijevnuti.
zjenica.
zlić, *zli prišt*.
zlijediti.
zločest.
zloća.
znak navođenja 286—293; 304.
znak pitanja 245—248; 298.
znak uzvikivanja 249—255; 299.
zreti: zrim . . ; zrio (zreo) zrela . . . .
zulumćar.
zvijer; *u mn. bude i muškoga roda*: zvjerovi.
zvijèrac, *vuk*.
zvijère: zvjèreta; *za mn. se govori* zvjȅrâd.
zvȉjerin *prema* zvijer.
zvȉjerje.
zvijèzda; *dat. i lok. množ.* zvjèzdama.
zviježđe.
zvjȅrâd *prema* zvijere.
zvjȅrati, *plašljivo gledati oko sebe*.
zvjèrinac, *lišaj*.
zvjerinjak.
zvjerinje.
zvjȅrka.
zvjerokradica.
zvjerski.
zvjèzdan, *nekaka trava*.
zvjezdan, *n. p.* zvjezdano *nebo*.
Zvjezdana, *žensko ime*.
zvjezdar.
zvjezdast.
zvjèzdica.
zvjezdo-; *tako se pišu sve sastavljene riječi, kojima je prva pola prema* zvizvjezda; *n. p.* zvjezdolik . . .
zvježdan, *nekaka trava*.
zvonič, *nekaka biljka; zvonić bi bilo kao zvonce*.

Ž.

ždrebad *prema* ždrijebe.
ždreban, ždrebna . . .
ždrèbati, *ždrijebom odlučiti; griješkom* *ždrijebati.
ždrebećak, *zub*.
ždrebeći.
ždrebence *ili* ždrebešce, *dem. prema* ždrijebe.
ždrebica.

ždrepčanik, *prekoruđe.*
ždrepčic, *dem. prema* ždrijebac.
ždrijeb.
ždrijebac; *gen. mn.* ždrȉjebâcâ.
*ždrijebati *griješkom mjesto* ždrèbati.
ždrijebe: ždrȅbeta; ždrebad.
ždrijebiti.
ždrijelo.
ždrijeti: *žderem.*
žeći: *žežem.*
žednjeti.
žeđca.
željeti.
željezo.
Žȉča, *voda i manastir.*
žȉljer; *gen. mn.* žȉljêrâ.
živić, *mladica.*
živjeti; živio, živjela . . .
žlijeb; *mn.* žljȅbovi.
žlijebiti.
žljebovit.
žlijezda.
žljebast.
žmurećke.
žnjeti, *žeti.*
žnjeven.
žuč.
žučica, *zanovijet.*
žućak, *dukat.*
žućanica, *divlja salatȁ i žutica (bolest).*
žućka(ra)st.
žudio: žȕdjela (*gen. mn.* žȕdjêlâ), *žid.*
žúdjeti: žudim; žúđâh . . ; žúdjeh . . ; žúdjêv(ši); žudio, žudjela . . ; žuđen(je).
žutiti, *činiti da bude što žuto; drugo je* žutjeti.
žutjeti, *biti žutu; drugo je* žutiti.
žutočak, *ime ovnu.*

Gdje je što.

